

www.kgssa.pl
ISSN 2082-3789

Krajowa
Grupa
Spożywcza

POLSKI CUKIER

PISMO KRAJOWEJ GRUPY SPOŻYWCZEJ S.A.

NR 1(45)/2023

4 | **AKTUALNOŚCI**
Podsumowanie kampanii
cukrowniczej 2022/2023
w Krajowej Grupie
Spożywczej S.A.

10 | **AKTUALNOŚCI**
Wywiad
z Gabrielem Janowskim

36 | **PO STRONIE PLANTATORA**
Wywiad z Plantatorem
Piotrem Maj

- rejestracja 2020
- odmiana tolerancyjna na mątwika burakowego
- odmiana w typie normalnym
- najlepiej plonująca odmiana z tolerancją na mątwika w badaniach rejestracyjnych COBORU 2018-2019

- rejestracja 2019
- odmiana tolerancyjna na mątwika burakowego
- odmiana w typie normalno-cukrowym

Szanowni Państwo,

Miło nam poinformować, że dobiegła końca XXI kampania cukrownicza w Krajowej Grupie Spożywczej S.A. Kampania 2022/2023 rozpoczęła się w pierwszej dekadzie września w Cukrowni Dobrzelin, a zakończyła w styczniu w Cukrowni Kluczewo. We wszystkich siedmiu cukrowniach Spółka skupiła ponad 6,4 mln ton buraków cukrowych i wyprodukowała łącznie 917 tys. ton cukru. Tegoroczna kampania była w Spółce jedną z najlepszych pod względem produkcji. Nie dałoby się tego osiągnąć bez trudu włożonego przez naszych Plantatorów, za co serdecznie dziękujemy. Słowa uznania należą również naszym Pracownikom za stan przygotowania oddziałów, dyscyplinę i organizację, a przede wszystkim za rzetelną pracę.

Po zakończonej kampanii nadchodzi czas przygotowań do kolejnych wyzwań. W cukrowniach rozpoczęły się prace remontowe i inwestycyjne, które poprawią ich wydajność i usprawnią produkcję.

Cukrownie Kruszwica, Nakło i Werbkowice rozpoczęły kampanię sokową. Odkładanie soku gęstego umożliwiło zwiększenie możliwości przerobowych, a tym samym skrócenie okresu przerobu w trudnych warunkach zimowych. Z uwagi na wysoki poziom przygotowania cukrowni i doświadczenie załóg mamy nadzieję, że kampania przebiegnie sprawnie i bezawaryjnie.

Już niedługo minie rocznica utworzenia Krajowej Grupy Spożywczej S.A. Z perspektywy minionego roku możemy przyznać, że była to dobra decyzja zarówno dla producentów żywności, jak i polskich konsumentów. Dzięki konsolidacji jako Grupa mogliśmy realnie wpłynąć na stabilizację rynku zbóż poprzez uruchomienie przez spółkę Elewar gwarantowanego skupu, na dogodnych dla rolników warunkach. Jednym z założeń powstania Krajowej Grupy Spożywczej jest eksportowanie polskich towarów. W ubiegłym roku po raz pierwszy w historii Elewaru eksportowano polskie zboże drogą morską. Grupa prowadzi również eksport cukru za pośrednictwem Terminalu Cukrowego w Gdańsku, który ma moce przeładunkowe na poziomie 300 tys. ton rocznie.

Od połowy 2022 roku Spółka jest bezpośrednim dystrybutorem produktów Grupy Azoty S.A. i Anwil S.A., dzięki czemu polscy rolnicy mogą kupować nawozy bezpośrednio przez Punkty Sprzedaży Detalicznej Krajowej Grupy Spożywczej S.A. Grupa w swojej ofercie posiada nawozy azotowe jednoskładnikowe, a także wieloskładnikowe po atrakcyjnych cenach. Ponadto Plantatorzy Krajowej Grupy Spożywczej mają możliwość zakupu nawozów z uwzględnieniem systemu odroczonej płatności, do czasu rozliczenia za dostarczone buraki. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom rolników Spółka otworzyła również sklep internetowy z możliwością zakupu nawozów po konkurencyjnych cenach.

Zbliżający się sezon zapowiada się rekordowo, ponieważ na kampanię cukrowniczą 2023/2024 zakontraktowano ponad 7 milionów ton surowca, z których planowane jest wyprodukowanie około 1 miliona ton cukru.

Wszystkim Plantatorom życzymy sprzyjającej aury pogodowej, dzięki której po raz kolejny uda się osiągnąć rezultaty na najwyższym poziomie. Pracownikom Krajowej Grupy Spożywczej pragniemy życzyć satysfakcji z wykonywanych obowiązków oraz sukcesów zarówno w pracy, jak i w życiu prywatnym.

Wierzmy, że dzięki dalszej, wzmożonej i odpowiedzialnej pracy, doświadczeniu i poświęceniu Plantatorów i Pracowników, Krajowa Grupa Spożywcza będzie ciągle się rozwijać i pogłębiać swoje znaczenie na rynku.

Z wyrazami szacunku,

Zarząd Krajowej Grupy Spożywczej S.A.

Spis treści

AKTUALNOŚCI

Podsumowanie kampanii cukrowniczej 2022/2023 w Krajowej Grupie Spożywczej S.A.	4
Podsumowanie surowcowe Kampania cukrownicza 2022/2023	7
Kampania cukrownicza 2022/2023 w Polsce	8
Wywiad z Gabrielem Janowskim	10
Wywiad z dr hab. Krzysztofem Szczuckim	12
Wywiad z Rafałem Godziemskim - Szeffem Kuchni	13
Targi Adife 2022 w Abu Dhabi	14
Spółka ELEWARR wchodząca w skład Grupy Kapitałowej Krajowej Grupy Spożywczej S.A. będzie eksportować zboże od polskich rolników	14
Główne zadania inwestycyjne realizowane w Krajowej Grupie Spożywczej S.A. w roku obrotowym 2022/2023	15
XXV Konferencja techniczno-surowcowa Stowarzyszenia Techników Cukrowników	16
Kampania sokowa w Krajowej Grupie Spożywczej S.A.	17
Jubileuszowa Gala z okazji 20-lecia marki „Polski Cukier” należącej do Krajowej Grupy Spożywczej S.A.	18
II Ogólnopolska Konferencja pn. „KGW – Liderki Bezpiecznej Wsi”	20
Spotkanie z rolnikami w Piekarach	23
Konferencja prasowa w Bartoszycach	24
Caritas Toruń ze wsparciem Krajowej Grupy Spożywczej S.A.	25
Konferencja pt. „Profesjonalne Instytucje Otoczenia Biznesu wspierające rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich” zorganizowana przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	27
Kilka słów o Fundacji Krajowej Grupy Spożywczej S.A. „Pomaganie Krzepi”	28
Paczka dla Bohatera	29
„Polskie Przetwory” na targach Grüne Woche – zielonym tygodniu w Berlinie	30
Ketchup marki „Polskie Przetwory” w rankingu „Lubię bo polskie”	30
5 Lat Izby Pamięci Cukrownictwa w Ostrowcu Świętokrzyskim	32

PO STRONIE PLANTATORA

Wywiad z Plantatorem Piotrem Maj	36
Ochrona plantacji buraka cukrowego w nadchodzącym sezonie wegetacyjnym	39
Zagrożenia pozostałościami herbicydów w płodozmianie buraka cukrowego	42
Wpływ podziału dawki i rodzaju zastosowanego nawozu azotowego na plon buraka cukrowego wyniki badań polowych	44
Problemy wschodów	47

WYDAWCA: Krajowa Grupa Spożywcza Spółka Akcyjna, ul. Kraszewskiego 40, 87-100 Toruń;
 REDAKCJA: ul. Kraszewskiego 40, 87-100 Toruń, redakcja@kgssa.pl;
 REDAKTOR NACZELNY: Anna Romanowska;
 DZIAŁ REDAKCYJNY: Szymon Smajdor, Hubert Jakubowski, Maciej Dąbrowski;
 REKLAMA: Anna Romanowska, reklama.kwartalnik@kgssa.pl;
 WSPÓŁPRACA: Joanna Onuch, Anna Mróz, Szymon Siniński, Łukasz Matyka, Jacek Piwowar, Kalina Brzozowska – Dec, Jan Jechna, Michał Michalak, Eliza Panek, Artur Krzeszkowski, Waldemar Brociek, Dr inż. Wojciech Miziniak, Dr inż. Dariusz Górski, mgr inż. Agnieszka Ulatowska;
 NADZÓR MERYTORYCZNY: Zarząd Krajowej Grupy Spożywczej S.A.;
 Surowiec: Dyrektor Departamentu Surowcowego Artur Majewski;
 PROJEKT, SKŁAD, PRZYGOTOWANIE DO DRUKU: Poligraficy.pl;
 DRUK: Wieland Drukarnia Paweł Wieland, ul. Żębicka 17, 60-164 Poznań, www.wieland.com.pl

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania nadesłanych tekstów i zmiany ich tytułów, nie odpowiada za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń. Wydawca zastrzega, iż dalsze rozpowszechnianie materiałów opublikowanych w kwartalniku „Polski Cukier. Pismo Krajowej Grupy Spożywczej S.A.” jest zabronione. ISSN: 2082-3789, nakład: 14 500 egz.

PODSUMOWANIE KAMPANII CUKROWNICZEJ 2022/2023 W KRAJOWEJ GRUPIE SPOŻYWCZEJ S.A.

Zakończyła się XXI kampania cukrownicza w Krajowej Grupie Spożywczej S.A.

Kampania trwała średnio 114 dni i w porównaniu do poprzedniego roku była dłuższa o 9 dni. Spółka zakontraktowała ponad 6,4 mln ton buraków cukrowych, a areal uprawy wyniósł 102 tys. ha. Umowy kontraktacji zawarło 12,5 tys. Plantatorów.

Skup surowca rozpoczął się 6 września 2022 r. w Cukrowni Dobrzelin. Następnie do skupu przystąpiły cukrownie: Kruszwica (7.09.2022), Malbork (10.09.2022), Nakło (19.09.2022), Kluczewo (20.09.2022) Krasnystaw (4.10.2022) i Werbkowice (7.10.2022).

Średni plon dla Spółki wyniósł 63 tony z hektara i jest to wynik lepszy niż w poprzedniej kampanii. Z uwagi na warunki atmosferyczne plon był zróżnicowany regionalnie od 58 t/ha w rejonie Cukrowni Nakło do blisko 72 t/ha w rejonie Malborka. Średnia polaryzacja skupowa wyniosła 16,7%. Natomiast najwyższą średnią polaryzację miały buraki cukrowe dostarczone przez Plantatorów do Cukrowni Krasnystaw – 17,6%.

Krajowa Grupa Spożywcza S.A. w swoich siedmiu cukrowniach wyprodukowała ponad 917 tys. ton cukru, co jest jednym z lepszych wyników w ponad 20-letniej historii działalności Spółki.

Osiągnięcie dobrych wyników techniczno-produkcyjnych było możliwe zarówno dzięki zaangażowaniu Pracowników i Plantatorów Spółki, jak również dzięki realizacji zadań inwestycyjnych i remontowych w poszczególnych cukrowniach.

Należy zauważyć, że warunki pogodowe w 2022 roku były bardzo zróżnicowane. W niektórych rejonach brak opadów oraz niskie temperatury w marcu ograniczały możliwości optymalnego przygotowania stanowiska pod wysiew nasion. Niskie temperatury spowalniały wschody roślin, a występujące lokalnie gwałtowne zjawiska atmosferyczne niszczyły zasiewy i przyczyniały się do konieczności przesiewów zniszczonych plantacji. Presja chwościka oraz szkodników w stosunku do ubiegłych kampanii była dużo mniejsza, co wpłynęło na dobrą zdrowotność korzeni buraka cukrowego. Zbiór buraków na początku kampanii przebiegał bardzo sprawnie dzięki dogodnym warunkom atmosferycznym. Początek grudnia przyniósł spadek temperatury, po czym nastąpiło wyraźne ocieplenie, co w niektórych rejonach nieznacznie utrudniło pracę kombajnów i doczyszczarek.

Kampania przebiegała bardzo sprawnie. Kampania w Cukrowni Kruszwica została zakończona jeszcze przed końcem 2022 roku. Ze względu na sprawny przerób nie doszło do degradacji surowca. Z uwagi, iż od lat na terenie województwa kujawsko-pomorskiego borykamy się z lokalnymi niedoborami wody, mamy duże zróżnicowanie plonu pomiędzy poszczególnymi gminami. Niedobór wody to jeden z najtrudniejszych czynników, z którym musimy się mierzyć, jednak mogę stwierdzić, że plony na ogół były zbliżone do tych z poprzednich lat, a nawet w niektórych rejonach dużo lepsze. - podkreśla Józef Paweł, Przewodniczący Rady Związków Plantatorów Buraka Cukrowego przy Krajowej Grupie Spożywczej S.A.

Krajowa Grupa Spożywcza S.A. w swoich 7 cukrowniach wyprodukowała ponad 917 tys. ton cukru, **co jest jednym z lepszych wyników w ponad 20-letniej historii działalności Spółki.**

KAMPANIA CUKROWNICZA 2022/2023 W ODDZIAŁACH KRAJOWEJ GRUPY SPOŻYWCZEJ S.A.

CUKROWNIA DOBRZELIN

Miniona kampania była jedną z najdłuższych w ostatnich latach. Rozpoczęła się 6 września, a krojenie zakończono 5 stycznia krojąc w tym okresie ponad 580 tys. ton surowca i produkując blisko 77,5 tys. ton cukru. Cukrownia współpracowała z 1 800 Plantatorami uprawiającymi buraki na powierzchni blisko 10 tys. ha. Stabilne dobowe tempo przerobowe wynoszące ok. 5 000 ton, pozwoliło na osiągnięcie zakładanych

przed kampanią normatywów technicznych oraz akceptowalnych wyników finansowych. Była to ostatnia kampania cukrownicza realizowana z wykorzystaniem układu wodnego do transportu surowca do fabryki. W tym roku realizowana będzie modernizacja związana z budową nowoczesnej linii suchego rozładunku surowca.

CUKROWNIA KLUCZEWO

Cukrownia Kluczewo jest w kolejnym roku gruntownej przebudowy w celu osiągnięcia nominalu fabryki w przerobie 10 tys. ton na dobę. W tej kampanii pracowaliśmy już na nowych instalacjach tj.: wieży dyfuzyjnej, kotle gazowym i stacji pras błota.

Surowiec na początku kampanii był dobrej jakości z wysoką polaryzacją. Niestety warunki pogodowe tzn. mrozy w połowie grudnia i spadek temperatury nawet do -15 stopni, a następnie w sylwestra temperatura na poziomie nawet +17 stopni i cały styczeń ze średnią temperaturą ok. trzy razy wyższą od wielu lat oraz duże opady deszczu spowodowały niestety pogorszenie jakości surowca.

Średni plon buraków z zakończonych dostaw wyniósł 60,47 t/ha, zaś średni plon cukru ponad 10 t/ha. Średnia polaryzacja wyniosła 16,62%. W porównaniu do kampanii 2021/22 plon surowca był niższy o 0,32 t/ha, a polaryzacja o 0,46 %.

W fabryce nowe instalacje sprawdziły się doskonale. Niestety mieliśmy kłopoty z kotłem węglowym, który uległ awarii. Dzięki decyzji Zarządu Krajowej Grupy Spożywczej S.A., o akceptacji przerzutu surowca, mogliśmy skorzystać z pracy Cukrowni Nakło, która pomogła nam w przerobie.

W tych trudnych warunkach doskonale sprawdził się program mechanicznych okryw przyzmy buraków cukrowych, który uważam powinien być kontynuowany i zwiększony.

CUKROWNIA KRUSZWICA

Oddział Cukrownia Kruszwica swoją 142 kampanię rozpoczął 7 września 2022 r., a zakończył wrojeniem cukrzy 31 grudnia 2022 r. Dzięki dobrze wykonanemu remontowi oraz inwestycjom, a także ofiarnej pracy całej załogi kampania przebiegała bez większych awarii i zakłóceń ze średnim dobowym przerobem ok. 12,5 tys. ton. Skupiliśmy ponad 1 400 tys. ton buraka. Odłożyliśmy 60 tys. m³ soku gęstego, który przerobimy w kampanii sokowej. Łącznie Oddział Cukrownia Kruszwica w obu kampaniach wyprodukował ok. 200 000 ton cukru.

Należy również dodać, że współpracujemy z ok. 3 500 rolnikami, a średni plon to ponad 59 ton z ha o polaryzacji 16,43%. W bieżącym okresie remontowym realizowane są remonty i inwestycje pozwalające obniżyć zużycie ciepła. W obszarze plantacyjnym wzbogacimy się o nowy magazyn nasion i środków chemicznych na potrzeby Plantatorów.

CUKROWNIA KRASNYSTAW

Skup rozpoczęliśmy w dniu 4 października 2022 r. W początkowym okresie kampanii - przełom września i października, intensywne i długotrwałe opady deszczu utrudniły prowadzenie wykopków zgodnie z harmonogramem, zwłaszcza na glebach ciężkich. Zmuszeni byliśmy więc do przesunięcia terminu rozpoczęcia przerobu surowca na dzień 6.10.2022 r. W późniejszym okresie sytuacja pogodowa ustabilizowała się, chociaż pojawiały się okresy utrudniające prowadzenie wykopków na glebach ciężkich (borowiny, rędziny) z uwagi na ich duże uwilgotnienie. Generalnie należy zaznaczyć, że plantacje przez cały okres wegetacji i skupu były w bardzo dobrej kondycji oraz wolne od chorób i szkodników. Przebieg skupu był więc przez długi okres kampanii prowadzony zgodnie z zakładanymi planami. Załamanie pogodowe, intensywne i długotrwałe opady śniegu wystąpiły w okresie 11.12.2022 – 20.12.2022 r. i spowodowały w tym czasie zmniejszenie skupu i przerobu buraków. Jakość skupowanego surowca przez cały okres kampanii pozostawała na wysokim poziomie. Nie obserwowano znaczącego wpływu

warunków pogodowych na pogorszenie jakości surowca. Kampanię skupową zakończyliśmy w dniu 3.01.2023 r. Osiągnięte wskaźniki produkcyjne tj. plon korzeni powyżej 64 t/ha przy polaryzacji surowca ok. 17,60% pozwoliły na uzyskanie średniego plonu biologicznego cukru z hektara na poziomie 11,3 t/ha, który jest najlepszym wynikiem w historii naszego Oddziału. Dla porównania w roku 2021 plon biologiczny cukru wyniósł 9,23 t/ha. W 2016 r. średni plon biologiczny cukru wyniósł 10,93 t/ha, plon korzeni 61,7 t, polaryzacja 17,73% i był dotychczas najlepszym wynikiem.

Przerób surowca trwał 89 dni. Wyprodukowano ponad 139 000 ton cukru. Wysoka wartość technologiczna buraków skutkowała wysoką wydajnością dobową produkcji cukru. Średnia dobowo produkcja w listopadzie wyniosła ponad 1 700 ton cukru przy przerobie 11 000 ton surowca. W wyniku intensywnych opadów śniegu w drugiej dekadzie grudnia zmuszeni byliśmy zmniejszyć tempo przerobu surowca dopasowując go do możliwości przewozowych.

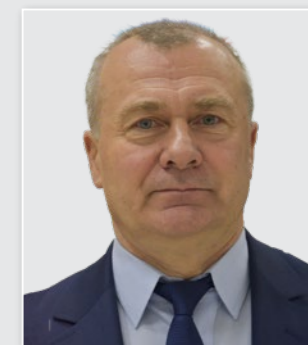
Marek Giżyński
Dyrektor Oddziału
„Cukrownia Dobrzelin”

Paweł Dawiskiba
Dyrektor Oddziału
„Cukrownia Kluczewo”

Marek Kościński
Dyrektor Oddziału
„Cukrownia Kruszwica”

Mirosław Cęglowski
Dyrektor Oddziału
„Cukrownia Krasnystaw”

Mariusz Kaźmierczak
Dyrektor Oddziału
„Cukrownia Malbork”

CUKROWNIA MALBORK

Kampania cukrownicza 2022/23 w Cukrowni Malbork rozpoczęła się w dniu 10.09.2023 roku i jak na najbardziej wysuniętą na północ cukrownię w Polsce był to wyjątkowo wczesny termin. Krojenie zakończyliśmy 5 stycznia 2023 roku dosłownie w ostatniej chwili kiedy to dotknięte mrozami buraki dały się jeszcze prawie normalnie przerabiać.

Sama kampania miała trzy odsłony. Pierwsze dwa tygodnie pracowaliśmy z surowcem niedojrzałym o stosunkowo niskiej polaryzacji i wysokim poziomem melasotworów i substancji utrudniających prowadzenie procesu technologicznego, martwiąc się o dowóz buraków w warunkach nadmiernych opadów i niedoborów transportowych. Jednocześnie borykaliśmy się z problemami technicznymi przy rozruchu nowych urządzeń. Następnie w miarę postępu kampanii, dojrzewania buraków, stabilizacji przerobu na dobrym poziomie sytuacja się uspokajała i można ocenić, że wszystko szło w miarę „ładko i stabilnie”, a wyniki cukrowni osiągały swe rekordy historyczne. Niestety ten zadowalający okres skończył się dość ostro i natura przypomniła nam, że w Polsce, w grudniu panuje w szczególności na północy kapryśna zima, przemiennie mrozy i dodatnie temperatury. W grudniu, w Malborku wahały się one w przedziale od -15 stopni Celsjusza do +15 w sylwestra, co bardzo przyspieszyło degradację

surowca i wraz ze „zmęczeniem” urządzeń długotrwałą kampanią spowolniło przerobę i nieco pogorszyło sprawność fabryki.

Reasumując, kampanię w Malborku należy ocenić jako bardzo udaną. Osiągnęliśmy najwyższą w historii produkcję cukru prawie 135 tys. ton przerabiając największą ilość buraków bo ponad 936 tys. ton, osiągając jeden z najniższych wskaźników zużycia ciepła wśród cukrowni Krajowej Grupy Spożywczej.

Nasi Plantatorzy uzyskali bardzo przyzwoite plony buraków, a uzyskany plon cukru z hektara był tradycyjnie najwyższy w Spółce i jeden z najwyższych w Polsce.

Przeliczenie tych wszystkich liczb spowodowało również osiągnięcie jednego z najniższych kosztów wytworzenie cukru w Spółce.

Kampanię uważam za udaną i już przygotowujemy się do następnej, która ze względu na obfitość surowca na Żuławach rozpocznie się zapewne ponownie w pierwszej dekadzie września.

Na koniec, na łamach naszego kwartalnika, chcę podziękować Załodze, Plantatorom i Przewoźnikom za długotrwałą, wyteżoną pracę.

CUKROWNIA NAKŁO

Zakończona kampania trwała 130 dni i była jedną z najdłuższych w historii Cukrowni Nakło.

Cukrownia do końca stycznia przerobiła blisko 884 tys. ton buraków. Przerób surowca w styczniu, z uwagi na przerzuty buraków z Cukrowni Kluczewo, przysporzył wielu problemów technicznych oraz technologicznych. W rejonie kontraktacji Cukrowni Nakło plony buraków były zróżnicowane, jednak

średnie wyniki biorąc pod uwagę warunki atmosferyczne uważam za zadowalające. Polaryzacja buraków cukrowych, które dostarczono do Cukrowni wyniosła 16,74% przy plonie wyższym niż w ubiegłej kampanii na poziomie 58 ton z hektara.

Pomimo zaistniałych problemów, zakończona kampanię oceniamy jako optymalną.

CUKROWNIA WERBKOWICE

Kampania buraczana 2022/2023 w Cukrowni Werbkowice trwała 83 dni. Krojenie buraków rozpoczęliśmy 8 października, a zakończyliśmy 30 grudnia 2022 r. Skupiono i przerobiono ponad 840 tys. ton z blisko 13 tys. hektarów od prawie 2 000 Plantatorów. Chłodna wiosna i letnia susza nie prognozowała wysokich plonów. Duża ilość opadów wrześniowych, niski stopień porażenia buraków chwościkiem oraz opóźnienie skupu skutkowało wyższymi plonami niż się spodziewaliśmy. Odnotowaliśmy niższe niż w latach ubiegłych przesywności plantacji buraków na łącznym areale 359 ha głównie z powodu silnych wiatrów, zaskorupienia, zalania oraz szarka komośnika, którego szkodliwość była najniższa spośród dotychczas obserwowanych. Średni plon korzeni wyniósł 63,4 t/ha, średnia polaryzacja buraków skupionych to ponad 17%, co stanowi drugi wynik w Spółce, zaś plon biologiczny cukru powyżej średniej Grupy 10,8 t/ha.

Kampania pod względem technicznym przebiegła stabilnie. Nie odnotowano poważniejszych awarii ani

problemów mających wpływ na przerób oraz jakość produkowanego cukru. W trakcie kampanii wyprodukowano około 125,5 tys. ton cukru.

Chcę podkreślić, że uzyskane wyniki były lepsze niż w dwóch ubiegłych kampaniach.

W naszej cukrowni wszystkie skupione nadwyżkowe buraki cukrowe, po reklasyfikacji, zostały rozliczone w cenie buraków kontraktowanych. Cena kontraktacyjna 50 euro/t oraz sposób rozliczenia buraków nadwyżkowych znacznie wpłynęły na zadowolenie Plantatorów, którzy podkreślają opłacalność uprawy buraków cukrowych. Ten fakt przełożył się na wykonanie kontraktacji buraków na kolejną już kampanię 2023/2024, którą obecnie zakończyliśmy.

Reasumując mogę stwierdzić, że kampanię buraczaną 2022/2023 można zaliczyć do udanych zarówno dla samej cukrowni jak i dla Plantatorów.

Czesław Muszyński
Dyrektor Oddziału „Cukrownia Nakło”

Maryla Szymczuk
Dyrektor Oddziału
„Cukrownia Werbkowice”

PODSUMOWANIE SUROWCOWE

Kampania cukrownicza 2022/2023

Artur Majewski
Dyrektor Departamentu Surowcowego
Krajowej Grupy Spożywczej S.A.

W Polsce w minionym roku buraki cukrowe były uprawiane przez 24 289 Plantatorów na areale 222 742 ha. Skupiono i przerobiono 14 147 mln ton buraków i wyprodukowano 2 007 mln ton cukru.

W kampanii 2022/2023 z Krajową Grupą Spożywczą S.A. współpracowało 12 500 Plantatorów. Efektem tej współpracy było dostarczenie do przerobu ponad 6,4 mln ton buraków cukrowych, co pozwoliło na wyprodukowanie ponad 917 tys. ton cukru. Buraki cukrowe były uprawiane na powierzchni ponad 102 tys. ha, a średnia dla Spółki wielkość plantacji wyniosła 9 ha. Rok 2022 dla Spółki był dobrym rokiem pod kątem osiągniętych parametrów produkcyjnych na polach, ale również wyników produkcyjnych cukru. W skali kraju produkcja cukru w stosunku do roku poprzedniego była niższa o około 300 tys. ton, natomiast w Spółce różnica ta wyniosła nieco ponad 10 tys. ton. Osiągnięte wyniki nie byłyby możliwe bez partnerskiej współpracy z Plantatorami, którzy dostarczają buraki cukrowe do Cukrowni Krajowej Grupy Spożywczej S.A., ale także bez zaangażowania Pracowników służb surowcowych i technicznych pracujących w Oddziałach Spółki. Wybuch wojny w Ukrainie spowodował wiele zawirowań na rynku rolnym nie tylko Polski. Zmieniła się również sytuacja na rynku cukru i po okresie kilkuletniej stagnacji ceny cukru na rynkach światowych zaczęły rosnąć. Cena cukru jest wyznacznikiem cen głównego surowca do produkcji buraka cukrowego. Wielokrotnie spotykał się z przedstawicielami Plantatorów – Radą Związków Plantatorów Buraka Cukrowego działającą przy Krajowej Grupie Spożywczej S.A., celem ustalenia rozwiązań sprzyjających uprawie buraka cukrowego, ale również warunków dostaw surowca w kampanii 2022/23. Spółka od kilku lat jest liderem pod względem cen oferowanych Plantatorom za dostarczony

surowiec i w minionym roku zasada ta została podtrzymana. Ustalona w wyniku wielokrotnych negocjacji cena za dostarczone w kampanii 2022 r., kontraktowane buraki cukrowe wyniosła równowartość 50 euro/t buraków o polaryzacji 16% z czego 37 euro to cena podstawowa, a 13 euro to zaliczka na poczet świadczenia dodatkowego. Cena buraków nadwyżkowych ustalona została na poziomie 140 zł za 1 tonę. W roku 2022 zafunkcjonował zapisany w umowie kontraktacji mechanizm świadczenia dodatkowego z tytułu uzyskanych cen cukru na podstawie, którego Plantatorzy otrzymali dopłaty do buraków dostarczonych w kampanii 2021 roku. Wprowadzono również dodatkowy mechanizm rozliczenia buraków nadwyżkowych w wyniku, którego za część buraków nadwyżkowych dostarczonych w kampanii 2022 zapłała wyniosła 37 euro, a nie 140 zł za tonę. Ponadto Spółka realizuje wsparcie w zakresie zaopatrzenia Plantatorów w środki do produkcji rolnej z możliwością rozliczenia ich w kompensacie za dostarczony surowiec. Od 2022 roku w celu zapewnienia dostępności nawozów mineralnych Spółka podpisała umowy dystrybucyjne z największymi producentami nawozów w Polsce tj. Grupą Azoty i Anwil S.A.

Podsumowując wyniki minionej kampanii należy wspomnieć o planach na rok następny. Aktualnie kontraktacja surowca jest praktycznie zakończona, a kontraktowana ilość surowca pozwala optymistycznie patrzeć na plany produkcyjne, które zakładają produkcję cukru na poziomie 1 mln ton.

Na zakończenie jeszcze raz dziękuję Wszystkim Plantatorom i Pracownikom służb surowcowych za zaangażowanie w minionej kampanii. Życzę również sukcesów i satysfakcji z uprawy buraków cukrowych w nadchodzącym sezonie.

fabryka
zieleni®

F O S F A N

Polski CukroVit pod buraki

NAWÓZ WE
TYP: NPK (Mg, Na, S) 4:9:23 (2:5:9:5)
z borem (B), zawierający fosforyt miękki

- nawóz wieloskładnikowy, polecany w szczególności do stosowania w uprawie buraków
- nawóz można stosować także w uprawie rzepaku, ziemniaków, kukurydzy i roślin strączkowych
- obecność boru korzystnie oddziałuje na rośliny, szczególnie w początkowych fazach rozwoju
- w pierwszej kolejności powinien być stosowany na gleby o niskiej zawartości przyswajalnych form potasu i boru

SUPROFOS 24

NAWÓZ WE
TYP: NPK (Ca, Mg, Na, S) 3:10:24 (2:2:3:10)
z borem (B), zawierający fosforyt miękki

- nawóz uniwersalny
- szczególnie polecany do stosowania w uprawie buraków, a także rzepaku, ziemniaków i kukurydzy
- obecność wapnia korzystnie wpływa na właściwości gleby, warunkując wysoką efektywność nawożenia

SUPROFOS 21

NAWÓZ WE
TYP: NPK (Ca, Na, S) 3,5:10:21 (2:3:14)
z borem (B), zawierający fosforyt miękki

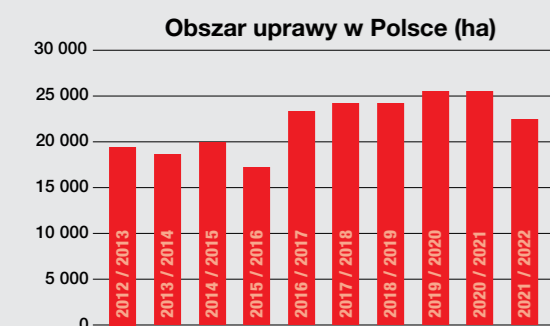
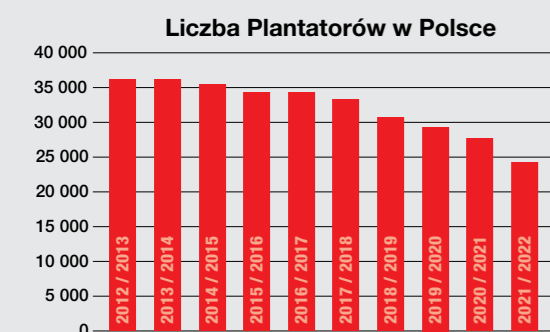
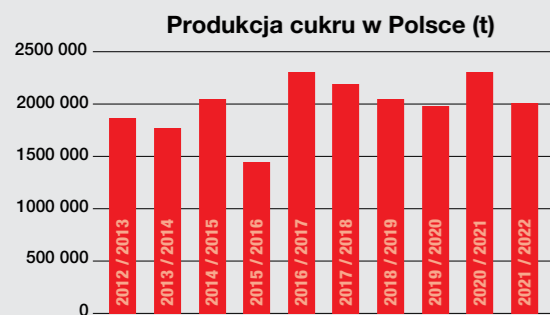
- ze względu na zawartość sodu oraz relację fosforu do potasu nawóz szczególnie polecany do stosowania w uprawie buraków
- zapewnia wysoki i jakościowy dobry plon uprawianych roślin

**POLSKI
PRODUCENT**

75 LAT
TECHNOLOGIA
DLA NATURY

**EKOLOGICZNY
ANTYZBRYLACZ**
• przyjazny dla środowiska
• w pełni biodegradowalny
• na bazie olejów roślinnych

KAMPANIA CUKROWNICZA 2022/2023 W POLSCE NAJWYŻSZE PLONY Z HEKTARA OD 5 LAT

31 stycznia 2023 roku zakończyła się kampania cukrownicza 2022/2023, której wyniki podsumował Związek Producentów Cukru w Polsce. Średni czas trwania kampanii u wszystkich czterech krajowych producentów wyniósł prawie 108 dni, w czasie których wyprodukowano 2 007 588,06 ton cukru. W porównaniu z ubiegłym rokiem wzrosła średnia wielkość upraw oraz plony, które przekroczyły 63,5 tony z jednego hektara. Z kolei polaryzacja buraka była niższa niż przed rokiem i wyniosła 16,5%.

Kampania cukrownicza 2022/2023 rozpoczęła się 6 września 2022 roku w cukrowni Miejska Górka, a zakończyła przerobem ostatnich buraków cukrowych w cukrowni w Kluczewie 31 stycznia 2023 roku. Warunki pogodowe sprzyjały rozwojowi surowca podczas minionego sezonu wegetacyjnego, szczególnie w końcowym okresie wegetacji. Pozwoliło to na osiągnięcie najwyższych na przestrzeni ostatnich pięciu lat plonów na poziomie 63,5 t/ha. Niższa niż w ubiegłym sezonie była jednak polaryzacja buraka.

W miarę wysokie plony buraka cukrowego z hektara nie zdołały zrekompensować mniejszej niż przed rokiem ilości przerobionych buraków oraz niższej o blisko jeden punkt procentowy polaryzacji – wskaźnik ten określa jakość korzeni buraków, im jest on większy, tym większa jest koncentracja cukrów (% polaryzacji). W efekcie krajowi

producenci wyprodukowali o około 300 tys. ton mniej cukru niż podczas ubiegłorocznej kampanii – komentuje Michał Gawryszczak, Dyrektor Biura Związku Producentów Cukru w Polsce.

Utrzymującym się trendem obserwowanym od dłuższego czasu jest spadek liczby Plantatorów. W zakończonej niedawno kampanii producenci cukru podpisali umowy na uprawę i dostawę buraków cukrowych z 24 289 rolnikami, od których zakupili 14 147 754,84 ton buraków. W minionej kampanii cukrowniczej wzięło udział 3 000 Plantatorów buraka cukrowego mniej, w porównaniu do poprzedniego roku, z kolei na przestrzeni 10 lat liczba Plantatorów zmalała o ponad 11 500. Pomimo spadku liczby rolników decydujących się na uprawę buraka względem roku ubiegłego, ponownie wzrosła średnia wielkość upraw, wynosząc 9,17 ha wobec 9,16 ha rok wcześniej.

KAMPANIA CUKROWNICZA 2022/2023 W POLSCE		
P1	Skup buraków (t)	14 147 754,84
P2	Przerób buraków (t)	14 147 754,84
P3	Plon buraków (t/ha)	63,51
P4	Obszar uprawy (ha)	222 762,46
P5	Liczba plantatorów	24 289,00
P6	Średnia wielkość uprawy (ha)	9,17
P7	Produkcja cukru (t)	2 007 588,06
P8	Polaryzacja (%)	16,50
P9	Wydatek cukru (%)	14,25
P10	Biologiczny plon cukru (t/ha)	10,48
P11	Rzeczywisty plon cukru (t/ha)	9,01
P12	Rozpoczęcie kampanii (data + cukrownia)	06.09.2022 - Miejska Górka
P13	Zakończenie kampanii (data + cukrownia)	31.01.2023 - Kluczewo
P14	Średnia długość kampanii (dni)	107,86
P15	Średni dobowy przerób buraków (t/dobę)	131 167,09
P16	Śr. dobowy przerób bur. na 1 cukrownię (t/dobę)	7 715,71
P17	Liczba cukrowni aktywnych	17

Kampania pod znakiem zmiennej pogody

Pogoda na przełomie lutego i marca nie sprzyjała optymalnemu przygotowaniu stanowisk pod wysiewy nasion. Z tego względu początek siewów miał miejsce w połowie marca i zakończył się w połowie kwietnia prawie we wszystkich lokalizacjach.

Chłodna wiosna wydłużyła okres wschodów buraków. Niektóre plantacje w tym okresie rozwijały się nieco wolniej, ale równomiernie. Plantacje przesiewane były głównie ze względu na silne uszkodzenia powodowane przez wiatr (wywianie nasion lub wierzchniej warstwy gleby, zasypanie nasion lub siewek), zaskorupienie powierzchni gleby, wystąpienie zgorzeli siewek, uszkodzeń powodowanych przez myszy i ptaki oraz następczego działania herbicydów.

Niewielka ilość opadów w okresie od maja do lipca spowodowała w niektórych regionach wędnięcia liści na plantacjach. Z kolei wzrost temperatur w czerwcu i lipcu spowodował lokalne nasilenie suszy. W końcowym okresie wegetacji

warunki były sprzyjające - opady w sierpniu i we wrześniu były powyżej średnich z poprzednich lat. Ponadprzeciętne opady w sierpniu i we wrześniu spowodowały intensywny proces odbudowy masy liściowej buraków cukrowych. Jednak na wielu plantacjach rośliny nie mogły tego wykorzystać z powodu wcześniejszego uszkodzenia liści przez suszę i choroby.

Warunki do zbioru buraków były w większości regionów kraju optymalne. Regularne opady występujące od września utrzymywały optimum wilgotności gleby dla pracy kombajnów. Dodatkowo w miarę wysokie temperatury i przelotne deszcze wpływały na dalsze przyrosty masy korzeni oraz zawartość cukru. W listopadzie i grudniu nastąpił spadek temperatury wraz z opadami śniegu, a pod koniec grudnia nastąpiło wyraźne ocieplenie. W konsekwencji w niektórych regionach wystąpiły utrudnienia z wjazdem kombajnów na pole, które nie stanowiły jednak istotnego zagrożenia dla utrzymania ciągłości dostaw surowca.

Ochrona buraka przed patogenami

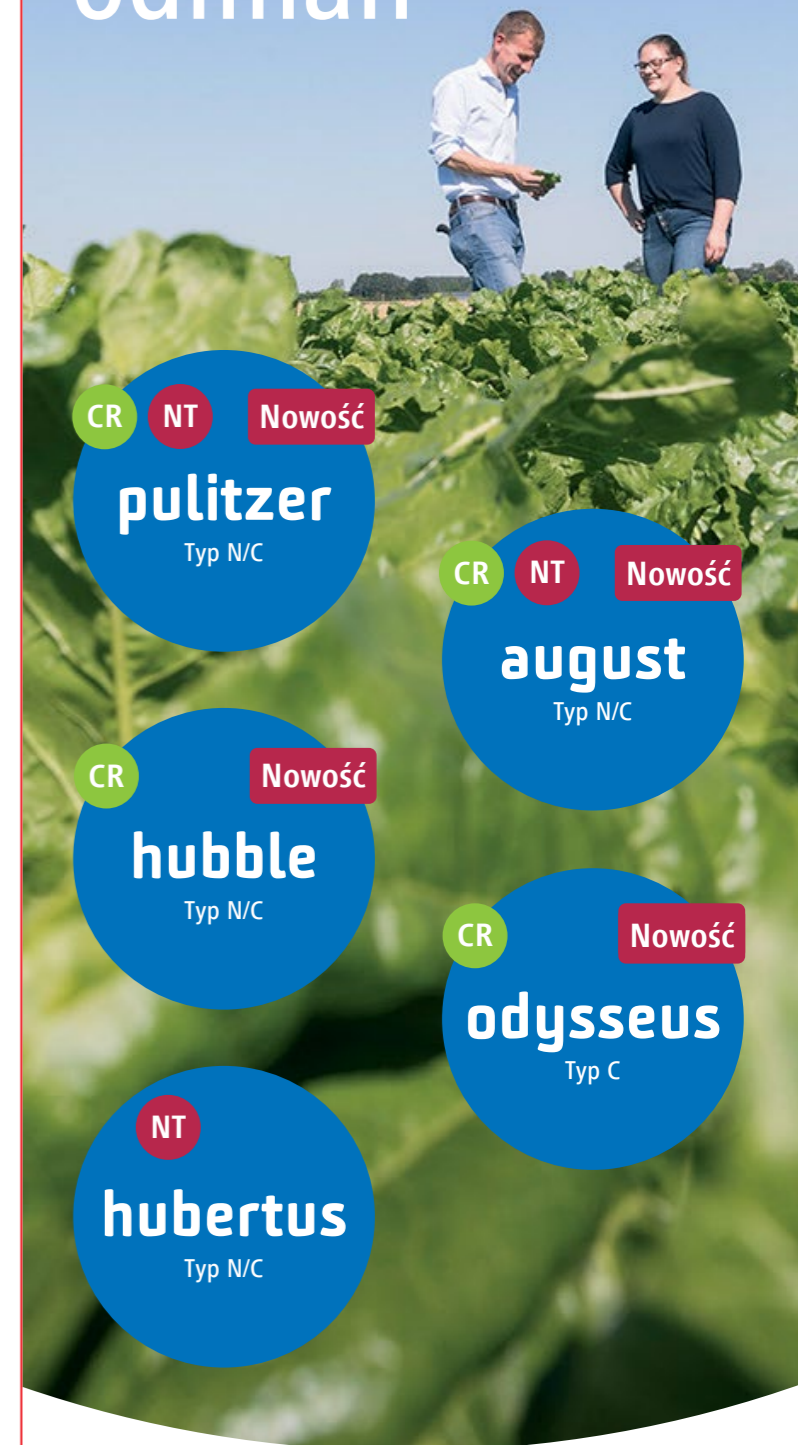
Na wielu plantacjach obserwowano naloty mszyc. Za to żerowanie szarka komośnika na obszarach jego występowania w poprzednich latach, było niewielkie. W okresie letnim szkody wyrządzały głównie tarczki, gąsienice błyszczek, rolnic i piętnówek oraz przędziorek. Porażenie chwościkiem burakowym wystąpiło najwcześniej w południowo-wschodnim rejonie, a z czasem objęło cały obszar kraju. W niektórych regionach porażenie plantacji tym patogenem odnotowano już w połowie czerwca. W drugiej połowie lipca rozwój porażenia wyhamował, co było prawdopodobnie spowodowane zastosowaną ochroną, jak i falą upałów.

Jednak po intensywnych opadach i ochłodzeniu w drugiej połowie sierpnia i we wrześniu nastąpiło ponowne przyspieszenie porażenia patogenem, a warunki nie pozwalały na skuteczną ochronę plantacji. Z tego powodu porażenie chwościkiem w końcowym okresie wegetacji było wyraźnie wyższe niż w ubiegłym roku. W stosunku do zeszłego roku zaobserwowano mniejsze nasilenie występowania mszycy czarnej. Dodatkowo plantatorzy zmagali się także ze zgorzłą siewek i zgnilizną korzeni buraka.

Źródło: Związek Producentów Cukru w Polsce

Wysoki plon siła naszych odmian

CR NT Nowość
pulitzer
Typ N/C

CR NT Nowość
august
Typ N/C

CR Nowość
hubble
Typ N/C

CR Nowość
odysseus
Typ C

NT
hubertus
Typ N/C

strube
The Seed. Est. 1877

WYWIAD Z GABRIELEM JANOWSKIM

Jak rozpoczęła się Pana walka o Polski Cukier?

To było 33 lata temu. W 1990 roku Premier Tadeusz Mazowiecki, za radą doradców angielskich, przygotowywał rozbięcie struktury przemysłu cukrowniczego. Koncern British Sugar kupił pierwsze polskie cukrownie i zaczął skup buraków po skandalicznie niskich cenach, co wywołało protesty rolników. Jako szef NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” wraz z innymi członkami prowadził wyczerpujące negocjacje i ostatecznie z proponowanych 13 tys. zł za tonę, ustaliliśmy stawkę 17 tys. zł plus dopłaty za transport. Można powiedzieć, że osiągnęliśmy wtedy sukces.

Jakie były dalsze działania?

Dwa lata później, jako Minister Rolnictwa rozpocząłem działania na rzecz powołania Polskiego Cukru. W 1994 roku Sejm przyjął ustawę o powołaniu czterech holdingów, co niestety zablokowało cały proces. Od 1998 roku rozpoczęliśmy batalię na rzecz powołania Krajowej Spółki Cukrowej S.A., w czym wspierała mnie grupa posłów: Elżbieta Barys, Marian Dembiński, Zdzisław Pupa, Adam Biela, Wojciech Szczepny-Zarzycki i Stanisław Kalemba. Przygotowywałem

uchwałę regulującą rynek cukru w Polsce, jednak rząd Jerzego Buzka utrudniał nasze działania. Podczas obrad połączonych Sejmowych Komisji Rolnictwa i Skarbu zgłosiłem wniosek mniejszości, w którym proponowałem, by w określonym terminie uregulowano plantatorom należności za buraki oraz wzywałem rząd do podjęcia działań prawnych, organizacyjnych i finansowych w celu powołania Spółki „Polski Cukier”. W odpowiedzi, zażądano ode mnie, abym wyłączył z uchwały część dotyczącą Polskiego Cukru, nie wyraziłem na to zgody i ostatecznie 22 grudnia 1999 roku Sejm zagłosował za całością uchwały.

Czy w końcu udało się powołać Spółkę?

Niestety, rząd nadal zwlekał z powołaniem Spółki. W roku 2000 byłem wnioskodawcą i sprawozdawcą uchwały w sprawie udzielenia wotum nieufności Ministrowi Skarbu Emilowi Wąsaczowi. Na 16 stycznia zwołałem konferencję w tej sprawie. Przed konferencją lekarz Zygmunt Hortmanowicz zaaplikował mi środki odurzające i „po dojrzeniu” przyprowadził przed kamerę. Była to niegodziwa próba wyeliminowania mnie z polityki, ponieważ przeciwstawiałem się i naruszałem

interesy wielkich grup kapitałowych i politycznych. W styczniu 2000 roku w Lubelsko-Małopolskiej Spółce Cukrowej zawiązał się komitet protestacyjny, któremu przewodził Stanisław Lubaś. Protest trwał 53 dni. Na zlecenie komitetu protestacyjnego pod redakcją Panów Grzegorza Ryczka i prof. Henryka Ronka została opracowana analiza, której konkluzje wyraźnie wskazywały, że Spółka „Polski Cukier” przynosiłaby zyski, a jej konkurencyjność nadal by wzrastała. W tamtym czasie protesty odbywały się w wielu cukrowniach na terenie kraju, w tym m.in. w Poznaniu, Żninie, Łosiosie, któremu przewodziła Pani Janina Piekarcz. W lutym 2001 roku rolnicy, protestujący przez wiele miesięcy w Łosiosie, przyszli do Ministerstwa Skarbu w sprawie Śląskiej Spółki Cukrowej. Podczas spotkania dowiedzieli się, że sprzedaż Spółki nie została wstrzymana, po czym zostali wyproszeni z budynku. Jako osoba towarzysząca rolnikom pozostałem w Ministerstwie i rozpocząłem 13-dniową „okupację”. Następnie podczas sejmowego wystąpienia 1 marca 2001 roku mówiłem: „Pan Marszałek zarzucił mi, że naruszyłem praworządność. Nie znalazłem się tam by łamać praworządność. Pytam, czy wyprzedzą Polski jest praworządna? Czy branie łapówek za prywatyzowane zakłady jest praworządne?”.

Jakie działania legislacyjne w zakresie Spółki podejmował wówczas Sejm?

11 kwietnia 2001 roku Sejm przyjął ustawę o regulacji rynku cukru i powołaniu Krajowej Spółki Cukrowej S.A. 7 czerwca 2001 roku wspólnie z Elżbietą Barys i Marianem Dembińskim oraz czterema pracownikami cukrowni, z Panem Stanisławem Lubasiem na czele, wzięliśmy udział w proteście przed Radą Ministrów, w którym uczestniczyło blisko 2 tys. osób. Następnie udaliśmy się do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z petycją, by nie sprzedawać Śląskiej Spółki Cukrowej. Mimo zapewnień, że zostanie przyjęta przez Premiera, zostaliśmy w brutalny sposób usunięci z budynku. Następnego dnia w Sejmie powiedziałem: „Pan Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej nie reaguje na brutalność, nie reaguje na złodziejstwo, które kwitnie w Polsce”. Zresztą bardzo ciekawą rozmowę miałem w Londynie. Szef Międzynarodowej Organizacji Cukrowniczej Peter Baron powiedział, że Polacy sprzedają „kurę znoszącą złote jaja”. Po lunchu podszedł do mnie i powiedział, że Niemcy chcieliby przejąć 100% polskiego przemysłu cukrowniczego. Pod koniec 2001 roku do władzy doszedł rząd Leszka Millera, który nie miał zamiaru powołać Krajowej Spółki Cukrowej S.A. W związku z tym 10 stycznia 2002 roku przygotowałem uchwałę zobowiązującą do jej powołania. Ostatecznie po wielu staraniach w czerwcu 2002 roku rząd przyjął uchwałę w sprawie powołania Spółki.

Jaka była wówczas sytuacja w branży cukrowniczej?

Jeszcze przed powołaniem Krajowej Spółki Cukrowej S.A., mimo rozlicznych protestów, sprzedano 16 cukrowni Śląskiej Spółki Cukrowej za 238 mln zł, którą to Spółkę nazywałem „perłą w koronie” polskiego cukrownictwa. Na marginesie warto zauważyć, że same grunty, łącznie z gruntami we Wrocławiu miały dużo większą wartość. Zresztą niektórzy prezesi cukrowni lobbowali na rzecz sprzedaży obcemu kapitałowi, a niektórym posłom było w zasadzie obojętne, kto będzie właścicielem Polskiego Cukru. W tym zakresie skierowałem do Prokuratury kilka spraw związanych z korupcją.

Czy osoby sprawujące władze w państwie miały świadomość jaka to była skala problemu?

W liście z kwietnia 2013 roku do Premiera Donalda Tuska wyraziłem swoje oburzenie decyzją, jaką podjął Minister Skarbu Państwa przeznaczając zysk netto Krajowej Spółki Cukrowej S.A. na dywidendę zamiast na inwestycje. Napisałem: „to dzięki bezgranicznemu zaangażowaniu plantatorów i pracowników wydzwignięto Spółkę z 300 milionowego zadłużenia na poziom wysokich zysków”. Natomiast, w liście do Posłów i Senatorów RP z października 2013 roku informowałem, że 3 października 2013 roku Minister Skarbu Państwa przedstawił kolejną – trzecią propozycję prywatyzacji KSC. Pisałem wtedy: „to najgorsza wersja, praktycznie uniemożliwiająca przeprowadzenie prywatyzacji

plantatorsko-pracowniczej (...)”. Z kolei w liście do Pani Premier Ewy Kopacz z lutego 2015 r. wyraziłem oburzenie tym, że Minister Skarbu Państwa podjął decyzję o unieważnieniu zapisów na akcje. Rząd za wszelką cenę nie chciał dopuścić do prywatyzacji plantatorsko-pracowniczej. Organizowane były blokady dróg w kilku miejscach m.in., w Werbkowicach w 2013 roku, w Krasnymstawie oraz Dobrzelinie w 2014 roku. Odbywały się one zgodnie z prawem, mimo to, aby zastraszyć rolników, ukarano mandatami wielu protestujących. Mnie wytoczono proces i też zostałem ukarany.

Jak media relacjonowały walkę o Polski Cukier?

Ponad trzy lata trwały zmagania, by zachować w polskich rękach część naszego narodowego majątku. Poza publikacjami „Naszego Dziennika”, audycjami na antenie Radia Maryja i nielicznymi innymi artykułami, to przegląd prasy z tamtego okresu świadczy o tym, że media przedstawiały walkę o Polski Cukier w sposób kłamiwy i tendencyjny. Wyjątkiem był artykuł Pana Aleksandra Małachowskiego pt. „Łzy cisną się do oczu” (Przegląd 08.03.2001 r.), w którym napisał: „różni mędrkowie prasowo-polityczni wybrzydają na demonstracje Posła Janowskiego, ale nikt z nich nie znalazł w sobie tyle odwagi, by czynnie sprzeciwić się temu, co różne pataluchy ekonomiczne wyprawiają z Polską i Polakami”. Pani Janina Paradowska w Trybunie (14-16.04.2001 r.) pisała: „w tym szaleństwie była jednak metoda. Poseł Gabriel Janowski przeprowadził swój zamiar powołania holdingu Polski Cukier, skutkiem czego zapewne doprowadzi do bankructwa kilkadziesiąt cukrowni, które nie będą miały pieniędzy na modernizację (...)”. Ten pomysł nie ma prawa się udać, a ktoś za pomysły Posła będzie musiał zapłacić”.

Jak Pan odnosi się do powołania Krajowej Grupy Spożywczej S.A.?

Zarówno w Sejmie, jak i podczas licznych spotkań mówiłem, że powinny powstawać narodowe grupy gospodarcze. Powołanie Krajowej Grupy Spożywczej S.A. jest spełnieniem moich pomysłów, chociaż miałem odmienną koncepcję prawno-organizacyjną. Obrazowo porównywałem „Polski Cukier” do choinki, na której powieszono bombki - dołączone spółki. Obawiam się, że mogą one się stłuc i „wybuchnąć”, uszkadzając choinkę. Chcę jednak wierzyć, że Zarząd sobie poradzi i spełni oczekiwania rolników, którzy wąż wielkie nadzieje z Krajową Grupą Spożywcą S.A. Mam nadzieję, że choinka będzie coraz piękniejsza, bombki będą jej prawdziwą ozdobą. To nie udało się bez zaangażowania wielu osób. Chcę podziękować tym wszystkim, którzy przyczynili się do powstania i funkcjonowania Krajowej Grupy Spożywczej S.A. – Plantatorom, Pracownikom i Zarządom.

Rozmawiała Kalina Brzozowska-Dec

Gabriel Janowski

Polski polityk ruchu ludowego, doktor nauk rolniczych, nauczyciel akademicki, działacz opozycji w PRL, senator I kadencji, poseł na Sejm I, III i IV kadencji, od 1991 do 1993 minister rolnictwa i gospodarki żywnościowej w rządach Jana Olszewskiego i Hanny Suchockiej, obrońca polskiej własności, w latach 1992–1999 przewodniczący PSL – Porozumienie Ludowe, od 2001 do 2014 Przymierza dla Polski, członek Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy.

W Sejmie i na spotkaniach mówiłem, że powinny powstawać narodowe grupy gospodarcze. Powołanie Krajowej Grupy Spożywczej S.A. jest spełnieniem moich koncepcji.

WYWIAD Z

DR HAB. KRZYSZTOFEM SZCZUCKIM,

Prezesem Rządowego Centrum Legislacji (RCL), Pełnomocnikiem Prezesa Rady Ministrów do spraw Legislacji i Edukacji Prawniczej oraz wykładowcą na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.

Pan Prezes kieruje Rządowym Centrum Legislacji (RCL) - Urzędem, który zapewnia koordynację działalności legislacyjnej Rady Ministrów, Prezesa Rady Ministrów i innych organów administracji rządowej oraz obsługę prawną Rady Ministrów. Co to oznacza w praktyce? Czym się zajmuje RCL w tematach interesujących naszych czytelników?

RCL różni się tym od innych urzędów centralnych, że działa horyzontalnie, przekrojowo przez regulacje z każdej dziedziny i sfery działania państwa. Pracujemy nad każdą rządową inicjatywą legislacyjną we współpracy z właściwym „tematycznie” urzędem. W skrócie możemy to przedstawić następująco. Na początku opiniujemy projekty ustaw, rozporządzeń z punktu widzenia ich zgodności z systemem prawnym i aktualnie obowiązującymi regulacjami. Następnie jesteśmy gospodarzem komisji prawniczej – gremium przedstawicieli wszystkich urzędów centralnych zainteresowanych danym projektem. W ramach tego etapu wypracowujemy projekt, który od A do Z jest ustalany w toku dyskusji między uczestnikami komisji prawniczej. Pomagamy również nad sformułowaniem ostatecznej redakcji projektu przyjmowanego przez Radę Ministrów – na etapie skierowania projektu ustawy do Sejmu. Trzeba przypomnieć, że wymogiem obowiązującego prawa jest jego ogłoszenie. RCL zajmuje się wydawaniem, z upoważnienia Prezesa Rady Ministrów, Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej oraz Dziennika Urzędowego Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Każda ustawa i każde rozporządzenie jest kontrolowane legislacyjnie, redakcyjnie i technicznie przed właściwą publikacją.

A jak można w prostych słowach przedstawić pracę legislatora – Pana przykładowego pracownika? Czym różni się jego praca od innych urzędników?

Legislator przede wszystkim musi zadbać o język prawny w każdym projekcie. Wszystkie inicjatywy legislacyjne zaczynają się od pomysłów w języku naturalnym i językach branżowych, którymi posługują się specjaliści od danych dziedzin, przykładowo od nasiennictwa, gospodarowania nieruchomościami rolnymi lub jakości artykułu rolno-spożywczego. Następnie konieczne jest przetłumaczenie tych koncepcji merytorycznych na wspólny język prawny. W istotnej części pracę legislatora można porównać do pracy tłumacza na język obcy.

Tym samym ma Pan Prezes przegląd wszystkich ustaw, rozporządzeń ze wszystkich dziedzin – w tym tych dotyczących rolnictwa, żywności i obszarów wiejskich. Na co powinniśmy zwrócić uwagę w legislacji naszym Czytelnikom?

Możemy śmiało powiedzieć, że 15 marca 2023 r. w Polsce realnie rozpoczyna się nowa

perspektywa Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023 – 2027. W przypadku poprzednich perspektyw kilkuletnich mówiliśmy o Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich – tym razem, zgodnie ze zmianą terminologii unijnej, wprowadzamy Plan Strategiczny, który został zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 31 sierpnia 2022 r. Od tego momentu ruszyły pilne prace nad 2 projektami ustaw oraz kilkudziesięcioma projektami rozporządzeń, które pozwoliły na uruchomienie nowej perspektywy finansowania polskiego rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich. W ramach I i II filaru Wspólnej Polityki Rolnej przewidziano dla polskich rolników i obszarów wiejskich ponad 25 mld euro ze środków publicznych. Tak szybkie uruchomienie tych płatności wymagało ekspresowej pracy legislacyjnej po stronie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Finansów, RCL i innych zaangażowanych urzędów.

Co się pojawi w tej nowej perspektywie Wspólnej Polityki Rolnej poza terminologią i dużym budżetem, o którym Pan wspominał?

Przyjęte rozwiązania legislacyjne z jednej strony nie ograniczają zdolności produkcyjnych polskich rolników, a z drugiej strony ustanawiają szereg dobrowolnych działań pozwalających na wprowadzenie założeń Europejskiego Zielonego Ładu. Wzmocniono możliwości uzyskania środków związanych z klimatem i środowiskiem poprzez zwiększenie budżetów na te działania oraz wprowadzenie nowego rodzaju płatności bezpośrednich, jakim są ekoschematy. Rolnicy uzyskują dodatkowe wsparcie finansowe w przypadku pozytywnego oddziaływania na środowisko, klimat i dobrostan zwierząt. Pojawiają się środki na istotną modernizację polskiego rolnictwa. Ponadto będą kontynuowane działania z poprzedniej perspektywy, przykładowo wspierające młodych rolników czy płatności w ramach wsparcia dochodów związanego z produkcją.

Tymczasem media oraz Internet w ostatnim czasie w kontekście rolnictwa i żywności żyły głównie tematem mąki z owadów.

To zupełnie naturalna tendencja. Rozwój prawa dotyczącego rolnictwa i żywności zaczął się od regulacji ustanawiających sankcje za „rozwadnianie” wina lub piwa. Prywatni przedsiębiorcy od tysięcy lat poszukują dodatkowego zysku poprzez redukcję kosztów produkcji danego środka spożywczego. Dzięki dobrej legislacji państwo może chronić konsumenta, który boi się radykalnych pomysłów w tym zakresie. W dalszym następstwie możemy dzięki temu zadbać o zapewnienie prawa do rzetelnej informacji o tym co spożywamy i kontroli jakości artykułów rolno-spożywczych. Im szybszy rozwój technologii, np. produkcji żywności, tym szybciej musi się rozwijać legislacja w danej sferze.

Rozmawiał Hubert Jakubowski

Fot: Przemysław Popowski

WYWIAD Z

RAFAŁEM GODZIEMSKIM

Szeffem Kuchni

Polska kuchnia i „Polskie Przetwory” to zgrany duet. Jest Pan uznanym Szeffem Kuchni specjalizującym się właśnie w polskiej kuchni, od czego zaczęła się Pana kulinarna przygoda?

To kuchnia mojej babci i ojca. Pamiętam ręcznie robione makarony, zacierki dodawane do rosolu. Jako dziecko często jeździłem do dziadków. Mieliśmy z rodzicami działkę w Borach Tucholskich, był tam sad i ogród. Pamiętam owoce zrywane prosto z drzewa, a szczególnie smak czereśni, podlewanie pomidorów i ogórków i ich smak prosto z krzaka, wykopki, a potem ziemniaki z ogniska. Wciąż mam też w pamięci żniwa, ziarno mielone w młynie, chleb pieczony w domu w specjalnym piecu. Takich, prawdziwych polskich smaków nie można zapomnieć. To był mój pierwszy kontakt ze świeżymi produktami, prawdziwym smakiem i początek mojej życiowej drogi. Dziś powiedziałbym, że „od pola do stołu”.

A Pana pierwsze kroki w kuchni? Przyznam, że to interesujące dowiedzieć się jak zaczął Szeff Kuchni.

Jak każdy musiałem się uczyć! Jeżeli chodzi o zamiłowanie do gotowania, wiele zawdzięczam rodzicom. Kuchnia interesowała mnie od zawsze, pamiętam jak na moich pierwszych koloniach w Swornych Gaciach zakradałem się do kuchni, przyglądałem się pracy Pań kucharek i jak bardzo smakowały mi smażone kurze serca.

A jak wyglądały Pana następne kroki w branży gastronomicznej?

Jestem kucharzem z powołania. Zacząłem gotować jeszcze amatorsko w podstawówce, najpierw skończyłem zawodówkę gastronomiczną,

potem technikum gastronomiczne. Właściwie pracuję w tym zawodzie, od kiedy tylko mam taką możliwość. Jako uczeń pracowałem na wakacjach w gastronomii. Nigdy nie byłem na rozdaniu świadectw, bo w tym czasie zaczynał się sezon i pracowałem. Jako dobry uczeń mogłem sobie na to pozwolić. Gotowanie stało się moją drogą życiową, nie chciałbym robić nic innego. Pochodzę też z rodziny, w której jest wielu artystów: pisarzy, malarzy. Moim zdaniem, podobnie jak w przypadku takich zawodów, bycie kucharzem też wymaga talentu, ciężkiej pracy i pozwala spełnić pod względem artystycznej kreacji. Cieszę się też, że mogę efektami mojej pracy cieszyć i uszczęśliwiać ludzi.

„Polskie Przetwory” i Pan macie wiele wspólnego. „Polskie Przetwory” są produkowane na Kujawach we Włocławku, większość produktów pochodzi od lokalnych rolników.

Powiedziałbym, że „Polskie Przetwory” i ja – jesteśmy krajaniami. Bardzo dobrze znam „Polskie Przetwory”, często używam ich w moich programach „Smaki Pomorza i Kujaw”. Cenię sobie passatę, ma kilka odmian klasyczną, ziołową, czosnkową, to daje duże pole do popisu w kuchni. Z kolei jako dodatek do dań lubię – ketchup z „Polskich Przetworów”. Natomiast jeżeli chodzi o moją branżę gastronomiczną to bardzo dobrze oceniam jabłko prażone z „Polskich Przetworów”. Znam „Polskie Przetwory” i używam ich w swojej kuchni.

Dziękuję za rozmowę

Rozmawiała Eliza Panek

Elewator
Jabłowo

Oferujemy:

skup płodów rolnych
możliwość odbiorów z gospodarstwa
premię za pszenicę odmian elitarnych
o najlepszych parametrach jakościowych
usługi: suszenia, czyszczenia, składowania
środki do produkcji rolnej:
nawozy, środki ochrony roślin
materiał siewny i nawozy dolistne

BEZPOŚREDNI EKSPORTER ZBÓŻ

*Autoryzowany dystrybutor
Grupy Azoty*

Kontakt

skup zbóż:
577 215 566, 884 206 688
agrotechnika:
609 816 068, 885 205 155

www.elewatorjablowo.pl

TARGI ADIFE 2022 W ABU DHABI

W dniach 6-8 grudnia 2022 r. Krajowa Grupa Spożywcza S.A. uczestniczyła w targach ADIFE 2022 w Abu Dhabi. Polskę reprezentowali również: Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Polska Izba Mleka, Województwo Lubelskie oraz inne prywatne podmioty. Obecni byli liczni przedstawiciele branży rolno-spożywczej z różnych krajów z całego świata.

W uroczystym otwarciu targów uczestniczył szejik Mansour bin Zayed Al Nahyana - Wicepremier i Minister Sądu Prezydenckiego oraz Przewodniczący Rady Urzędu ds. Rolnictwa i Bezpieczeństwa Żywności w Abu Dhabi, Mariam Al Mheiri - Minister ds. Zmian Klimatu i Środowiska w Zjednoczonych Emiratach Arabskich oraz emiraccy gospodarze, wystawcy i zaproszeni goście.

Krajowa Grupa Spożywcza S.A. prezentowała na targach m.in. zboża, mąki, cukier i produkty pochodzące z Zakładu „Polskie Przetwory”. Odwiedzający stoisko mogli degustować słodczyce wyprodukowane przez Fabrykę Cukierków „Pszczółka”. Oferta produktowa wyraźnie zainteresowała lokalnych kupców, licznie odwiedzających stoisko Krajowej Grupy Spożywczej S.A.

Podczas targów ówczesny Prezes Zarządu Jan Wernicki był prelegentem w panelu dyskusyjnym pt. „Investing in Agri-tech for a Harmonious and Stable Food Supply Chain”, który jak nazwa wskazuje mówił o inwestycjach w sektorze rolniczym, stabilizujących łańcuchy dostaw żywności. Prelegentami, byli również: Avinash Kasinathan - Dyrektor ds. Strategii i Technologii WayCool Foods, Dr. Ram - Prezes Prathista Group oraz Adrian Gawłowski - Zastępca Dyrektora Departamentu

Wsparcia Eksportu Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Podczas dyskusji ówczesny Prezes Zarządu Jan Wernicki podkreślił, że musimy być bardzo sprawni w organizowaniu łańcucha dostaw i efektywnej logistyki tj. transportu, przeładunku i załadunku, dążąc do maksymalnego skrócenia czasu dostawy naszych produktów z zakładów produkcyjnych na półki sklepowe. Oznacza to wzmożone inwestycje w terminale obsługujące handel portowy, inwestycje w magazyny oraz elewatory zbożowe, suszarnie do zbóż, inwestycje w bocznicę kolejową, a wreszcie specjalistyczne wagony czy też własny transport kołowy. Stajemy się niezależni umacniając swoją pozycję na rynku zarówno krajowym jak i międzynarodowym. Sprawna logistyka oraz zapobieganie przerwom w dostawach oznacza długookresowe planowanie produkcji rolnej np. zamiast kontraktacji jednorocznej, propozycja kontraktów 3-letnich. Rozłożenie ryzyka miejscowych problemów pogodowych poprzez zaplanowanie produkcji w różnych regionach geograficznych. Jesteśmy bardzo aktywni w pozyskiwaniu materiałów siewnych najwyższej jakości. Bardzo duże zainteresowanie eksportem produktów rolno-spożywczych z Polski może przyczynić się do dywersyfikacji dostaw do Zjednoczonych Emiratów Arabskich, a Polska jest realną alternatywą dla dużych dostawców z krajów Europy Zachodniej.

Targi ADIFE 2022 były pierwszą edycją Międzynarodowej Wystawy Żywności, odbywającą się w Narodowym Centrum Wystawienniczym w Abu Dhabi. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Abu Dhabi National Exhibitions Company (ADNEC) we współpracy z Abu Dhabi Agriculture and Food Safety Authority (ADAFSA).

SPÓŁKA ELEWARR WCHODZĄCA W SKŁAD GRUPY KAPITAŁOWEJ KRAJOWEJ GRUPY SPOŻYWCZEJ S.A. BĘDZIE EKSPORTOWAĆ ZBOŻE OD POLSKICH ROLNIKÓW

15 listopada 2022 roku w Porcie Gdynia odbyła się konferencja prasowa dotycząca eksportu polskich zbóż. W konferencji wzięli udział: ówczesny Prezes Krajowej Grupy Spożywczej S.A. Jan Wernicki, Członek Zarządu Krajowej Grupy Spożywczej S.A. Piotr Błażewicz, Prezes Elewarr Sp. z o.o. Hubert Grzegorzczak wraz z Wiceprezes Moniką Parafianowicz oraz Prezes Mondry Sp. z o.o. Pierre Pages.

Prezes Zarządu Spółki Elewarr Hubert Grzegorzczak podkreślił, że misją Elewarr jest współpraca tylko z polskimi rolnikami, dlatego spółka będzie eksportowała wyłącznie polskie produkty.

Jest to pierwszy w historii Elewarr eksport drogą morską i jeden z większych sukcesów, które Elewarr osiągnął w ostatnich latach. Nigdy do tej pory spółka nie prowadziła eksportu drogą morską,

zawsze ten towar był sprzedawany na lokalnym rynku, ale w związku z obecną sytuacją, która panuje na świecie, zdecydowaliśmy się wykonać ten eksport, żeby polskie zboże trafiło w zakątki świata, które go potrzebują - powiedział Prezes Elewarr Hubert Grzegorzczak.

Polska jako producent zboża wytwarza go więcej, niż jest w stanie skosztować, a to otwiera nowe możliwości, z których właśnie skorzystano. Zakontraktowany statek przewożący towar posiada ładowność 33 000 ton. Towar spółki bezpośrednio wyeksportowany został do Wybrzeża Kości Słoniowej.

Transport otwiera nam pewną nową historię, którą będziemy tworzyć. Jesteśmy Krajową Grupą Spożywczą, która z dużym rozmachem wchodzi w nowy obszar działalności, jakim jest sektor zbożowo-młynarski i dzisiaj wkraczamy na rynki światowe, rynki handlu zbożem.

Elewarr planuje wysłanie kolejnych transportów pszenicy oraz innych produktów skupowanych przez spółkę od polskich rolników.

GŁÓWNE ZADANIA INWESTYCYJNE

zaplanowane w Krajowej Grupie Spożywczej S.A. w roku obrotowym 2022/2023

W roku obrotowym 2022/2023 Krajowa Grupa Spożywcza S.A. przeznacza znaczne środki finansowe na inwestycje. Poniżej zaprezentowano te, które zasługują na szczególną uwagę.

W związku z rozbudową Oddziału „Cukrownia Dobrzelin” rozpoczęto szereg działań rozłożonych na najbliższe lata. Jednym z pierwszych poddanych modernizacji będzie obszar przyjęcia oraz przygotowania surowca do przerobu. W Oddziale na rok obrotowy 2022/2023 zaplanowano budowę stacji suchego rozładunku buraków. Nowo wybudowana stacja suchego rozładunku pozwoli na usprawnienie odbioru buraków kierowanych do procesu technologicznego. W ramach budowy stacji suchego rozładunku zamówione zostały już kluczowe urządzenia. Obecnie trwają prace projektowe obejmujące zarówno fundamentowanie, jak i konstrukcje wsporcze dla nowo dostarczanych urządzeń oraz zlecone zostało wykonanie wymaganych prac budowlanych. Projektowana stacja suchego rozładunku dostosowana będzie do przerobu dobowego na poziomie 7 500 - 8 000 ton. Przedmiotowa stacja suchego rozładunku będzie oddana na kampanię cukrowniczą 2023/2024.

Kolejnym obszarem modernizacji w Oddziałach Krajowej Grupy Spożywczej S.A. są stacje wyżymania wysłoków. Modernizacje obejmować będą stacje w Oddziałach: „Cukrownia Dobrzelin” oraz „Cukrownia Nakło”. W ramach realizacji zadań zakupione i zamontowane zostaną dwie nowe prasy wysokiego wyżymania wraz z urządzeniami towarzyszącymi. Realizacja zadań pozwoli na zoptymalizowanie pracy stacji wyżymania wysłoków, ograniczenie zawartości cukru w wysłokach wyżymanych przy zachowaniu wymaganego stopnia ich wyżymania oraz dostosowanie stacji pras wysłokowych do możliwości przerobowych oraz wymagań techniczno-technologicznych. Wszystkie urządzenia zostały już zamówione. Trwają prace projektowe poprzedzające wykonanie fundamentów pod nowo dostarczane urządzenia.

W Oddziale „Cukrownia Kruszwica” w ramach realizacji zadania „Modernizacja gospodarki ciepłej” kontynuowana jest przebudowa stacji wyparnej z układu 6-cio działowego na układ 7-mio działowy. Zwiększenie powierzchni wymiany ciepła spowoduje zmniejszenie zużycia pary grzejnej w procesie przerobu buraków co jest kluczowym celem realizacji przedmiotowego zadania.

Mając na względzie konieczność spełniania wymogów środowiskowych Krajowa Grupa Spożywcza S.A. od lat inwestuje w ochronę środowiska, dlatego też podjęta została decyzja o rozpoczęciu budowy dwóch oczyszczalni ścieków w Oddziałach „Cukrownia Malbork” oraz „Cukrownia Nakło”. Celem realizacji zadania jest uzyskanie wymaganego stopnia oczyszczenia ścieków przemysłowych kierowanych do odbiornika m.in. w związku z realizacją polityki Spółki mającej na celu ograniczenie negatywnego wpływu działalności na środowisko.

W Oddziale „Cukrownia Kluczewo” w obecnym roku obrotowym zostanie zmodernizowana stacja wypалу wapna, w której m.in. zostanie zbudowany nowy piec wapiennicy. Celem realizacji zadania inwestycyjnego jest dostosowanie linii wypalu wapna do przerobu dobowego na poziomie 10 000 ton buraków.

We wszystkich Oddziałach Krajowej Grupy Spożywczej S.A. zaplanowano zakup kilkudziesięciu wysokosprawnych agregatów pompowych różnego typu i wymianę najbardziej wyeksploatowanych agregatów na liniach technologicznych. Ponadto dokonany zostanie zakup niezbędnych przemienników częstotliwości oraz wykonana zostanie modernizacja niezbędnych przyłączy elektrycznych. Celem realizacji zakupu agregatów pompowych jest wyeliminowanie ryzyka różnych awarii w trakcie kampanii skutkujących wstrzymaniem procesu technologicznego, dodatkowo pozwoli to na zmniejszenie zużycia energii elektrycznej oraz zmniejszenie kosztów remontów.

W Oddziale „Cukrownia Werkowice” zostanie zakupiona i zamontowana nowa suwnica bramowo-chwytkowa w celu zapewnienia sprawnego rozładunku węgla z wagonów kolejowych oraz poprawy warunków bezpieczeństwa przy pracach rozładunkowych węgla. Głównym celem jest dostosowanie urządzeń do obowiązujących przepisów UDT oraz PIP.

Ponadto we wszystkich Oddziałach realizowanych jest szereg różnych zadań inwestycyjnych w obszarach: techniczno-produkcyjnym, energetycznym, surowcowym, jak również na obszarze ochrony środowiska.

Michał Michalak,
Kierownik Działu Inwestycji
Departament Techniczno-Produkcyjny
i Inwestycji

Whbc
POZNAŃ

Nowości!

Batory

Typ normalno - cukrowy (NZ)

ODPORNA
NA RIZOMANIE
Rh

TOLERANCJA
NA CHWOSZCİK
Cr

Jadwiga

Typ normalno - cukrowy (NZ)

ODPORNA
NA RIZOMANIE
Rh

Zagłoba

Typ normalno - cukrowy (NZ)

ODPORNA
NA RIZOMANIE
Rh

Klara

Typ normalno - cukrowy (NZ)

ODPORNA
NA RIZOMANIE
Rh

Marynia

Typ normalno - cukrowy (NZ)

ODPORNA
NA RIZOMANIE
Rh

Jagiellon

Typ normalno - cukrowy (NZ)

ODPORNA
NA RIZOMANIE
Rh

TOLERANCJA
NA CHWOSZCİK
Cr

Polub nas!

Wielkopolska Hodowla
Buraka Cukrowego Sp. z o.o.

ul. Kopanina 28/36, 60-105 Poznań
tel. 61 8 306 511 / fax. 61 8 305 901
e-mail: whbc@whbc.pl

www.whbc.pl

XXV KONFERENCJA TECHNICZNO-SUROWCOWA STOWARZYSZENIA TECHNIKÓW CUKROWNIKÓW

16 lutego 2023 r. w Domu Technika NOT w Warszawie rozpoczęła się dwudniowa XXV Konferencja Techniczno-Surowcowa zorganizowana przez Stowarzyszenie Techników Cukrowników pod patronatem Związku Producentów Cukru w Polsce.

W wydarzeniu wzięli udział m.in. Krzysztof Cieciora Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Krajową Grupę Spożywcą S.A. reprezentowali: ówczesny Prezes Zarządu Jan Wernicki oraz Członkowie Zarządu Tomasz Olenderek i Zdzisław Salus. Obecny był także Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR Marcin Wroński, były Minister Rolnictwa Gabriel Janowski, Prezes Krajowego Związku Plantatorów Buraka Cukrowego Krzysztof Nykiel i Dyrektor Biura KZPBC Rafał Strachota oraz przedstawiciele instytutów badawczych, reprezentanci największych producentów cukru w Polsce, a także przedstawiciele prasy związanej z branżą cukrowniczą. Uczestników wydarzenia powitał dr hab. Maciej Wojtczak przewodniczący Zarządu Głównego Stowarzyszenia Techników Cukrowników.

Poinformowano zebranych o wyzwaniach, jakich Spółka podjęła się w kontekście kryzysu energetycznego wywołanego m.in. wojną na Ukrainie w zakresie produkcji biometanu z wysłodków buraka. Zaznaczono, że produkcja nieemisyjnych źródeł energii stanowi kolejną przestrzeń rozwoju Krajowej Grupy Spożywczej S.A. Podczas podsumowania zakończonej kampanii cukrowniczej Prezes zaznaczył, że była ona bardzo udana pod wieloma względami, m.in. poprzez bardzo dobrą cenę surowca oferowaną kontrahentom.

Na początku uroczystości wręczono odznaczenia państwowe w postaci Złotych Medali za Długoletnią Służbę, które wręczył Wiceminister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Krzysztof Cieciora. Oprócz tego przyznano odznakę Naczelnej Organizacji Technicznej, a także honorowe odznaki Stowarzyszenia Techników Cukrowników. Wśród wyróżnionych honorową odznaką STC znaleźli się przedstawiciele Krajowej Grupy Spożywczej S.A.: Sebastian Jeziorski - Cukrownia Nakło, Piotr Sidor i Piotr Rubaszko - Cukrownia Krasnystaw, Michał Michalak i Tomasz Bartnicki - Centrala Spółki.

Wiceminister Rolnictwa Krzysztof Cieciora podczas swojego wystąpienia pogratulował przedstawicielom branży cukrowniczej udanej kampanii, dziękując jednocześnie za trud włożony w jej przeprowadzenie. Minister Cieciora zaznaczył, że branża cukrownicza, podobnie do innych sektorów w rolnictwie narażona jest na skutki toczącej się wojny w Ukrainie. Zapewnił o nieustającym wsparciu ze strony resortu rolnictwa m. in. poprzez zabieganie o środki europejskie na rolnictwo. „Będziemy wspierać realizację wszystkich planów założonych i realizowanych przez branżę cukrowniczą” – skłonił Krzysztof Cieciora.

Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR Marcin Wroński w swoim wystąpieniu zapewnił, że ośrodek wspiera promocję polskich produktów i pracę producentów

polskiej żywności, wskazał przy tym, że produkty cukiernicze stanowią znaczącą pozycję w eksporcie.

Prezes KZPBC Krzysztof Nykiel opisał mioną kampanię cukrowniczą z perspektywy Plantatorów buraka. Zaznaczył, że podniesione ceny surowca powodują, iż rolnicy chętniej decydują się na kontraktację. W wystąpieniu Prezes KZPBC wspominał także o zagrożeniach związanych ze wdrażaniem założeń europejskiego zielonego ład.

W dalszej kolejności Michał Gawryszczak Dyrektor Biura Związków Producentów Cukru w Polsce przybliżył stan branży cukrowniczej w kraju i na świecie. Wskazał na największych światowych producentów cukru, wymienił kraje, w których konsumuje się go najwięcej, wskazał na podstawowe kierunki eksportu oraz poinformował o tendencjach kształtowania się cen cukru. Dyrektor ZPC zaprezentował także dane dotyczące zużycia cukru w Polsce oraz przedstawił trendy rynku cukru na najbliższe lata ze wskazaniem czynników wpływających na jego produkcję oraz konsumpcję.

Kontynuacja merytorycznej wymiany doświadczeń miała miejsce w drugim dniu konferencji. Michał Gawryszczak w swoim wystąpieniu „Stan i perspektywy branży cukrowniczej” przedstawił zwięzłą informację na temat produkcji cukru na świecie w roku

gospodarczym 2022/2023. Pozostałe przedstawione tematy dotyczyły rosnących cen cukru w Polsce i Unii Europejskiej, poczynają producentów cukru w celu uniezależnienia się od importowanych paliw kopalnych, zakazu używania neonicotynoidów w Unii Europejskiej. Dyrektor dokonał także podsumowania funkcjonowania tzw. podatku cukrowego w Polsce po dwóch latach od jego wprowadzenia.

Natomiast Krzysztof Mięczak, Zastępca Dyrektora ds. Technicznych Cukrowni Werbkowice, podczas prezentacji dotyczącej zalet niskotemperaturowych suszarni wysłodków buraczanych zaprezentował najważniejsze zalety tego typu inwestycji, które nie tylko wpisują się we współczesne trendy i potrzebę odpowiedzialności o środowisko naturalne, ale także pokazują wymierne korzyści w przemyśle cukrowniczym, takie jak ograniczanie kosztów energii stanowiące istotny koszt produkcji cukru. Eliminują także wykorzystanie węgla, co przekłada się na ograniczanie emisji CO2 do atmosfery. To powoduje, że suszarnie są inwestycjami ekologicznymi.

Konferencja miała na celu podsumowanie zakończonej kampanii cukrowniczej, a także wymianę poglądów podczas paneli tematycznych poruszających różnorodne zagadnienia dotyczące szeroko pojętej branży cukrowniczej.

KAMPANIA SOKOWA W KRAJOWEJ GRUPIE SPOŻYWCZEJ S.A.

W najbliższych miesiącach w trzech Cukrowniach Krajowej Grupy Spożywczej S.A. - Kraszowice, Nakło i Werbkowice, będzie przeprowadzana kampania sokowa.

Kampania sokowa to przerób soku gęstego otrzymanego z buraków na cukier i melas. Produkcja z soku gęstego, wytworzonego wcześniej i przechowywanego w specjalnych zbiornikach pozwala na skrócenie czasu przerobu buraków oraz na zwiększenie możliwości przerobowych zakładów, a tym samym na lepsze wykorzystanie majątku i poprawę efektywności procesów produkcyjnych.

Dnia 23 lutego br. do kampanii sokowej przystąpiła Cukrownia Werbkowice. To właśnie w Werbkowicach po raz pierwszy w kampanii 2017/18 wdrożono metodę przechowywania soku gęstego w celu wydobycia z niego cukru po zakończeniu kampanii buraczanej. W Cukrowni Werbkowice do końca marca planowane jest wyprodukowanie blisko 32 tys. ton cukru ze zgromadzonych 55 450 ton soku gęstego.

Cukrownia Kraszowice, w kampanii cukrowniczej przerobiła ponad 1 380 tys. ton buraków cukrowych co jest największym wynikiem w Krajowej Grupie Spożywczej S.A. W tym oddziale kampania sokowa wystartuje 1 marca, natomiast jej zakończenie planowane jest na 4 kwietnia. Cukrownia po przerobieniu 60 tys. m³ soku gęstego planuje uzyskać ok. 41 tys. ton cukru.

Dnia 20 marca br. jako ostatnia pracę rozpoczęła Cukrownia Nakło, gdzie z ok. 36,5 tys. ton soku gęstego do końca kwietnia planowane jest wyprodukowanie ponad 20 tys. ton cukru.

Decyzja o odkładaniu soku gęstego i prowadzeniu kampanii sokowych podyktowana jest zarówno względami ekonomicznymi, jak i logistycznym. Odkładanie soku gęstego umożliwia zwiększenie możliwości przerobowych, a tym samym skrócenie okresu przerobu w trudnych warunkach zimowych.

Odkładanie soku gęstego pozwala również na obniżenie kosztów magazynowania cukru oraz pozwala na zwiększenie pojemności magazynowej dla produkowanego melasu.

24 stycznia 2023 r. w Toruniu odbyła się uroczysta, jubileuszowa Gala z okazji 20-lecia marki „Polski Cukier” należącej do Krajowej Grupy Spożywczej S.A.

W swojej historii firma osiągnęła pozycję lidera na rynku cukru w Polsce i stała się znaczącym graczem na rynku europejskim. Polski Cukier jest ulubioną marką Polaków, a produkty Krajowej Grupy Spożywczej S.A. znajdują uznanie wśród konsumentów zarówno w Polsce jak i na całym świecie.

Obchody jubileuszowe rozpoczęto uroczystą Mszą Świętą w Katedrze pw. św. Jana Chrzciciela i Jana Ewangelisty w Toruniu, którą sprawował Biskup Pomocniczy Diecezji Toruńskiej JE Ksiądz Biskup Józef Szamocki wraz z o. dr Tadeuszem Rydzykiem.

Po zakończonej Mszy św. we wnętrzach Centrum Kulturalno-Kongresowego Jordanki odbyła się oficjalna część jubileuszu, którą poprowadziła prezydentka Anna Popek.

W uroczystej Gali uczestniczyło kilkuset gości m.in. Wicewojewoda Kujawsko-Pomorski Józef Ramlau, Prezes Rządowego Centrum Legislacji Krzysztof Szczucki, Przewodniczący Rady ds. Rolnictwa i Obszarów Wiejskich przy Prezydencie RP Jan Krzysztof Ardanowski, Przewodniczący Senackiej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Jerzy Chróścikowski, Senatorowie Józef Łyczak i Zdzisław Pupa, Prezydent Torunia Michał Zaleski, Zastępca Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Marcin Wroński, Prezes Krajowego Związku Plantatorów Buraka Cukrowego Krzysztof Nykiel, Członkowie Rady Nadzorczej Krajowej Grupy Spożywczej S.A., Zarządy Okręgowych i Rejonowych Związków Plantatorów Buraka Cukrowego oraz Przedstawiciele Związków Zawodowych Pracowników Krajowej Grupy Spożywczej S.A.

Na Gali obecni byli również parlamentarzyści, członkowie komitetów protestacyjnych, organizatorzy i uczestnicy manifestacji, strajków i pikiet, którzy z ogromnym zaangażowaniem i wiarą walczyli przed laty o utworzenie koncernu „Polski Cukier”.

Organizatorzy rozpoczęli uroczystość od projekcji filmu, ukazującego historię powstania spółki oraz prezentującego sylwetki osób, dzięki którym utworzenie spółki nie było możliwe – m.in. ministra rolnictwa i gospodarki żywnościowej w latach 1991-1993, posła na sejm I, III i IV kadencji Gabriela Janowskiego.

W trakcie swojego wystąpienia ówczesny Prezes Zarządu Krajowej Grupy Spożywczej S.A. Jan Wernicki w trakcie swojego wystąpienia wielokrotnie podkreślał znaczenie, jakie dla sukcesu marki Polski Cukier mają jej Pracownicy i Plantatorzy.

Korzystając z okazji jubileuszu 20-lecia marki Polski Cukier, wyrażam uznanie za dotychczasowe osiągnięcia oraz nieoceniony wkład w rozwój Spółki, wszystkim Pracownikom i osobom zaangażowanym w jej powstanie, życząc jednocześnie wiele satysfakcji zawodowej i w sferze życia prywatnego. Niech 20-lecie działalności Spółki stanowi dla Państwa źródło siły i inspiracji do dalszego jej funkcjonowania – powiedział Jan Wernicki, ówczesny Prezes Zarządu Krajowej Grupy Spożywczej S.A.

Podkreślono również jak ważne znaczenie w sektorze rolno-spożywczym odgrywa Krajowa Grupa Spożywcza S.A. oraz zapewnił, że Grupa ciągle się rozwija, realizuje cele i misje do których została powołana.

Ważnym punktem uroczystości były nagrody przyznane Pracownikom i osobom związanym z Krajową Grupą Spożywczą S.A. Wicewojewoda Józef Ramlau w imieniu Prezydenta RP Andrzeja Dudy wręczył Brązowe Krzyże Zasługi.

Odnaczenie to ustanowiono 100 lat temu w 1923 r. i jest nadawane osobom, które położyły zasługi dla państwa lub obywateli spełniając czynny przekraczający zakres ich zwykłych obowiązków. Stanowi najwyższe wyróżnienia dla chwały i rozwoju Rzeczypospolitej Polski.

Laureatami Brązowego „Krzyża Zasługi” zostali:

- Mirosław Ceglowski – Dyrektor Oddziału „Cukrownia Krasnystaw”,
- Marek Kościński – Dyrektor Oddziału „Cukrownia Kruszwica”,
- Czesław Muszyński – Dyrektor Oddziału „Cukrownia Nakło”.

W uznaniu za zasługi i osiągnięcia w dziedzinie rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych Wicepremier, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Henryk Kowalczyk przyznał honorowe odznaczenia „Zasłużony dla Rolnictwa”.

Laureatami „Zasłużony dla Rolnictwa” zostali:

- Tomasz Jakubczak – Kierownik Działu Obsługi Plantatorów w Oddziale „Cukrownia Kruszwica”,
- Mariusz Kaźmierczak - Dyrektor Oddziału „Cukrownia Malbork”,
- Katarzyna Marzec – Starszy Specjalista ds. Gospodarki Surowcowej „Cukrownia Kluczewo”,
- Krzysztof Nykiel – Prezes Krajowego Związku Plantatorów Buraka Cukrowego,
- Piotr Patkowski – Kierownik Placu Surowcowego w Oddziale „Cukrownia Werbkwice”,
- Marek Schabowski – Główny Technolog w Oddziale „Cukrownia Malbork”,
- Tadeusz Suski – Menedżer ds. Sprzedaży Cukru - UE, Centrala Krajowej Grupy Spożywczej S.A.
- Leszek Tamas – Maszynista Kotle Parowego „Cukrownia Nakło”,
- Roman Zdunek – Zastępca Dyrektora ds. Surowcowych w Oddziale „Cukrownia Krasnystaw”.

Gala była również okazją do wręczenia honorowych, złotych, srebrnych i brązowych odznak „Polskiego Cukru”. Po raz pierwszy ustanowione przez Zarząd Spółki wyróżnienia zostały wręczone podczas jubileuszu 5-lecia „Polskiego Cukru” w 2007 roku.

Złote Odznaki „Polskiego Cukru” otrzymali:

- Andrzej Dębski – Oddział „Cukrownia Dobrzelin”,
- Hubert Fabianowicz – Centrala Krajowej Grupy Spożywczej S.A.,
- Piotr Jagodzinski – Oddział „Cukrownia Nakło”,
- Zbigniew Jezierski – Oddział „Cukrownia Malbork”,
- Lech Jonatowski – Centrala Krajowej Grupy Spożywczej S.A.,
- Jan Piotrowski – Centrala Krajowej Grupy Spożywczej S.A.,
- Andrzej Przybyszewski – Oddział „Cukrownia Kruszwica”,
- Tomasz Wojda – Oddział „Cukrownia Werbkwice”,
- Zdzisław Salus – Członek Zarządu Krajowej Grupy Spożywczej S.A.

Srebrne Odznaki „Polskiego Cukru” otrzymali:

- Katarzyna Furman – Oddział „Cukrownia Dobrzelin”,
- Wojciech Hanisz – Centrala Krajowej Grupy Spożywczej S.A.,
- Marek Hejza – Oddział „Cukrownia Nakło”,
- Wojciech Hojda – Oddział „Cukrownia Werbkwice”,
- Roman Hrycyk – Oddział „Cukrownia Malbork”,
- Waldemar Mazurkiewicz – Oddział „Cukrownia Krasnystaw”,
- Anna Mróz – Centrala Krajowej Grupy Spożywczej S.A.,
- Dariusz Sikorski – Oddział „Cukrownia Kluczewo”,
- Jacek Skotarek – Centrala Krajowej Grupy Spożywczej S.A.,
- Mirosław Szeląg – Oddział „Cukrownia Kruszwica”,
- Andrzej Sypka – Centrala Krajowej Grupy Spożywczej S.A.

Brązowe Odznaki „Polskiego Cukru” otrzymali:

- Karol Amielucha – Oddział „Cukrownia Nakło”,
- Maciej Kostka – Szymański – Oddział „Cukrownia Krasnystaw”,
- Jacek Koza – Oddział „Cukrownia Dobrzelin”,
- Violetta Krzyż – Centrala Krajowej Grupy Spożywczej S.A.,
- Małgorzata Piliś – Oddział „Cukrownia Werbkwice”,
- Janusz Stankiewicz – Oddział „Cukrownia Malbork”,
- Szymon Simiński – Centrala Krajowej Grupy Spożywczej S.A.,
- Jan Stusiński – Oddział „Cukrownia Kruszwica”,
- Dariusz Walczak – Oddział „Cukrownia Kluczewo”.

Podczas Gali na ręce Zarządu Krajowej Grupy Spożywczej S.A. spłynęły liczne gratulacje od władz centralnych, samorządowych oraz instytucji i firm współpracujących z Krajową Grupą Spożywczą S.A.

Na koniec uroczystości organizatorzy przygotowali słodką niespodziankę - wyjątkowy, niezwykle okazały tort. Całość Gali uświetnił koncert zespołu Golec u'Orkiestra.

II OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA pn. „KGW – LIDERKI BEZPIECZNEJ WSI”

W dniach 14-15 października 2022 roku w Warszawie, w budynku Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi odbyła się II Ogólnopolska Konferencja pod nazwą „Koła Gospodyń Wiejskich – Liderki Bezpiecznej Wsi” zorganizowana przez Fundację Krajowej Grupy Spożywczej S.A. „Pomaganie krzepi”.

Honorowy patronat nad wydarzeniem objęła Małżonka Prezydenta RP Agata Kornhauser-Duda. Partnerem Przedsięwzięcia był Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego również objęła wydarzenie patronatem, a podmiotami współpracującymi były: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

Wśród zaproszonych gości znaleźli się m.in.:

- **Jan Krzysztof Ardanowski** – Poseł na Sejm RP i Przewodniczący Rady ds. Rolnictwa i Obszarów Wiejskich przy Prezydencie RP,
- **Halina Szymańska** – Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- **Jolanta Nawrocka** – Członkini Zarządu Krajowej Rady Izb Rolniczych,

- **Łukasz Wieczorek** – Zastępca Dyrektora NIKiDW,
- **Włodzimierz Ćwila** – Zastępca Dyrektora Oddziału Regionalnego w Warszawie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- **Karolina Gawel** – Rzecznik Prasowy KOWR,
- **Cezary Nobis** – Dyrektor Biura Prewencji Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- **Tomasz Nowakowski** – Członek Zarządu Krajowej Grupy Spożywczej S.A. (Fundatora Fundacji) oraz Członek Rady Fundacji „Pomaganie krzepi”,
- Członkowie 13 KGW z terenu całego kraju.

Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat **Koła Gospodyń Wiejskich znacząco poszerzyły zakres swojej działalności.**

Konferencja odbyła się w formule dwóch paneli dyskusyjnych.

W pierwszym panelu pod nazwą „KGW – Liderki Wsi” zaproszeni goście dyskutowali na temat ustawy o Kołach Gospodyń Wiejskich z 9 listopada 2018 r., podkreślając szczególnie mały poziom biurokracji w sprawach dotyczących zakładania i funkcjonowania kół. Poruszony został również temat zdrowia i profilaktyki zdrowotnej kobiet i mężczyzn na wsi.

- Kiedy tworzyliśmy ustawę o KGW, przez myśl mi nie przeszło, że okaże się takim sukcesem. Daje ona niesamowite możliwości do rozwoju dla istniejących kół oraz wsparcie dla organizacji nowych. Wyrażam podziw, że ARiMR tak dobrze opiekuje się tymi organizacjami, które coraz aktywniej działają na wielu polach – swoimi spostrzeżeniami podzielił się Jan Krzysztof Ardanowski.

- Koła Gospodyń Wiejskich działają bardzo prężnie i przyczyniają się do integracji lokalnych środowisk. Coraz chętniej korzystają też ze wsparcia. Do tej pory na działalność statutową przekazaliśmy 195 mln złotych - zaznaczyła Halina Szymańska, prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Pani Prezes wspomniała również o trwających pracach wraz z KRUS oraz Ministerstwem Zdrowia nad zdrowotnym programem profilaktycznym dla mieszkańców wsi.

- Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat Koła Gospodyń Wiejskich znacząco poszerzyły zakres swojej działalności. Dziś nie zajmują się one jedynie ochroną tradycji i dziedzictwa obszarów wiejskich, ale coraz chętniej angażują się w proces cyfryzacji polskiej wsi czy w działania propagujące zdrowy, aktywny tryb życia. Panie aż kipią pomysłami i są skuteczne w ich realizacji, czego przykładem są niesamowicie ciekawe projekty zgłoszone do Programu Grantowego Fundacji pn. „KGW - krzepkie i zdrowe” – powiedział Tomasz Nowakowski.

W drugim panelu pn. „Bezpieczeństwo i rozwój społeczności lokalnych a potencjał i możliwości KGW” głos zabrały przedstawicielki Kół Gospodyń Wiejskich z całej Polski. Panie opowiedziały o Kołach, które reprezentują, podzieliły się swoimi pomysłami działań, a także wskazały, w jaki sposób KGW działając lokalnie odpowiadało na takie globalne wyzwania, jak pandemia, czy też wojna w Ukrainie. Padło wiele inspirujących przykładów, będących zachętą do dalszego działania na rzecz lokalnych społeczności.

Podczas konferencji zostały wręczone również granty dla Kół Gospodyń Wiejskich z całej Polski - Laureatów Programu grantowego „KGW - krzepkie i zdrowe (edycja II)” zorganizowanego przez Fundację „Pomaganie krzepi”. Więcej informacji o Zwycięzcach Programu grantowego można znaleźć na stronie Fundacji www.pomaganie-krzepi.pl

Uczestnicy Konferencji mieli również możliwość zwiedzania warszawskiej Starówki z przewodnikiem, a wieczorową porą chętnie uczestniczyli w warsztatach z tańców ludowych, prowadzonych przez członków Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „Mazowsze”.

W drugim dniu Konferencji członkowie Kół Gospodyń Wiejskich uczestniczyli w warsztacie z pierwszej pomocy prowadzonym przez ratowniczkę medyczną, w warsztacie ekologicznym dot. niemarnowania żywności pt. „Nie marnuję, szanuję i dzielę się. Jak być eko bohaterką”, który był inspiracją do tworzenia w społecznościach lokalnych jadalni, czy tworzenia przepisów zgodnie z zasadami „zero-waste”. Dużą część uczestników Konferencji wzięła udział w warsztatach z fundraisingu, podczas których poznali możliwości zdobywania dofinansowania, jakże ważnego dla działalności KGW.

Jesteśmy przekonani, że II Ogólnopolska Konferencja „KGW – Liderki Bezpiecznej Wsi” była również czasem integracji pomiędzy członkami KGW, którzy przyjechali do Warszawy z terenu całego kraju, jak i źródłem wzajemnej inspiracji w zakresie działań realizowanych w społecznościach lokalnych. Laureatom Programu grantowego „KGW – krzepkie i zdrowe” raz jeszcze gratulujemy i życzymy sukcesów w realizacji prozdrowotnych projektów wśród członków KGW.

Relacja z II Ogólnopolskiej Konferencji „KGW – Liderki Bezpiecznej Wsi” dostępna jest również na profilu Facebook Fundacji (streaming):

SPOTKANIE Z ROLNIKAMI W PIEKARACH

W dniu 28 października 2022 r., w świetlicy wiejskiej w Piekarach, w powiecie gnieźnieńskim, odbyło się otwarte spotkanie z rolnikami, którego głównym organizatorem było Gospodarstwo Rolno - Hodowlane Żydowo Sp. z o.o. z siedzibą w Żydowie. Krajowa Grupa Spożywcza S.A. była jednym z partnerów spotkania.

Wśród zaproszonych gości obecni byli:

- Prezes Zarządu GRH Żydowo Małgorzata Pietrzak- Sikorska,
- Poseł na Sejm RP Zbigniew Dolata,
- Ówczesny Prezes Zarządu Krajowej Grupy Spożywczej S.A. Jan Wernicki,
- Dyrektor Cukrowni Kruszwica Marek Kościński,
- Prezes Kutnowskiej Hodowli Buraka Cukrowego Grzegorz Fiałkowski,
- Prezes Przedsiębiorstwa Przemysłu Ziemiaczanego „Trzemeszno” Marta Milewska,
- Powiatowy Lekarz Weterynarii Dariusz Nowaczyk.

W spotkaniu uczestniczył również Przewodniczący Rady Związków Plantatorów Buraka Cukrowego przy Krajowej Grupie Spożywczej S.A., Prezes Rejonowego Związku Plantatorów Buraka Cukrowego Kruszwica - Pan Józef Paweł oraz Doradca Zarządu Krajowej Grupy Spożywczej S.A. Pan Janusz Stachowiak.

Tematyką wydarzenia, które stało na wysokim, merytorycznym poziomie, była kontraktacja płodów rolnych w tym buraków cukrowych i ziemniaków, sprzedaż bezpośrednia, ubój gospodarzy oraz ubój z konieczności.

W trakcie spotkania Plantatorzy mogli również uzyskać szczegółowe informacje z zakresu zaleceń dotyczących uprawy, w tym technologii sadzenia, nawożenia i ochrony. Rolnicy chętnie zadawali pytania i uczestniczyli w dyskusji. Podczas spotkania można było uzyskać zaświadczenie w zakresie uboju zwierząt na własne potrzeby.

SPRAWDŹ ile **OWOCÓW** zmieściliśmy w JEDNEJ BUTELCE

**Polskie
przetwory**

- Bez dodatku cukru
- 260 g owoców i warzyw w jednej butelce!
- Bez dodatku wody, tylko sok i przecier

Dostępne w dobrych sklepach i na www.polskie-smaki.pl

**PRODUKT
POLSKI**

Są powody do jedzenia!

KONFERENCJA PRASOWA W BARTOSZYCACH

W dniu 18 listopada 2022 r. odbyła się konferencja prasowa w elewatorze w Bartoszycach, w której udział wzięli: Wiceprezes Rady Ministrów Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Henryk Kowalczyk, Wiceminister Aktywów Państwowych Andrzej Śliwka, poseł na Sejm RP Leonard Krasulski, ówczesny Prezes Zarządu Krajowej Grupy Spożywczej S.A. Jan Wernicki, Członek Zarządu Krajowej Grupy Spożywczej S.A. Tomasz Rega oraz Zarząd Elewarr Sp. z o.o.

Podczas konferencji zarządy Krajowej Grupy Spożywczej S.A. oraz Elewarr Sp. z o.o. w obecności ministrów i zgromadzonych gości podpisali list intencyjny dotyczący realizacji planowanej inwestycji „Spichlerz Północy”. Po konferencji odbyło się spotkanie z rolnikami z województwa warmińsko-mazurskiego w Młodzieżowym Domu Kultury w Bartoszycach. Głównymi tematami rozmów była: sytuacja na rynku nawozów i rynku trzody chlewnej, a także rolnicze emerytury, działalność Krajowej Grupy Spożywczej S.A. oraz rozwój wsi.

Spichlerz Północy to kolejny element rozbudowy Krajowej Grupy Spożywczej. Jest to Projekt, który zakłada rozbudowę powierzchni magazynowej w oddziale Elewarru w Malborku i ma ogromne znaczenie dla rolnictwa na Warmii i Mazurach, gdzie znajdują się duże gospodarstwa towarowe – stwierdził Wiceprezes Rady Ministrów Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Henryk Kowalczyk.

Oddział Elewarru w Malborku oprócz miejscowego magazynu, posiada również powierzchnie magazynowe w Bartoszycach, Braniewie, Ornecie i Pieniężnie. W latach 2023-2027 na rozbudowę i modernizację magazynów przeznaczonych zostanie 250 mln zł – mówił Wiceminister Aktywów Państwowych Andrzej Śliwka.

Jako Elewarr będziemy mogli wchodzić w nowe obszary działania polskiego rolnictwa, np. prowadzenie intensywnego skupu kukurydzy. Dzięki inwestycjom jakie czekają elewatory w Bartoszycach i Pieniężnie będziemy mogli w większym stopniu przeciwdziałać spekulacjom na rynku zbóż – powiedział Prezes Zarządu Elewarr Sp. z o.o. Hubert Grzegorzczak.

CARITAS TORUŃ ZE WSPARCIEM KRAJOWEJ GRUPY SPOŻYWCZEJ S.A.

Krajowa Grupa Spożywcza S.A. dostrzega znaczenie społecznej odpowiedzialności biznesu, a jednym z jej filarów jest wsparcie i pomoc najbardziej potrzebującym. Szczególnie w okresie przedświątecznym Grupa angażuje się w akcje pomocowe.

29 listopada 2022 r. w Caritas Diecezji Toruńskiej odbyło się przekazanie darowizny produktowej od Krajowej Grupy Spożywczej S.A.

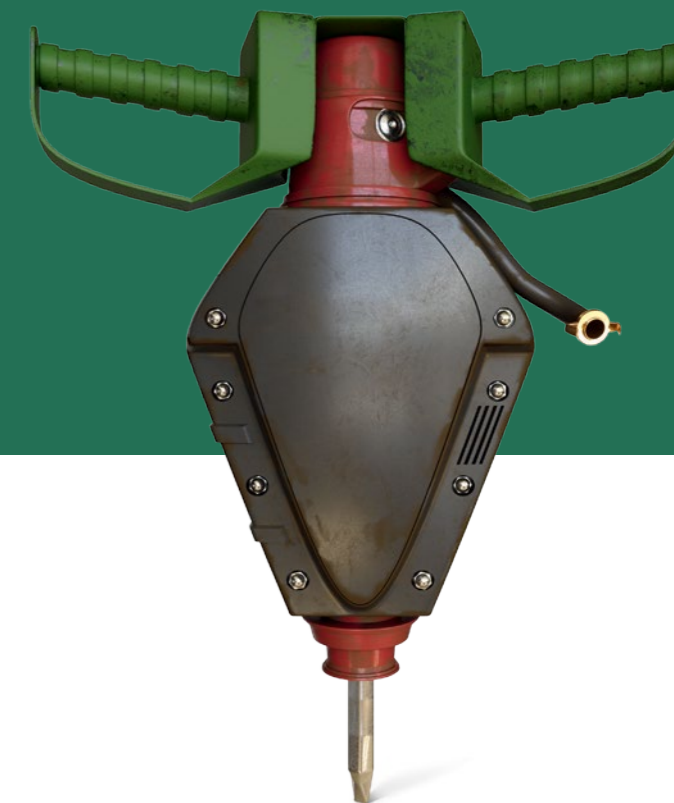
W wydarzeniu wzięł udział Członek Zarządu Krajowej Grupy Spożywczej S.A. Tomasz Rega oraz Dyrektor Caritas Diecezji Toruńskiej ks. Prłat Daniel Adamowicz.

W 2022 roku Grupa przy pomocy Caritas Diecezji Toruńskiej przekazała osobom będącym w trudnej sytuacji materialnej, niepełnosprawnym, seniorom, bezdomnym oraz samotnym produkty spożywcze wyprodukowane na bazie surowców pochodzących od polskich rolników. Do najbardziej potrzebujących trafiły następujące produkty m.in.: cukier, mąki, płatki, kasze oraz przetwory owocowo-warzywne, w tym: passaty, ketchupy, dżemy, sosy i soki.

W związku z okresem Świąt Bożego Narodzenia i przekazanymi przez Spółkę produktami spożywczymi, Caritas zorganizował wieczór wigilijny dla podopiecznych przebywających w ośrodkach Caritas oraz dla osób z Ukrainy, które aktualnie zamieszkują Ośrodki Diecezjalne na terenie parafii.

Caritas Diecezji Toruńskiej łącznie wsparł 10 000 potrzebujących osób. Jedną z podstawowych form pomocy jest przekazywanie żywności w postaci ciepłego posiłku oraz przygotowanych paczek z produktami spożywczymi.

Jako Krajowa Grupa Spożywcza S.A. cieszymy się, że możemy przyczynić się do wsparcia tak szlachetnej inicjatywy. Wierzymy, że dzięki naszej wspólnej pomocy, okres świąteczny pozwoli potrzebującym spokojnie spędzić ten czas.

CONVISO
SMART

NOWOŚĆ

BTS SMART 9635

INNOWACYJNA I SKUTECZNA

Tolerancja: Rizomania & CONVISO® ONE

- ✓ Wysokie plony korzeni i cukru
- ✓ Tolerancja na chwościk buraka – powyżej wzorca
- ✓ Rejestracja 2021 w Polsce i EU
- ✓ Najlepiej plonująca odmiana SMART w badaniach odmian CONVISO® SMART

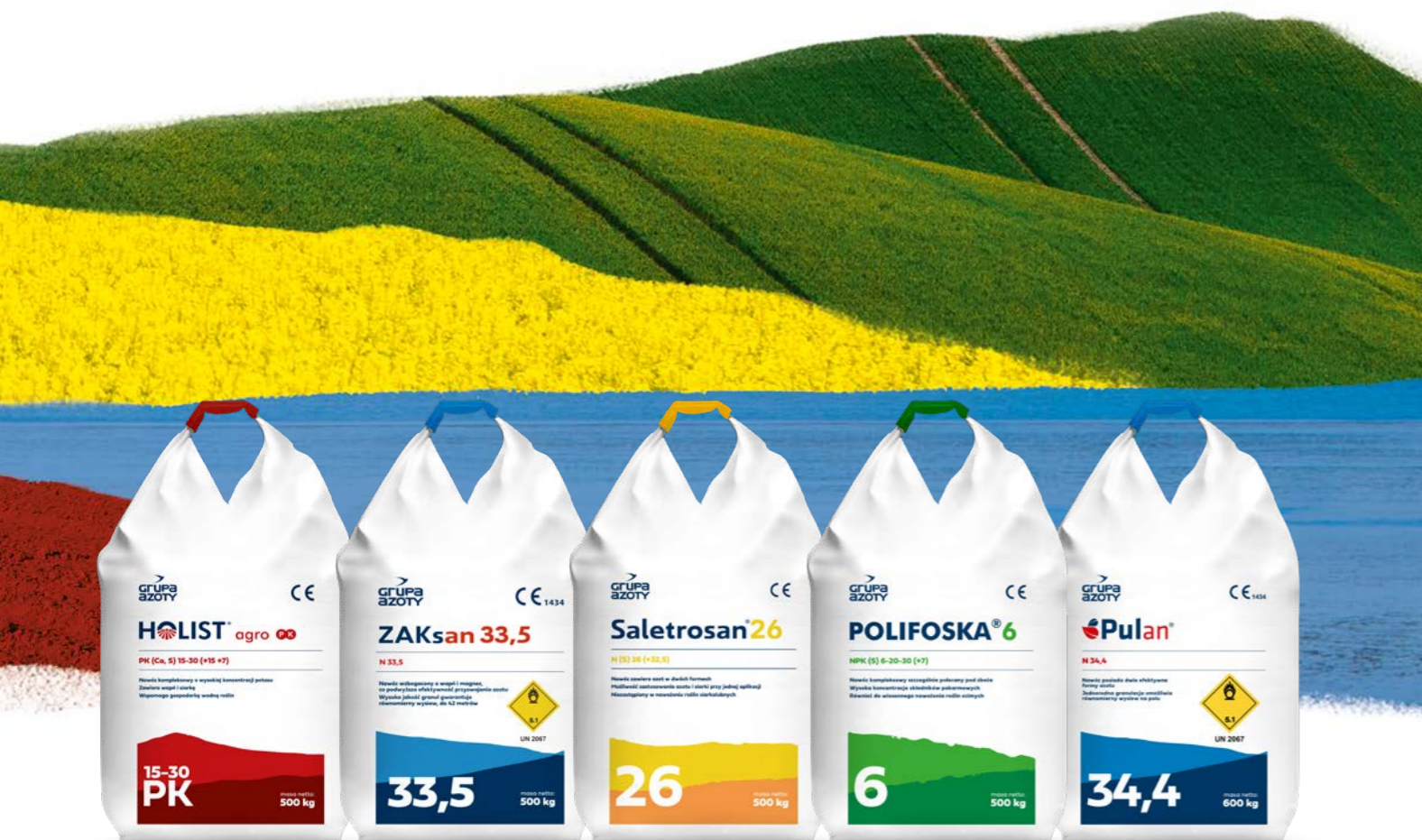
*COBORU (badania rejestracyjne 2019–2020)

BETASEED.
SIMPLY DIFFERENT.

www.betaseed.pl

www.grupaazoty.com

www.nawozy.eu

agro@grupaazoty.com

AUTORYZOWANY DYSTRYBUTOR:

PUNKTY SPRZEDAŻY DETALICZNEJ:

Brześć Kujawski
ul. Przemysłowa 1
87-880 Brześć Kujawski
tel. 695 650 329

Dobrzelin
ul. Wł. Jagiełły 92
99-319 Dobrzelin
tel. 695 650 496

Kluczewo
ul. Wł. Broniewskiego 23
73-102 Stargard
tel. 695 650 429

Kruszwica
ul. Niepodległości 38/40
88-150 Kruszwica
tel. 665 552 533

Malbork
ul. Gen. Wł. Sikorskiego 51
82-200 Malbork
tel. 695 650 328

Nakło nad Notecią
ul. Rudki 1
89-100 Nakło nad Notecią
tel. 725 111 742

Płock
ul. Bielska 52
09-400 Płock
tel. 695 650 075

Siennica Nadolna
Siennica Nadolna 59
22-302 Siennica Nadolna
tel. 695 650 327

Stojsław
Stojsław 11
76-031 Mścice
tel. 665 059 500

Werkowice
ul. Przemysłowa 2
22-550 Werkowice
tel. 695 650 325

Więcej informacji: www.kgssa.pl

KONFERENCJA

pt. „Profesjonalne Instytucje Otoczenia Biznesu wspierające rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich” zorganizowana przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

7 grudnia 2022 r. w hotelu Novotel w Warszawie odbyła się konferencja pt. „Profesjonalne Instytucje Otoczenia Biznesu wspierające rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich” zorganizowana przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Konferencję rozpoczął i głos zabrał Wicepremier, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Henryk Kowalczyk.

Krajową Grupę Spożywczą S.A. reprezentował ówczesny Członek Zarządu Tomasz Nowakowski, który zaprezentował tematy dotyczące aktualnej sytuacji Spółki oraz przedstawił plany działań, które mają zostać podjęte w przyszłości.

Obecni byli także przedstawiciele innych instytucji działających na rzecz rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, w tym m.in. Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Ośrodków Doradztwa Rolniczego, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa czy Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi.

Głównym celem konferencji była wymiana poglądów na temat wsparcia procesu rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich przez integrację instytucji otoczenia biznesu działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, ich promocja oraz poprawa jakości i efektywności świadczonych usług.

#simplydifferent:

REALNA SIŁA NA CHWOŚCIKA

BTS 1715

SILNIEJSZA NIŻ CHWOŚCIK

Toleranz: Rizomania & CR+

BETASEED. SIMPLY DIFFERENT.

CR+

Nowa generacja odmian o zdrowych, zielonych liściach w portfolio BTS. Dowiedz się więcej pod adresem betaseed.pl/crplus

www.betaseed.pl

KILKA SŁÓW O FUNDACJI KRAJOWEJ GRUPY SPOŻYWCZEJ S.A. „POMAGANIE KRZEPI”

Fundacja Krajowej Grupy Spożywczej S.A. „Pomaganie krzepi” prowadzi swoje działania w czterech głównych obszarach: pracowniczo-plantatorskim, współpracy ze społecznościami lokalnymi, edukacji oraz ochrony środowiska. Aktywnie udzielamy się również na rzecz zwiększania atrakcyjności życia na obszarach związanych z Fundatorem. Naszą Fundację tworzy zespół młodych i ambitnych ludzi. Liczba współpracujących z nami Wolontariuszy stale wzrasta, a pierwsze sukcesy motywują nas do jeszcze lepszej pracy.

CO JUŻ ZROBILIŚMY?

- 1) Programy grantowe dla Pracowników**, które miały na celu dofinansowanie realizacji Projektów zaproponowanych przez Pracowników w ich społecznościach lokalnych. Beneficjentami Programów grantowych były m.in. przedszkola, szkoły, ośrodki szkolno-wychowawcze. Dzięki wsparciu Fundacji przeprowadzono już 40 projektów na łączną kwotę ponad 110 tys. zł.
- 2) Program wolontariatu pracowniczego** – jest to działanie ciągłe, podczas którego Pracownicy Krajowej Grupy Spożywczej S.A. („Spółka”, „Fundator”) mogą, na warunkach określonych w Programie, włączyć się w prace Fundacji w ramach czasu pracy.
- 3) Program wakacyjny** – w 2022 r. Pracownicy Spółki mogli otrzymać dofinansowanie do zorganizowanego wypoczynku wakacyjnego, z którego korzystały ich dzieci.
- 4) Akcję sportową „Pomaganie krzepi Team”**, podczas której Pracownicy uprawiający różne dyscypliny sportu zbierali środki na rzecz Funduszu pomocowego dla Pracowników.
- 5) Akcję „Koszyk pełen dobra”**, w trakcie której rodziny, rodziny zastępcze lub osoby będące w trudnej sytuacji życiowej, a także instytucje świadczące pomoc takim osobom zostały, przed Świętami Bożego Narodzenia, obdarowane przez Fundację produktami spożywczymi wyprodukowanymi przez spółki należące do Grupy Kapitałowej Krajowej Grupy Spożywczej S.A. Beneficjentów Akcji wskazują Pracownicy Spółki, którzy mogą w ten sposób realnie wspomóc potrzebujących ze swoich społeczności lokalnych.
- 6) Szkolenia z pierwszej pomocy**, skierowane w szczególności do Plantatorów, prowadzone były przy wsparciu wolontariuszy z Ochotniczej Straży Pożarnej. Fundacja rozwija ten obszar proponując

szkolenia prowadzone przez wykwalifikowane ratowniczkę również dla Pracowników, dzieci i młodzieży.

- 7) Projekt „KiM – Kompetentni i Młodzi”**, adresowany do młodzieży ze szkół średnich z obszarów wiejskich, w 2022 r. realizowany w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Starym Brześciu. Projekt jest odpowiedzią na zubożenie kompetencji społecznych (w szczególności ze względu na tryb nauki zdalnej podczas pandemii COVID-19) wśród młodzieży, która w najbliższym czasie będzie podejmowała pierwsze kroki na rynku pracy.
- 8) Program grantowy dla Kół Gospodyń Wiejskich** pn. „KGW – krzepkie i zdrowe”, w którym można było zdobyć dofinansowanie na realizację autorskiego Projektu w zakresie profilaktyki zdrowia kobiet na wsi. W dotychczasowych edycjach Programu KGW otrzymały wsparcie na łączną kwotę ponad 140 tys. zł.
- 9) Ogólnopolską Konferencję dla Kół Gospodyń Wiejskich „KGW – Liderki Bezpiecznej Wsi”** będącą podsumowaniem Programu grantowego „KGW – krzepkie i zdrowe”. Podczas Konferencji swoją obecnością i patronatem honorowym zaszczyliła nas małżonka Prezydenta RP Pani Agata Kornhauser-Duda.
- 10) Konkursy kulinarne dla Kół Gospodyń Wiejskich**,
- 11) Działania charytatywne** - zbiórki publiczne, mecz charytatywny i licytacje m.in. na rzecz uchodźców z Ukrainy.

W dotychczasowe działania Fundacji zaangażowało się ponad 230 kół gospodyń wiejskich, 70 pracowników, 30 wolontariuszy, a wsparcie otrzymało blisko 40 beneficjentów, a ponadto w akcjach Fundacji udział wzięło około 1000 Plantatorów. I Ty również możesz włączyć się w Projekty realizowane przez Fundację!

A CO PLANUJEMY?

W roku 2023 Fundacja skupia się na temacie ekologii realizując takie działania, jak:

- konkurs dla szkół ponadpodstawowych o tematyce ekologicznej,
- ogólnopolski Program grantowy dla Kół Gospodyń Wiejskich w szeroko rozumianym duchu ekologii,
- działania promocyjne umożliwiające Plantatorom zarządzanie gospodarstwem rolnym w sposób zrównoważony, ograniczający wpływ rolnictwa na naturalne środowisko, jednak umożliwiający efektywne wykorzystanie gleby, wody, środków ochrony roślin i nawozów dla zachowania opłacalności produkcji.

Planujemy również opracowanie materiałów promocyjnych i/lub filmu instruktażowego w zakresie prowadzenia gospodarstwa w sposób zrównoważony, przy udziale wybranych specjalistów zajmujących się taką tematyką.

Widzisz potrzeby w swojej społeczności lokalnej? Masz pomysł na działania, w które Fundacja mogłaby się włączyć? Jesteśmy otwarci na nowe propozycje i serdecznie zachęcamy do kontaktu!

...oraz wiele innych!

PACZKA DLA BOHATERA

15 grudnia 2022 roku w siedzibie resortu rolnictwa odbyła się konferencja prasowa podczas, której podpisane zostało porozumienie w ramach akcji „Paczka dla Bohatera”.

Stronami porozumienia obok Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi reprezentowanego przez Wicepremiera Henryka Kowalczyka, byli: Krajowa Grupa Spożywcza S.A., Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych reprezentowany przez Szefa Urzędu Jana Józefa Kasprzyka oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa reprezentowany przez Zastępcę Dyrektora Generalnego Małgorzatę Gośniowską-Kolę.

Uczestniczący w wydarzeniu ówczesny Prezes Zarządu Krajowej Grupy Spożywczej S.A. powiedział: *Jesteśmy młodym tworem gospodarczym na rynku, ale jesteśmy zaszczytzeni, że możemy wziąć udział w tej akcji.* Jednocześnie zadeklarował, że Krajowa Grupa Spożywcza S.A. będzie chciała kontynuować współpracę na rzecz akcji „Paczka dla Bohatera” w przyszłości.

Akcja „Paczka dla Bohatera” to inicjatywa, dzięki której Kombatanci i Weterani Walk o Niepodległość otrzymali noworoczne paczki z produktami spożywczymi. Każda z paczek przekazywanych weteranom zawierała wyroby ze znakiem PRODUKT POLSKI wytworzone w kraju z użyciem rodzimych surowców. Krajowa Grupa Spożywcza S.A. przekazała produkty: cukier, passaty, ketchupy, soki, kasze oraz słodycze.

Organizowana przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa akcja „Paczka dla Bohatera” została zainaugurowana przed dwoma laty. Produkty żywnościowe były wówczas dostarczane do domów weteranów. W tej edycji paczki zostały przekazane 11 stycznia 2023 r. na spotkaniu noworocznym w Warszawie. Uczestniczyli w nim przedstawiciele środowisk kombatanckich z całej Polski.

Jesteśmy młodym tworem gospodarczym na rynku, ale **jesteśmy zaszczytzeni, że możemy wziąć udział w tej akcji**

KONTAKT

Zachęcamy do obserwowania profilu Fundacji na portalu Facebook: facebook.com/fundacjapomaganiekrzepi, śledzenia aktualności na stronie www.pomaganie-krzepi.pl, a tym samym do włączenia się w działania organizowane przez Fundację Krajowej Grupy Spożywczej S.A. „Pomaganie krzepi”.

WOLONTARIAT

Masz otwarte serce i ręce chętne do działania na rzecz innych? Zachęcamy do zaangażowania w Wolontariat Fundacji i/lub w Wolontariat pracowniczy (dla Pracowników Krajowej Grupy Spożywczej S.A.).

Więcej informacji w Biurze Fundacji pod numerami telefonu: **695-654-411** lub **695-650-476**.

Fot. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

„POLSKIE PRZETWORY” NA TARGACH GRÜNE WOCHÉ – ZIELONYM TYGODNIU W BERLINIE

Od 20 do 29 stycznia 2023 roku w Berlinie odbywały się 87 Międzynarodowe Targi Grüne Woche, czyli Zielony Tydzień, gdzie znajdowała się największa na świecie ekspozycja poświęcona żywności, ogrodnictwu i rolnictwu. Na zorganizowanym przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa stoisku „Polen Schmeckt” swoją ofertę przedstawiła między innymi Krajowa Grupa Spożywcza S.A. z asortymentem Polskich Przetworów - produktami owocowo-warzywnymi takimi jak passaty pomidorowe, ketchupy, sosy czy owocowe smoothie.

Krajowa Grupa Spożywcza S.A. i „Polskie Przetwory” prezentowały swoją ofertę na organizowanym od 1926 roku międzynarodowym Zielonym Tygodniu w Berlinie, największym na świecie targach żywności, rolnictwa i ogrodnictwa Grüne Woche. To 4 000 wystawców z całego świata prezentujących znane na całym świecie, ale także regionalne specjalności. Na powierzchni 113 tysięcy metrów kwadratowych można było znaleźć każdy dostępny gdziekolwiek kulinarne przysmak od owoców i warzyw, przez ryby i mięsa, po wino i piwo.

Zainteresowani nowościami branży rolno-spożywczej mieli okazję zapoznać się ze wszystkim, co wiąże się żywnością ekologiczną, bioenergią, a także zrównoważonymi uprawami surowców spożywczych. W programie targów przewidziane były liczne seminaria i kongresy dotyczące między innymi: Zrównoważonej Odpowiedzialności Społecznej w kontekście rolnictwa i rynków spożywczych oraz spotkania ze środowiskiem twórców start-up’ów z branży rolno-spożywczej. Jednymi z najważniejszych wydarzeń targów były spotkania ponad 70 delegacji państwowych z całego świata. Stoisko Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa - „Polen Schmeckt”, w tym Krajowej Grupy Spożywczej i „Polskich Przetworów”, odwiedzili: Minister Wyżywienia i Rolnictwa

Niemiec Cem Özdemir, Komisarz UE ds. Rolnictwa Janusz Wojciechowski, Burmistrz Berlina Franziska Giffey oraz Zastępca Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Małgorzata Gośniowska-Kola.

Stoisko „Polen Schmeckt” przyciągało tłumy zwiedzających. Jedną z atrakcji na naszym stanowisku były pokazy kulinarne przygotowywane na bazie produktów z „Polskich Przetworów”. Pokazy prowadzili dwaj znani kucharze współpracujący na stałe z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa Piotr Pasztalaniec i Artur Wawer.

Eliza Panek,
Artur Krzeszowiak

KETCHUP MARKI „POLSKIE PRZETWORY” W RANKINGU „LUBIĘ BO POLSKIE”

Jest nam bardzo miło poinformować, że Ketchup marki „Polskie Przetwory” został nagrodzony przez Polskie Radio w rankingu „Lubię bo polskie”! Ketchup otrzymał **3 miejsce w kategorii „Najlepszy polski produkt ekologiczny 2022”**.

W tym zestawieniu nagrodzono produkty wysokiej jakości, o największych walorach ekologicznych. Ranking promuje polskie produkty i wspiera rodzime firmy. Pierwsza edycja rankingu „Lubię, bo polskie” odbyła się w 2017 r.

Patronat honorowy nad wydarzeniem objęły Ministerstwo Rozwoju i Technologii oraz Ministerstwo Aktywów Państwowych.

CONVISO®
SMART

MAM TĘ MOC skuteczniej zwalczać chwasty

SMART LATORIA KWS

Pełna ochrona

SMART PERLA KWS

Perłowa słodycz

SIEMY
PRZYSZŁOŚĆ
OD 1856

5 LAT

IZBY PAMIĘCI CUKROWNICTWA W OSTROWCU ŚWIĘTOKRZYSKIM

sali wystawowej znalazło się też miejsce na urządzenie konferencji i szkoleń wyposażone w duży telewizor oraz stoły z podłączeniem do sieci elektrycznej. W kiosku multimedialnym umieszczono kilka tysięcy zdjęć i skanów zawierających fotografie archiwalne i współczesne oraz karty pocztowe cukrowni, sztandary cukrowni, medale cukrownicze, akcje cukrowni polskich i obcych, reklamy, mapy z lokalizacją cukrowni.

Ostatni rok bogaty był w różnorodne wydarzenia.

W 2022 roku zakończony został Projekt Fundacji Krajowej Grupy Spożywczej S.A. „Pomaganie krzepi”, dofinansowany ze środków Programu Niepodległa, nadzorowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości. Projekt obejmował m.in. przygotowanie wystawy czasowej pn. „Cukrownicy – bohaterowie naszej niepodległości” znajdującej się w budynku IPC oraz w wymiarze wirtualnym dostępnej na stronie:

<https://izbapamieci.polski-cukier.pl/1890,wirtualne>.

Ponadto, na frontowej ścianie budynku IPC wykonano mural patriotyczny o wymiarach 14,63 m wysokości oraz 7,7 m szerokości, przedstawiający Henryka Łubieńskiego i Leona Przanowskiego – zasłużonych w walce o niepodległość.

W sali konferencyjnej zainstalowany został rzutnik multimedialny, duży ekran i sprzęt nagłaśniający.

Dokładnie 5 lat temu na terenie dawnej cukrowni „Częstocice” w Ostrowcu Świętokrzyskim została otwarta Izba Pamięci Cukrownictwa - placówka muzealna gromadząca zabytki związane z dziejami cukrownictwa na ziemiach polskich.

Powstał dodatkowy parking przy IPC, wyremontowano mur oddzielający działkę od ul. Osadowej i zbudowano ogrodzenie od strony ul. Parkowej. Rozpoczęto prace projektowe oraz remontowe w przyziemiu budynku.

W końcu grudnia 2022 roku IPC otrzymała dwie nowe makiety cukrowni wykonane przez Studio Projektowe Jana Gottwalda w Krakowie. Pierwsza to makietka cukrowni Częstocice wykonana w skali 1:250 na podstawie zachowanych materiałów archiwalnych. Były to zdjęcia znakomitego fotografa warszawskiego Karola Brandla (1838-1920) zrobione w Częstocicach w 1868 roku, plan cukrowni Częstocice z 1871r. oraz szczegółowy opis nieruchomości fabryki cukru i rafinerii w Częstocicach pochodzący także z 1871 roku.

Druga makietka wykonana w skali 1:500 przedstawia współczesną cukrownię Wierbkowice Krajowej Grupy Spożywczej S.A.

Obie makiety mają wymiary 160 x 90 cm, posiadają panel świetlny umożliwiający podświetlanie wybranych obiektów cukrowni znajdujących się na makiecie.

Makiety eksponowane są na wystawie w hali paczkarni dołączając do już istniejącej makiety cukrowni Kruszowice (wg stanu na koniec XIX w.). Docelowo wszystkie makiety umieszczone będą w remontowanym właśnie przyziemiu budynku IPC.

Wystawy stałe są systematycznie modernizowane i uzupełniane wraz z napływem nowych eksponatów. Powstają także wystawy czasowe, aby uatrakcyjnić ofertę IPC.

Po wystawie „Cukrownicy – Bohaterowie naszej niepodległości”, której część planszowa pokazana była w GOK we Włostowie (tu działała przez 90 lat cukrownia założona przez cukrownię Częstocice) została przygotowana ekspozycja prac Zygmunta Niewiadomskiego artysty samouka (malarstwo, rzeźba, plakiety, odlewy, porcelana).

W przygotowaniu jest kolejna wystawa czasowa „Cukier krzepi. Z dziejów propagandy konsumpcji cukru w II RP”.

IPC gromadzi również informacje dotyczące dziejów cukrowni, biografie cukrowników, a także fotografie współczesne i skany archiwalnych zdjęć dotyczące dziejów cukrownictwa.

IPC posiada również stronę internetową, na której znajdują się szczegółowe informacje na temat historii placówki, zgromadzonych zbiorów wraz z dużym serwisem fotograficznym. Zapraszamy do odwiedzenia strony!

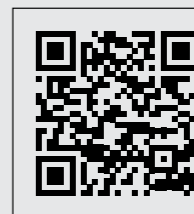
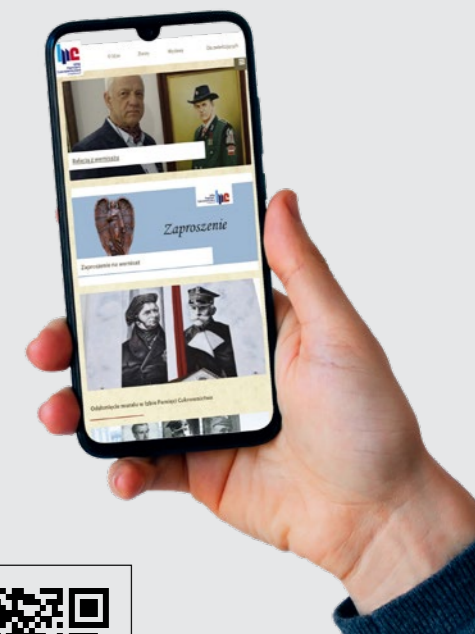
Wzrasta systematycznie liczba odwiedzających IPC. Podczas gdy w 2021 roku odwiedziło IPC 78 osób (był to czas pandemii), to w roku następnym było ich 617.

W sali konferencyjnej IPC w dniach 18 -19 maja 2022 roku odbyło się Seminarium Stowarzyszenia Techników Cukrowników pt. „Aktualne zagadnienia dotyczące jakości w przemyśle cukrowniczym”. Tu także odbywają się spotkania pracowników centrali i oddziałów Krajowej Grupy Spożywczej S.A.

Serdeczne podziękowania należą się Pracownikom Krajowej Grupy Spożywczej S.A., którzy sukcesywnie przekazywali i nadal przekazują niezwykle atrakcyjne przedmioty, dokumenty, mapy czy urządzenia na użytek Izby. Dzięki ich dobrej woli i pomocy mogliśmy zgromadzić wiele zabytkowych i unikatowych obiektów. Nie udało by się nam to wszystko, gdyby nie przychylność Zarządu dawnej Krajowej Spółki Cukrowej S.A. – dziś Krajowej Grupy Spożywczej S.A. oraz wsparciu finansowemu, które przyczyniły się do wzrostu rozpoznawalności obiektu i coraz większej liczbie gości w naszej Izbie Pamięci Cukrownictwa.

Waldemar Brociek,
Kustosz Izby Pamięci Cukrownictwa

Odwiedź stronę internetową
<https://izbapamieci.polski-cukier.pl/>

ZAPRASZAMY

DO ODWIEDZENIA IZBY PAMIĘCI
CUKROWNICTWA KRAJOWEJ
GRUPY SPOŻYWCZEJ S.A.

Izba Pamięci Cukrownictwa Krajowej Grupy Spożywczej S.A. znajduje się na terenie dawnej cukrowni „Częstocice” w Ostrowcu Świętokrzyskim. Była to jedna z pierwszych cukrowni powstałych na terenie Królestwa Polskiego.

Izba Pamięci Cukrownictwa (IPC) powstała jako placówka zajmująca się dokumentowaniem dziejów cukrownictwa na ziemiach polskich. Gromadzi obiekty związane z przemysłem cukrowniczym – produkcją nasion buraka cukrowego, urządzeniami i aparaturą, uprawą buraków cukrowych oraz działalnością cukrowni.

W zbiorach IPC znajduje się kilka tysięcy obiektów. Najstarszym eksponatem jest umowa zawarta w 1839 r., pomiędzy Bankiem Polskim a Leonem Popławskim dziedziecem dóbr Łęczna i Serniki, dotycząca udzielenia pożyczki na budowę cukrowni we wsi Serniki.

**Izba Pamięci Cukrownictwa
Krajowej Grupy Spożywczej S.A.**

ul. Świętokrzyska 27
27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
woj. świętokrzyskie, powiat ostrowiecki
tel. +48 695 650 326
e-mail: waldemar.brociek@kgssa.pl

Godziny otwarcia:
poniedziałek -piątek, godz. 8.30 – 13.30.

mąka orkiszowa

NOWOŚĆ w ofercie Młynów Stoisław

**PRZEDSIĘBIORSTWO ZBOŻOWO-MŁYNARSKIE „PZZ”
w Stoisławiu S.A.**
Stoisław 11, 76-031 Mścice, tel.: +48 94 34 55 900; fax: +48 94 34 55 992
www.stoislaw.com.pl

Zamów online z dostawą do domu
www.mlynystoislaw.pl

Poprawić wnikanie herbicydów do chwastów

O skuteczności działania ochrony herbicydowej decyduje skuteczność wnikania środków ochrony roślin do chwastów. Producenci buraka cukrowego, od zawsze w ochronie wykorzystują adiuwanty. Różnią się one składem oraz dawką. Od 2020 roku firma AGROMIX z Niepołomicz produkuje nowy adiuwant – **Atpolan BIO 80 EC Premium**. Jest to adiuwant wielokomponentowy o wielokierunkowym działaniu. Jego optymalna dawka w burakach cukrowych wynosi 1,5 l/ha. W stosunku do adiuwantów dawkowanych 0,1-0,2 l/ha, w tej objętości wszystkie komponenty trafiają w odpowiedniej ilości do opryskiwacza, co przekłada się na skuteczniejsze działanie herbicydu. Jego prawdziwą innowacją jest wbudowany komponent ograniczający znoszenie. Jego działanie opiera się na ograniczeniu powstawania najdrobniejszych kropelek, które ulegają znoszeniu także przy warunkach bezwietrznych.

Ważnym komponentem **Atpolan BIO 80 EC Premium** jest bufor pH – jest to komponent podnoszący pH cieczy roboczej do 7-7,5. Przy tej wartości sulfonilomoczniki, które zazwyczaj mają kwaśny odczyn i same powodują zakwaszenie cieczy roboczej, nie rozpuszczają się, co

uniemożliwia ich pełne wnikanie i działanie. Doświadczenia polowe wykazują, że stosowanie łączne triflusufluronu z **Atpolan BIO 80 EC Premium** pozwala na redukcję tego herbicydu o 30-50% i wysoką skuteczność zwalczania samosiewów rzepaku.

Atpolan BIO 80 EC Premium przełamuje jeszcze jedno ważne ograniczenie dla herbicydów – rozpuszcza warstwę woskową. Chwasty, w szczególności komosa biała z każdym dniem buduje na liściach warstwę woskową. Jej zadaniem jest ochrona rośliny przed utratą wody, słońcem oraz ochłodzeniem. Stanowi istotną barierę dla działania herbicydów, jednak **Atpolan BIO 80 EC Premium** jest oparty na estrze metylowym oleju rzepakowego. W stosunku do surfaktantów czy oleju mineralnego znakomicie rozpuszcza warstwę woskową na chwastach, umożliwiając skuteczniejsze wnikanie herbicydów do chwastów.

Dzięki tym oraz innym właściwościom **Atpolan BIO 80 EC Premium** wyróżnia się spośród innych adiuwantów wysoką jakością oraz efektywnością działania.

Zachęcamy do kontaktu z naszymi regionalnymi konsultantami technicznymi.

**ATPOLAN®
BIO 80 EC
PREMIUM**

Adiuwant dedykowany do **wszystkich herbicydów stosowanych powschodowo** – także, jeśli substancje czynne wykazują działanie doglebowe.

Dawkowanie: **1-1,5 l/ha**.

Równomierne pokrycie i zwilżenie powierzchni zwalczanych chwastów

Szybkie i pełne przemieszczenie substancji aktywnej w głąb tkanek i komórek roślinnych

Odzyskaj kontrolę! Zwiększ skuteczność nawet o 50%

AGROMIX
POLSKI PRODUCENT ADIUWANTÓW

ul. Mokra 7, 32-005 Niepołomice | tel.: (12) 281-10-08

WWW.AGROMIX.COM.PL

WYWIAD Z PLANTATOREM

Rozmowa z Piotrem Maj

Proszę o przedstawienie siebie oraz gospodarstwa. Jaki areal obejmuje Pana gospodarstwo, Jaka jest struktura zasiewów, jaki udział w strukturze zasiewów stanowią buraki?

Jestem żonaty i mam czwórkę dzieci – trzy córki i syna. Syn Paweł chce zostać rolnikiem, choć co prawda ma dopiero 11 lat. Będziemy robić wszystko żeby mu pomóc, a przede wszystkim go nie zniechęcać. Trzeba dbać o to żeby mieć następcę, ponieważ dzisiaj wyzwaniem dla wielu rolników staje się znalezienie następcy. Nasze gospodarstwo znajduje się w miejscowości Młotkowo w gm. Wysoka w powiecie pilskim, woj. wielkopolskie. Gospodarujemy na 150 ha zlokalizowanych na terenie gmin Wysoka oraz Wyrzysk. W strukturze zasiewów mamy 65 ha pszenicy, 31 ha buraków cukrowych, 40 ha jęczmienia i 3 ha pszenżyta, pozostały areal ok. 10 ha obsiany jest kukurydzą przeznaczoną na ziarno. Prowadzenie gospodarstwa od młodych lat łączę z działalnością społeczną, która też przynosi sporo satysfakcji szczególnie jeśli coś dobrego się uda zrobić. Byłem sołtysem, a w latach 1998 do 2018 (z przerwą w latach 2002-2006) zasiadałem w Radzie Miasta i Gminy Wysoka. Od 2002 roku jestem Członkiem Rady Powiatowej Izby Rolniczej w Pile, a od 2007 roku do dnia dzisiejszego jej Przewodniczącym. Przez dwie kadencje byłem Przewodniczącym Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Wysokiej. Od 2010 roku jestem Członkiem Zarządu Związku Plantatorów Buraka Cukrowego w Nakle oraz od roku 2014 Członkiem Zarządu Okręgowego ZPBC w Bydgoszczy. W roku 2022 zostałem wybrany na Prezesa Zarządu Rejonowego w Nakle i Wiceprezesa Zarządu Okręgowego w Bydgoszczy.

Od jak dawna uprawia Pan buraki cukrowe?

Buraki uprawiał już mój ojciec w latach osiemdziesiątych. Ja przejąłem gospodarstwo w 1996 roku i sukcesywnie zwiększałem areal uprawy. Początkowo gospodarstwo było 13 hektarowe, potem 18 hektarowe i uprawialiśmy od 1 ha do 2 ha buraków. Dziś jest to ponad 30 ha buraków zakontraktowanych na 2 tys. ton.

Jakie plony buraka cukrowego osiąga Pan w ostatnich latach i jak ocenia Pan stabilność plonowania buraków na tle innych upraw? Jak ocenia Pan plonowanie buraków w minionym sezonie wegetacyjnym?

W minionym sezonie wegetacyjnym w rejonie Cukrowni Nakło mieliśmy do czynienia z dotkliwą suszą, mimo to moim zdaniem plony były zadowalające. Mieliśmy plon od 58 do 60 ton/ha w zależności od działki przy średniej polaryzacji ok. 17,2%. Z tym, że część buraków, która zasiana była na terenie gminy Wyrzysk osiągnęła polaryzację

18,2%, natomiast buraki kopane dużo później i odstawiane przed świętami Bożego Narodzenia miały polaryzację dużo niższą, co miało wpływ na znaczne obniżenie średniej polaryzacji. Generalnie w ostatnich latach nasz rejon nawiedzają susze i mamy w związku z tym duże trudności, chociaż burak jest rośliną, która nie lubi gdy jest zbyt mokro, a toleruje bardziej gdy jest sucho, to jednak nie do przesady. Mimo wszystko burak jako się broni na tle innych upraw, choćby porównując go do kukurydzy na ziarno, której z 47 ha uzyskałem średni plon ok. 7 ton. Kukurydza ma swój okres, w którym, jeśli nie dostanie wody, zaczyna zasychać i jeśli nie zdąży wytworzyć dobrej kolby, to nie ma co liczyć na duży plon ziarna. Burak rośnie do końca i nawet jeśli lipiec i sierpień jest suchy, a przyjdzie mokry wrzesień, czy październik, to w przeciwieństwie do kukurydzy jest w stanie w miarę możliwości nadrobić niedobory wody. W ubiegłym roku o dziwno dobrze z suszą poradził sobie jęczmień jary, który zasiałem w marcu po burakach cukrowych. Plonował na poziomie prawie 6 t/ha, co moim zdaniem w takich warunkach nie jest złym wynikiem.

Na jakich glebach Pan gospodaruje i na co należy zwrócić szczególną uwagę, by je odpowiednio przygotować pod uprawę buraka?

W większości są to gleby klasy IIIa i IIIb, tudzież IV. Słabszych gleb klasy V mamy może z 10 ha. Gleby w moim gospodarstwie nadają się pod uprawę buraka cukrowego, chociaż gleb klasy III nie przeznaczamy pod buraki, chyba że jest to jakiś mały fragment w środku pola. Jest to gleba gliniasta i gdy mamy takie pola to unikamy uprawy na nich buraków z uwagi na trudności ze zbiorem i duże zanieczyszczenie surowca ziemią. Dziś samo przygotowanie pola nie stanowi problemu ponieważ rolnicy dysponują sprzętem pozwalającym na odpowiednie przygotowanie każdej gleby, ale nie rozwiązuje to niestety problemu wysokich zanieczyszczeń, dlatego osobiście nie sięję buraków na takich glebach i nikomu tego nie polecam.

Jak wygląda nawożenie buraków w Pańskim gospodarstwie? Czy regularnie bada Pan odczyn gleby i zawartość składników pokarmowych w glebie?

Do roku ubiegłego mieliśmy stado bydła mlecznego i nawożenie było w zasadniczej części oparte o obornik, którego mieliśmy pod dostatkiem. Dzięki temu poziom makro i mikroelementów w glebie zawsze był na zadowalającym poziomie. W tej chwili, gdy obornika już nie będzie na pewno częściej będziemy badać glebę pod kątem ich zawartości. Na szczęście niezbędne składniki można dostarczyć burakowi na różne inne sposoby i teraz też tak robimy. Oprócz

nawożenia podstawowego stosujemy kilkakrotnie nawożenie dolistne w postaci siarczanu magnezu oraz szerokiej gamy nawozów specjalistycznych dedykowanych burakowi. Wszystko to sprawia, że burak daje sobie radę nawet wtedy gdy tego obornika brakuje.

Czy stosuje Pan międzyplony w uprawie buraka cukrowego? Jeśli tak, to jakie gatunki roślin?

Do tej pory wysiewaliśmy tylko gorczycę w międzyplonie ścierniskowym. Z innymi rozwiązaniami takimi jak międzyplony ozime na razie nie eksperymentowaliśmy. Nowe rozporządzenia i ekoschematy promujące np. utrzymywanie międzyplonów ozimych moim zdaniem mogą być trudne w realizacji, ponieważ ekoschemat zakłada, że międzyplony muszą zostać posiane do 1 listopada, co jest często nierealne gdy ma to być stanowisko np. po kukurydzy na ziarno, czy też buraku.

Jak wygląda park maszynowy w Pańskim gospodarstwie? Czy umożliwia samodzielną obsługę niezbędnych prac czy korzysta Pan ze specjalistycznych usług?

Po likwidacji stada krów zmieniliśmy nieco park maszynowy. Został zakupiony ciągnik 220 KM, brona talerzowa, pług obrotowy. Posiadamy siewnik do uprawy bezorkowej oraz opryskiwacz o szerokości 27 m. Jeśli chodzi o uprawę buraków to na większych arealach korzystam czasami z usługowego siewnika, chociaż sam posiadam dobry 12 rzędowy siewnik, ale mój niestety nie robi profesjonalnych ścieżek technologicznych. No i oczywiście zbiór buraków też realizowany jest za pomocą usługodawcy.

Proszę w kilku słowach powiedzieć, jakie zagrożenia pojawiają się na plantacjach buraka cukrowego w okresie wegetacji? Czy występują na Pańskich plantacjach jakieś szczególnie uciążliwe chwasty do zwalczania, których trzeba zastosować szczególne rozwiązania herbicydowe?

Omawiając zagrożenia zaczniemy od wiosny, kiedy pierwszym zagrożeniem są przymrozki. W moim przypadku staram się eliminować ryzyko z nimi związane poprzez siew buraków w kwietniu. Jeśli warunki na to pozwalają to są to okolice 5 kwietnia, a jeśli nie to czekam dłużej. Tak było w ubiegłym roku, kiedy nie było warunków do wcześniejszego wjazdu na pole. Kolejnym zagrożeniem, z którym niestety miałem do czynienia w ubiegłym roku są burze piaskowe, zawierające i zasypujące buraki. W skutku tego część buraków na niewielkim areale niewzeszła. Warstwa piasku była zbyt gruba i nie byliśmy w stanie sobie z tym poradzić, skutkowało to miejscowo przerzedzoną obsadą. Dużym zagrożeniem dla nas jest chwastów, choć w ubiegłym roku wystarczył tylko jeden zabieg wykonany w optymalnym terminie z dodatkiem siarczanu magnezu oraz preparatu zawierającego w swym składzie miedź, która wykazuje wysoką skuteczność przeciw chwastowi. Jeśli chodzi o chwasty uciążliwe potrafi być komosa, czasami zostaje i trzeba wykonywać 4, a nawet 5 zabiegów. Wynika to często z tego, że na dużym areale gleba ogrzewa się nierównomiernie i trudno wychwycić właściwy czas na oprysk. Natomiast nie jest to na tyle duży problem i jeżeli rolnik przypilnuje pola to jest w stanie to zrobić. Oby tylko nie ograniczono listy dostępnych substancji aktywnych, bo ciągle jesteśmy bombardowani

informacjami, że tak może być. Widzę jednak, że firmy chemiczne sobie radzą i dopasowują te środki tak żeby te buraki były czyste i jestem dobrej myśli, że będzie tak nadal.

Czy pojawią się inne zagrożenia w postaci występowania chorób i szkodników? Jak wygląda strategia ochrony przed szkodnikami i chorobami w Pańskim gospodarstwie? Co stanowi największą trudność?

Jeśli chodzi o szkodniki to u nas większego problemu z tym nie ma. Na wschodzie jest szarek kornik i myśleliśmy, że u nas się też pojawi, ale na razie się nie pojawił i będę bardzo szczęśliwy jeśli się nie pojawi. Oczywiście myślę, że każdy Plantator wie, że należy zachować zmianowanie, bo jeżeli ktoś za często sięje buraka na tym samym polu, to pojawiają się różne nowe wyzwania, których do końca się nie przewidzi. Ja kilkanaście lat temu wysiałem buraki co drugi rok, no i pojawił się tarczyc i miałem z tym problem, bo zaczął zjadać liście. Poradziłem sobie z nim, ale przekonałem się, że nie trzeba prowokować do szkodniki, tudzież choroby pojawiają się szybciej i może być problem ze zwalczaniem. Dlatego uczulam na to wszystkich kolegów, żeby zwracali na to uwagę i jeżeli sięjemy buraki, to robmy co najmniej te trzy lata przerwy. Z badań, o których słyszałem wynika, że co najmniej dwie rośliny muszą przejść przez pole po buraku, żeby ograniczyć ryzyko występowania chorób i szkodników. Płodozmian to najlepszy sposób na obniżenie kosztów poniesionych na ochronę i utrzymanie plantacji.

Proszę powiedzieć, na co zwraca Pan uwagę, planując zabiegi i czy stosuje jakieś szczególne rozwiązania poprawiające skuteczność oprysków ochronnych?

Korzystam z wiedzy fachowców, także z Krajowej Grupy Spożywczej. Często uczestniczę w szkoleniach. Uważam, że od tego są specjaliści w tej dziedzinie żeby rolnik nie musiał sam eksperymentować. Ja naprawdę sam nie kombinuję jeśli doradca przekona mnie do czegoś to dopiero wtedy to stosuję. Od lat stosuję adiuwanty i wiem, że bez nich nie może być mowy o skutecznej ochronie plantacji.

Przekonałem się również do stosowania miedzi i siarki w zwalczaniu chwościka.

Co jest Pańskim zdaniem aktualnie największym wyzwaniem w uprawie buraka? Jakże błędy, Pańskim zdaniem, mogą popełniać Plantatorzy w uprawie buraka?

Powiem przewrotnie, że największym wyzwaniem jest ten nowy Europejski Zielony Ład, który zbliża się do nas wielkimi krokami. Już w tym roku rolnicy będą składali wnioski o dopłaty i będzie to brane pod uwagę. Co prawda odbywamy wiele szkoleń i będą też takie szkolenia na terenie Cukrowni Kruszwica i Cukrowni Nakło. Nadal nie wiemy jakie środki chemiczne będziemy mogli stosować na buraki cukrowe. Mam nadzieję, że rządzący w UE przyjrzą się tym problemom bardziej merytorycznie ponieważ sama polityka i idea „Europa wolna od CO₂” nie do końca się sprawdzi i może się skończyć tym, że będziemy musieli sprowadzać cukier i inne produkty z poza Unii. I to jest moim zdaniem to wyzwanie, bo jeśli chodzi o dzisiejszą produkcję buraka to my sobie radzimy. Rolnicy są w większości bardzo dobrze przygotowani sprzętowo oraz merytorycznie.

Czy Spółka wspiera Plantatorów w przypadku wystąpienia niecodziennych warunków atmosferycznych, które mogą doprowadzić do zniszczenia zasiewów wiosną lub uniemożliwić zbiór jesienią?

Krajowa Grupa Spożywcza wraz z Plantatorami ma fundusz pomocowy w ramach którego rolnicy i Spółka składają się na pomoc dla pokrzywdzonych w wyniku wystąpienia niekorzystnych zjawisk. Jeśli występują jakieś anomalie tak jak, np. w moim przypadku pierwszy raz skorzystałem z funduszu w ubiegłym roku ponieważ musiałem przesiać buraki, które uległy zalaniu. Dostałem finansowanie na nasiona i bardzo mi to pomogło. Wiadomo, że wszystkich strat to nie wyrówna, ale jest to znacząca pomoc. Najczęściej pomoc ta dotyczy strat poniesionych w skutek niekorzystnych warunków pogodowych w okresie wschodów buraka cukrowego czy też zniszczenia plantacji przez szarka kornika, a w okresie kampanijnym wówczas, gdy plantacja buraka cukrowego ulegnie zamarznięciu lub zalaniu i nie będzie możliwy zbiór buraków z plantacji. Fundusz ten istnieje już 12 lat.

Zarówno branża cukrownicza, jak i związana z nią uprawa buraka znajduje się aktualnie w czasie istotnych przemian. Jakie szanse, zagrożenia dostrzega Pan dla uprawy buraka i dla Plantatorów?

Myślę, że dobrym kierunkiem działania było utworzenie Krajowej Grupy Spożywczej S.A. ponieważ jako większy organizm na rynku może dużo więcej. Zamysł jest taki żeby wspomagać nie tylko Plantatorów, ale także inne działy produkcji rolnej. To jest dla nas szansa i jeśli zamysł będzie dobrze realizowany to skorzysta branża rolna. Dobre jest to, że Spółka stała się dilerem nawozów grupy Azoty ponieważ wpłynęło to na spadek cen nawozów. Moim zdaniem największym zagrożeniem jest przejście władzy przez liberałów i sprzedaż przez nich Spółki, bo takie zapowiedzi słyszymy z ust doradców niektórych polityków. Konkurencja między spółką państwową, a trzema koncernami niemieckimi doprowadziła do tego, że mamy taką cenę 50 euro za buraki w ubiegłym roku. Bo gdyby były tylko koncerny zachodnie nie sądził by cena była na takim poziomie. Zawsze polaryzacja własności i prywatnej i państwowej wpływa na konkurencyjność cen. Dziś firmy muszą walczyć o Plantatora i gdybyśmy mieli tylko firmy niemieckie to oplacalność produkcji buraka stałaby pod dużym znakiem zapytania.

Rozmawiał Łukasz Matyka,
Agrotechnik,
Departament Surowcowy
Krajowej Grupy Spożywczej S.A.

Pomimo imponującej liczby dostępnych jeszcze środków chwastobójczych, trwający przegląd substancji czynnych w UE powoduje brak stabilizacji w ochronie roślin przed agrofagami.

- Nowość
- JANETKA +CR
- Nowość
- JAMAJKA
- JANULKA +N
- TRADYCJA +CR
- MAZOVIA +CR
- JANTAR
- JAROMIR +CR
- KUJAVIA
- FANTAZJA +CR

NASIONA POLSKIEJ HODOWLI

**Kutnowska Hodowla
Buraka Cukrowego
Sp. z o.o.**

W oparciu o doświadczenia i najnowsze osiągnięcia naukowe KHBC w formie pakietu usług:

- zapewnienie jakości nasion
- obciążenie nasion
- kalibracja nasion
- wazowanie

Oferujemy także usługi w zakresie:

- czyszczenia
- inkrustowania
- pakowania nasion czepko i kulisty oraz innych nasion rolniczych.

Więcej informacji na www.khbc.pl/uslugi

NASIONA OTOCZKOWANE

Marchew Pasternak

NASIONA INKRUSTOWANE

Kukurydza Rzepak

Kutnowska Hodowla
Buraka Cukrowego Sp. z o.o.
Straszków 12
62-650 Kłodawa

Tel.: +48 63 273-08-09
+48 63 273-04-28
Fax: +48 273-03-96
e-mail: straszkow@khbc.pl

www.khbc.pl

Znajdź nas na Facebooku

- OFERUJEMY RÓWNIEŻ:
- NASIONA SOI
- NASIONA PROSA

OCHRONA PLANTACJI BURAKA CUKROWEGO W NADCHODZĄCYM SEZONIE WEGETACYJNYM

Walka z chwastami w minionym sezonie wegetacyjnym przysporzyła Plantatorom buraka cukrowego wielu zmartwień. Postępujące ocieplenie klimatu powoduje, że warunki pogodowe w ostatnich latach są niestabilne, a anomalie pogodowe coraz częstsze.

Podobna sytuacja miała miejsce w sezonie 2020. Tamten okres to już historia i inne perspektywy regulacji zachwaszczenia. Dla przypomnienia rok 2020 był ostatnim, w którym stosowano mieszaniny oparte na fenmedifamie, desmedifamie oraz etofumesacie. Współdziałanie tych substancji, a zarazem dopracowana formuła gotowych produktów gwarantowała efektywne zwalczanie kilkunastu gatunków chwastów. Udział w mieszaninie substancji wnikających poprzez liście uniezależnił efektywność zwalczania chwastów od stopnia wilgotnienia gleby.

Pomimo imponującej liczby dostępnych jeszcze środków chwastobójczych, trwający przegląd substancji czynnych w UE powoduje brak stabilizacji w ochronie roślin przed agrofagami. W ostatnim czasie KE wniosła o zasięgnięcie opinii dotyczącej przedłużenia zatwierdzenia do stosowania lenacylu, chizalofopu-P-etylowego, chizalofopu-P-tefurylowego, triflusuifuronu metylowego, fenmedifamu oraz metamitronu. Spośród substancji czynnych zalecanych do ochrony odmian klasycznych jedynie dla chloporyalidu, dimetamidu-P oraz glifosatu wydano pozytywną opinię. Wobec pozostałych trwa nadal proces ich weryfikacji. Niestety pierwsze sugestie wystosowane dla triflusuifuronu metylowego i fenmedifamu nie są pozytywne, gdyż KE wnosi o nieodnowienie ich zatwierdzenia. W obliczu tych zmian firmy fitofarmaceutyczne rejestrują swoje produkty przeważnie solo lub w nielicznych przypadkach z innymi herbicydami lub adiuwantami.

Efektywność zwalczania chwastów wynika z szeregu powiązanych ze sobą czynników, które są powszechnie znane i zamieszczone w etykietach środków chwastobójczych. Zastosowanie herbicydów zgodnie z zaleceniami producenta w warunkach optymalnych do ich działania (temperatura powietrza oscylująca w przedziale od 15 do 25°C, wilgotność powietrza w przedziale od 50 do 90%) z reguły nie przysparza problemów. W takich warunkach intensywnie rosnące chwasty łatwo pobierają substancje czynne i są przez nie skutecznie niszczone.

Ubiegłoroczny sezon ewidentnie pokazał jak ważną rolę w regulacji zachwaszczenia odgrywają adiuwanty. W zasadzie trudno sobie w dzisiejszych czasach wyobrazić skuteczną walkę z chwastami bez ich stosowania. Jednakże brak uregulowań prawnych, dotyczących ich stosowania sprawia, że często dodawane są do cieczy opryskowej bez żadnych wiążących zaleceń. Tak daleka dobrowolność formułowania mieszanin będąca konsekwencją aktualnie obowiązującej ustawy o ochronie roślin powoduje, że są w dużej części zalecane przez dystrybutorów środków ochrony roślin. Jednak jak zwykle „diabeł tkwi w szcze-

gólach”. Chociaż w swojej definicji adiuwo (łac.) oznacza polepszać, pomagać, w literaturze naukowej można znaleźć przykłady obniżenia skuteczności środków ochrony roślin po zastosowaniu nieodpowiedniego adiuwantu. W uprawach buraka cukrowego użycie nie rekomendowanego przez producenta środka może wywołać pogorszenie efektywności zwalczania chwastów. Ta niekorzystna sytuacja uwiidoczni się w przypadku redukcji dawek, zwalczania gatunków średnio wrażliwych oraz w niesprzyjających warunkach pogodowych. W tabeli 1 zamieszczono dane meteorologiczne charakteryzujące warunki pogodowe w trakcie wykonywania zabiegów nalistnych w ostatnich dwóch latach badań. W porównaniu do 2021 roku, podczas przeprowadzania nalistnych zabiegów w minionym roku zarejestrowano we wszystkich trzech zabiegach niższą temperaturę oraz wilgotność powietrza i gleby przewidzianą dla optymalnego działania herbicydów. Biorąc pod uwagę panujące w 2022 roku warunki atmosferyczne efektywność badanych rozwiązań warto przedstawić na przykładzie komosy białej. Gatunek ten pospolicie występujący w Polsce znakomicie przystosowuje się do warunków atmosferycznych. W okresie niedoborów opadów, wysokich temperatur komosa wytwarza grubszą kutykulę, nalot woskowy oraz ogranicza swój wzrost wegetatywny. Zmiany w morfologii chwastu powodują, że staje się ona mało wrażliwa na aplikowane substancje czynne.

W zależności od pełnionych funkcji adiuwanty aktywujące dzielą się na:

- **surfaktanty** – obniżają napięcie powierzchniowe cieczy opryskowej do 30-40 mN/m (poprawiają retencję i absorpcję),
- **oleje i pochodne** – poprawiają rozpuszczalność herbicydów oraz wosku kutykularnego (polepszają retencję i absorpcję),
- **adiuwanty mineralne** - zmieniają odczyn, rozpuszczalność s. cz., poprawiają rozmieszczenie s. cz. w depozycie oraz spowalniają krystalizację.

Według badań przeprowadzonych w IOR PIB w Toruniu, w warunkach optymalnych dla działania herbicydów różnica pomiędzy surfaktantami a adiuwantami wielofunkcyjnymi będzie zawierała się w przedziale od 2,6 do 3,2 %. Natomiast w niesprzyjających warunkach (okresowe susze, niska wilgotność powietrza) skuteczność zwalczania komosy białej po zastosowaniu surfaktantów znacznie się obniża w porównaniu do analogicznego programu, w którym zastosowano adiuwant wielokomponentowy zawierający ester metylowy kwasów tłuszczowych, surfaktant, bufor pH i komponent antyznoseniowy (Atpolan BIO 80 EC Premium). W zależności od składu mieszaniny efektywność programów opartych jedynie ►

Pomimo imponującej liczby dostępnych jeszcze środków chwastobójczych, trwający przegląd substancji czynnych w UE powoduje **brak stabilizacji w ochronie roślin przed agrofagami.**

ZAKŁAD NASIENNY
KUTNO

KUTNOWSKA HODOWLA
BURAKA CUKROWEGO SP. Z O.O.
Straszków 12, 62-650 Kłodawa
tel.: +48 63 273 08 09
e-mail: straszkow@khbc.pl
www.khbc.pl

należy do Grupy Kapitałowej

na związkach powierzchniowo-czynnych oscyluje w przedziale od 51,3 do 68,3% (tab. 2). Z pozoru można odnieść mylne wrażenie, że około 3% spadek skuteczności nie wpływa na stan fitosanitarny pola. Niestety, jeśli dotyczy to komosy białej to według doniesień zawartych w literaturze już 1% pogorszenie skuteczności działania może w niektórych przypadkach przełożyć się na redukcję plonu korzeni i cukru.

W efektywnym zwalczaniu komosy białej ważny jest ponadto skład mieszaniny dostosowany do panujących warunków atmosferycznych. W uprawie odmian klasycznych plantatorzy mogą wybrać dwie opcje. Pierwsza, to wykorzystanie mieszanin opartych na fenmedifamie i etofumesacie (Powertwin 400 SC) oraz metamitronie z chinomerakiem (Goltix Titan 565 SC). Zaletą tego rozwiązania jest pewna elastyczność w stosunku do stanu uwilgotnienia gleby (wnikanie fenmedifamu i metamitronu poprzez liście) oraz zapobieganie wystąpieniu zachwaszczenia wtórnego. Druga, opiera się na mieszaniu etofumesatu (Ethofol 500 SC), metamitronu (Metafol Pro), chlopyralidu (Lontrel 300 SL), triflusufluoronu metylowego (Grando) oraz lenacylu (Venzar 500 SC). Chociaż program ten wykazuje wysoką efektywność w warunkach optymalnych dla działania środków chwastobójczych, to w niesprzyjających okolicznościach zawodzi. Niestabilność działania tego rozwiązania wynika z dużego udziału substancji czynnych działających poprzez

glebę oraz znacznej redukcji dawki metamitronu (0,25 l/ha). Aby zagwarantować wysoką precyzję eliminacji chwastów w warunkach okresowego niedoboru wody, należy zastosować pełną dawkę herbicydów zawierających metamitron (700 g/substancji czynnej/ha – 1,0 l standardowej formacji). Termin zastosowania większej dawki będzie ściśle korespondował ze stanem plantacji, panującymi warunkami atmosferycznymi oraz z skutecznością chwastobójczą zabiegów herbicydowych (tab. 2, wariant 7). W ubiegłym roku zastosowanie w I zabiegu nalistnym pełnej dawki herbicydu przyniosło wymierne korzyści w postaci lepszego efektu chwastobójczego (99,3%).

Warto w niniejszym artykule wspomnieć o możliwościach zwalczania samosiewów rzepaku. Jak dotychczas można je wyeliminować za pomocą lenacylu, metamitronu oraz triflusufluoronu metylowego. W przypadku nie odnowienia zatwierdzenia do stosowania tego ostatniego pozostaną jedynie dwa pierwsze. Pewnym alternatywnym rozwiązaniem po wschodach chwastu pozostanie mieszanina, w której zastosowano między innymi metamitron oraz dimetanamid-P (Tanaris). Uzyskane relacje w 2020 roku (tab.2) wskazują ponadto, że wariant ten dobrze zwalcza samosiewy rzepaku w warunkach niesprzyjających dla działania preparatów chwastobójczych (niska wilgotność powietrza oraz okresowe niedobory wody).

Problemy z zagwarantowaniem wysokiej skuteczności zwalczania komosy białej dotyczą także technologii Conviso Smart. Dwukrotna aplikacja herbicydem Conviso One bez adiuwanta nie gwarantuje uzyskania 100% zniszczenia chwastu. W przeprowadzonych badaniach polowych obiecujące wyniki eliminacji chwastu uzyskano już przy znacznej redukcji dawki preparatu aplikowanego w mieszaninie z adiuwantem wielokomponentowym (tab. 3). Biorąc pod uwagę dwuletnie wyniki obserwacji polowych preparat ten zastosowany łącznie z adiuwantem wielofunkcyjnym w dawce 0,33 l/ha efektywnie zwalczał komosę białą, samosiewy rzepaku, chwasty rumianowate, fiołka polnego oraz tasznika pospolitego. Należy w tym miejscu przestrzec plantatorów przed tak radykalnym obniżaniem dawek, gdyż efektywność eliminacji zachwaszczenia ściśle związana jest z fazą rozwojową chwastów w tym szczególnie komosy białej.

Reasumując stan fitosanitarny pól uprawnych jest wynikiem podjętych decyzji podczas sezonu wegetacyjnego. Uzyskana efektywność chwastobójcza uzależniona jest zarówno od zastosowanych substancji czynnych jak i adiuwantów. W ochronie buřaka cukrowego przed chwastami istotne jest systematyczne monitorowanie stanu plantacji i szybkie reagowanie w przypadku uzyskiwania niezadowalającego efektu chwastobójczego.

Dr inż. Wojciech Miziniak,
IOR-PIB, TSD Toruń

Tab.1 Warunki meteorologiczne w trakcie wykonywania poszczególnych zabiegów w obydwu latach badań.

Termin zabiegu	Data wykonania zabiegu	Temperatura podczas zabiegu [C]	Wilgotność powietrza [%]	Ilość opadów przed zabiegiem [mm]
2021				
A	18.05.2021	16,0	71,5	6,2
B	04.06.2021	20,5	54,0	8,5
C	14.06.2021	20,3	67,5	9,6
2022				
A	04.05.2022	17,0	33,5	0,4
B	16.05.2022	19,2	44,3	5,3
C	31.05.2022	16,4	38,6	13,1

Tab. 2 Efektywność zwalczania chwastów mieszaninami herbicydów z surfaktantami oraz z adiuwantem wielokomponentowym zawierającym bufor pH i komponent antyznoseniowy Atpolan Bio 80 EC Premium.

1.p.	Wariant	Dawka na ha [kg,l/ha]	Termin aplikacji	Skuteczność chwastobójcza				
				Komosa biała		Fiołek polny	Samosiewy rzepaku	Chwastnica jednostronna
				2021	2022	2021	2020	2022
1.	Ethofol 500 SC + Lontrel 300 SL + Venzar 500 SC + Metafol Pro + Tanaris + adiuwant	0,33 + 0,1 + 0,2 + 0,5 + 0,1 + 1,5	A,B,C	98,8	97,0	98,0	99,5	82,5
2.	Ethofol 500 SC + Grando + Lontrel 300 SL + Venzar 500 SC + Metafol Pro + adiuwant	0,33 + 0,015 + 0,1 + 0,2 + 0,25 + 1,5	A,B,C	98,8	95,5	96,5	100	93,5
3.	Ethofol 500 SC + Grando + Lontrel 300 SL + Venzar 500 SC + Metafol Pro + Surfaktant	0,33 + 0,015 + 0,1 + 0,2 + 0,25 + 0,05%	A,B,C	96,2	51,3	98,0	96,2	0
4.	Powertwin 400 SC + Goltix Titan 565 SC + Surfaktant	1,0 + 1,5 + 0,2	A, B, C	98,0	86,0	99,5	-	37,5
5.	Powertwin 400 SC + Goltix Titan 565 SC + Surfaktant	0,7 + 1,0 + 0,2	A, B, C	94,5	68,3	97,5	-	0
6.	Powertwin 400 SC + Goltix Titan 565 SC + adiuwant	0,7 + 1,0 + 1,5	A, B, C	97,8	95,5	99,5	-	66,3
7.	Ethofol 500 SC + Grando + Lontrel 300 SL + Venzar 500 SC + Metafol Pro + adiuwant	A* 0,33 + 0,015 + 0,1 + 0,2 + 1,0 + 1,5 B,C 0,33 + 0,015 + 0,1 + 0,2 + 0,25 + 1,5	A,B,C	-	99,3	-	-	99,5

*Zwiększona dawka metamitronu w I zabiegu nalistnym, program nie był badany w każdym roku

Tab. 3 Efektywność zwalczania chwastów mieszaninami herbicydu Conviso One z adiuwantem wielokomponentowym zawierającym bufor pH i komponent antyznoseniowy Atpolan BIO 80 EC Premium.

1.p.	Wariant	Dawka na ha [l/ha]	Termin aplikacji	Skuteczność chwastobójcza									
				Komosa biała		Tasznik pospolity		Fiołek polny		Gwiazdnica pospolita		Przetacznik rolny	
				2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
1.	Conviso One	0,5	A,B	80,0	75,0	100	100	100	100	100	100	0	0
2.	Conviso One + adiuwant	0,5 + 1,5	A,B	100	100	100	100	100	100	100	100	0	0
3.	Conviso One	0,33	A,B	66,3	70,3	100	100	100	100	100	100	0	0
4.	Conviso One + adiuwant	0,33 + 1,5	A,B	100	99,0	100	100	100	100	100	100	0	0

Krajowa Grupa Spożywcza S.A. jest autoryzowanym dystrybutorem nawozów ANWIL S.A.

Zapraszamy do punktów sprzedaży detalicznej:

Brześć Kujawski
tel. 695 650 329
ul. Przemysłowa 1
87-880 Brześć Kujawski
woj. kujawsko-pomorskie

Dobrzelin
tel. 695 650 496
ul. Wł. Jagiełły 92
99-319 Dobrzelin
woj. łódzkie

Kluczewo
tel. 695 650 429
ul. Wł. Broniewskiego 23
73-102 Stargard
woj. zachodnio-pomorskie

Kruszwica
tel. 665 552 533
ul. Niepodległości 38/40
88-150 Kruszwica
woj. kujawsko-pomorskie

Malbork
tel. 695 650 328
ul. Wł. Sikorskiego 51
82-200 Malbork
woj. pomorskie

Nakło nad Notecią
tel. 725 111 742
ul. Rudki 1
89-100 Nakło nad Notecią
woj. kujawsko-pomorskie

Płock
tel. 695 650 075
ul. Bielska 52
09-400 Płock
woj. mazowieckie

Siennica Nadolna
tel. 695 650 327
Siennica Nadolna 59
22-302 Siennica Nadolna
woj. lubelskie

Stoisław
tel. 665 059 500
Stoisław 11
76-031 Mścice
woj. zachodnio-pomorskie

Werbkowiec
tel. 695 650 325
ul. Przemysłowa 2
22-550 Werbkowice
woj. lubelskie

WIĘCEJ INFORMACJI NA WWW.KGSSA.PL

Uszkodzona roślina buraka cukrowego na skutek działania pozostałości sulfonilomoczników ALS użytych w pszenicy.

Wielolistność buraka cukrowego – skutek działania pozostałości ALS w glebie.

Uszkodzona roślina buraka cukrowego na skutek działania pozostałości tembotrionu użytego w kukurydzy.

ZAGROŻENIA POZOSTAŁOŚCIAMI HERBICYDÓW W PŁODOZMIANIE BURAKA CUKROWEGO

Pozostałości środków ochrony roślin są nieodłączną częścią płodozmienu, w którym uprawiane są na ogół zróżnicowane pod względem gatunku rośliny uprawne. Istotnym elementem uzyskiwania maksymalnych plonów jest staranne dobranie herbicydów, a wszystko po to, aby zminimalizować bądź wykluczyć ich szkodliwe działanie na rośliny uprawiane w latach kolejnych. Burak cukrowy jest wrażliwy na pozostałości większości herbicydów z grupy ALS HRAC 2, które dosyć szeroko stosowane są m.in. w uprawach zbóż. Na substancje te należy zwracać szczególną uwagę w doborze herbicydów do ochrony roślin poprzedzających uprawę buraka. ALS jest skrótem wykorzystywanym do oznaczenia herbicydów będących inhibitorem hamowania syntezy acetylomleczanowej, przez rolników raczej kojarzonych z niewielkimi dawkami preparatów, lecz te niewielkie dawki nie oznaczają niskich szkodliwości pozostałości tych herbicydów. Kod HRAC informuje o miejscu działania herbicydów, jest oznaczeniem grupy substancji czynnych herbicydów o tym samym mechanizmie działania. Kody HRAC nadane przez Komitet ds. Odporności na Herbicydy (ang. Herbicide-Resistance Action Committee) z reguły zamieszczone są w etykiecie herbicydu pod opisem działania. Nowe numeryczne oznaczenie kodów HRAC obowiązuje od niedawna, jest zastąpieniem oznaczenia alfanumerycznego, z którym również można się jeszcze spotkać.

Nie tylko używanie herbicydów ALS obciążone jest ryzykiem szkodliwych pozostałości, substancje czynne takie jak: tembotrion, mezotrion oraz terbutylazyna i metrybuzyna również niosą za sobą ryzyko uszkodzeń siewek buraka w wyniku nierozłożonych na czas pozostałości. O tempie rozkładu herbicydów decyduje charakterystyka użytych substancji czynnych, ich wartość DT50 (czas połowicznego rozkładu substancji czynnej w glebie), przy czym rozkład substancji czynnych jest uzależniony od właściwości gleby oraz od warunków pogodowych. Wysokie pH gleby w przypadku użycia sulfonilomoczników ALS będzie spowalniało tempo rozkładu szkodliwych pozostałości, a wystąpienie suszy będzie ograniczało przemieszczenie herbicydu oraz spowoduje zmniejszoną aktywność mikroorganizmów glebowych odpowiedzialnych za ten rozkład. W przypadku ryzyko niechcianych pozostałości herbicydów, na które burak cukrowy jest wrażliwy rozwiązaniem umożliwiającym uprawę buraka na takim stanowisku może okazać się zebranie słomy z pola, gdyż pewna część substancji czynnych herbicydów może być przez nią sorbowana. Jednakże decyzja o zarządzaniu resztkami pożywnymi musi również opierać się o ich ceną wartość nawozową oraz o to, że są źródłem materii organicznej, która wpływa korzystnie na życie mikrobiologiczne w glebie.

Jesień z ALS i metrybuzyną w pszenicy

Pszenica ozima jest najczęstszym przedplonem buraka cukrowego, więc też będzie jednym z ważniejszych elementów płodozmienu odpowiedzialnym za generowanie szkodliwych pozostałości herbicydów. W przypadku herbicydów z grupy ALS możliwe jest wykluczenie ich z jesiennych zabiegów herbicydowych zbóż ozimych, jednak wszystko zależy od strategii odchwaszczania jesiennego. Skuteczność wykonywanych zabiegów musi być zachowana, a użyte w tym celu herbicydy należy traktować z rozwagą. W przypadku zabiegów jesiennych w pszenicy ozimej właściwą drogą redukcji użycia inhibitorów ALS jest wykonywanie zabiegów w fazie BBCH 00 (zabieg przedwiosnowy). To oznacza, że substancje doglebowe nie będące inhibitorem ALS (np. diflufenikan, pikolinafen, flufenacet, prosulfokarb) należy wprowadzić przed wschodami pszenicy i chwastów, pomijając przy tym użycie ALS (np. tribenuron metylu, metsulfuron metylu). Niestety jesiennie zabiegi herbicydowe w pszenicy ozimej Plantatorzy z reguły wykonują nieco później, powschodowo, a to wiąże się z koniecznością stosowania preparatów ALS poprawiających skuteczność preparatów doglebowych w przypadku siewek chwastów przerosniętych. Jesienne zalecenia ochrony pszenicy w facie BBCH 00 umożliwiają ograniczenie a nawet wykluczenie stosowania substancji czynnych z grupy ALS przed uprawą buraka cukrowego. Dają również możliwość optymalizowania dawek preparatów doglebowych, gdyż kiełkowanie chwastów jest momentem, w którym chwasty te są najsłabsze. Wyjątkiem od powyższego zalecenia będą pola pszenicy bezpośrednio po uprawie rzepaku. Niestety na takich polach ochrona herbicydowa pszenicy jesienią nie uniknie użycia substancji czynnych z grupy ALS, gdyż w takim przypadku nasilenie samosiewów rzepaku jest zbyt wysokie by zwalczyć je samymi preparatami doglebowymi.

Niechcianym elementem jesiennych zabiegów herbicydowych w pszenicy ozimej, w trosce o buraka cukrowego jest także metrybuzyna. Metrybuzyna raczej kojarzona jest z uprawą ziemniaka lecz stosowana jest również w jesiennych zabiegach herbicydowych w zbożach. Zastosowanie jej w pszenicy jesienią, w BBCH 00 nie jest zalecane z powodu ryzyka uszkodzenia rośliny uprawnej. Zalecenia użycia metrybuzyny w zbożach jesienią to faza BBCH 11-13. Tak późny termin wykonywania oprysków często będzie musiał być uzupełniony o herbicyd ALS do poprawy skuteczności zwalczania chwastów, które w tym terminie będą już na powierzchni gleby. Rozwiązanie takie nie sprzyja ograniczeniu pozostałości ALS, których redukcja wiąże się wcześniejszym terminem wykonywania zabiegów. Metrybuzyna w jesiennych

zabiegach herbicydowych w zbożach nie odgrywa nadmiernie znaczącej roli. Wykluczenie metrybuzyny z zabiegów herbicydowych w zbożach w dłuższej perspektywie nie oznacza problemów w odchwaszczaniu, więc uprawa zbóż z burakiem cukrowym w płodozmianie nie powinna opierać się na używaniu tej substancji czynnej.

Wiosenne zabiegi odchwaszczania zbóż uprawianych w płodozmianie z burakiem cukrowym wiążą się z nieco większym ryzykiem niechcianych pozostałości substancji czynnych. W kwestii odchwaszczania wiosennego zbóż to głównie opady deszczu stymulują tempo rozkładu użytych herbicydów, a opadów tych niekiedy brakuje. Można przyjąć, że po użyciu preparatu ALS na wiosnę suma opadów deszczu będąca w stanie przemienić preparat w miejsce aktywności mikroorganizmów degradujących herbicyd to około 15 l/m². Takie wartości opadów deszczu mogą być uzyskane jednorazowo bądź z sumowania opadów powyżej 2 l/m² w niedługim okresie. Oczywiście informacje te mają charakter typowo pogładowy, pokazują, że liczenie DT50 dla ALS nie ma swojego początku bezpośrednio po użyciu preparatu lecz wtedy gdy faktycznie rozpoczyna się ich rozkład, który stymulowany jest przez panujące warunki atmosferyczne.

ALS na wiosnę w pszenicy

Planując uprawę buraka na danym polu należy właściwie zaplanować ochronę pszenicy prowadzoną wiosną. Można uniknąć odchwaszczania pszenicy ozimej wiosną przy użyciu inhibitorów ALS, lecz nie we wszystkich przypadkach. Problem użycia ALS dotyczy głównie gatunków chwastów jednoliściennych, a w mniejszym stopniu chwastów dwuliściennych na danym stanowisku. Niekiedy ograniczenie pozostałości ALS idzie w parze z zapobieganiem tworzeniu się biotypów odpornych chwastów, np. miotły zbożowej i wyczyrca polnego poprzez coroczną zamianę herbicydów ALS HRAC 2 (np. Atlantis Star, Nomad 75WG) z graminicydami HRAC 1 (np. Puma Universal 069EW, Axial 50EC), których pozostałości w glebie są o wiele bezpieczniejsze dla buraka cukrowego. Generalnie w praktyce wypada tak, że herbicydy ALS są używane w zbożach w walce z wyczyrkiem polnym oraz stokłosami bez jakichkolwiek innych możliwości zastąpienia, a graminicydy HRAC 1 są częściej wybierane do zwalczania miotły zbożowej i owsa gluchego. Tak więc o generowaniu pozostałości ALS będzie decydowało w głównej mierze zachwaszczenie chwastami jednoliściennymi, ale o czasie jaki można zostawić na ich rozkład już decyduje Plantator. Użycie herbicydów ALS HRAC 2 z roczną zamianą na graminicyd HRAC 1 powinno odbywać się w możliwie jak najdłuższym czasie od zastosowania do uprawy buraka na tym samym stanowisku. To znaczy, że gdy przed uprawą buraka zaplanowana jest np. uprawa przez dwa lata pszenicy ozimej, herbicyd ALS HRAC 2 należy zastosować w pierwszym roku, a w drugim roku uprawy pszenicy graminicyd HRAC 1, którego pozostałości w glebie nie mają wpływu na uprawę buraka. W przypadku uprawy pszenicy ozimej przez trzy lata na tym samym stanowisku przed uprawą buraka cukrowego zdecydowanie korzystniejsze będzie użycie ALS HRAC 2 w drugim roku, a graminicydu z grupy HRAC 1 w pierwszym i trzecim. Przykład corocznej wymienności herbicydów posiada wyjątki zarówno korzystne, jak i niekorzystne dla uprawy buraka w płodozmianie. Niekorzystne oczywiście będzie używanie herbicydów z grupy ALS w każdym roku uprawy

pszenicy, lecz i taka pesymistyczna opcja daje Plantatorowi buraka cukrowego możliwość ingerencji w czas rozkładu szkodliwych pozostałości. Oczywiście w większości przypadków zwalczania chwastów jednoliściennych preparatami ALS w pszenicy, zabiegi należy wykonywać w możliwie najwcześniejszym terminie, co również wiąże się z lepszą ich skutecznością. Zwalczanie np. miotły zbożowej, wyczyrca polnego i stokłosa niekiedy można przeprowadzić już w marcu wykorzystując okno pogodowe z uwzględnieniem odpowiedniej ilości dni bez przymrozków. Taka strategia pozwala zwiększyć ilość dni przeznaczonych na rozkład herbicydu oraz zwiększa prawdopodobieństwo lepszego rozmycia herbicydu w profilu glebowym na skutek zachowanej jeszcze wilgotności w glebie.

Kolejnym momentem użycia przez Plantatorów herbicydu ALS są korekty jesiennych zabiegów herbicydowych zbóż ozimych na chwasty dwuliścienne. Dosyć popularną kombinacją herbicydów w walce z chwastami dwuliściennymi jest połączenie substancji czynnych z grupy syntetycznych auksyn HRAC 4 i inhibitora ALS HRAC 2 (Starane 250EC + Granstar 75WG). W zdecydowanej większości przypadków taką mieszaninę można uprościć i wyłączyć z niej grupę substancji czynnych inhibitora ALS HRAC 2, pozostawiając do zastosowania herbicydy zawierające substancje czynne z grupy syntetycznych auksyn HRAC 4, których pozostałości nie zagrażają uprawie buraka cukrowego w tak wielkim stopniu jak pozostałości ALS. Mieszanie substancji czynnych HRAC 4 takich jak fluoksypry, MCPA i chlopyralid daje możliwość ograniczenia pozostałości ALS w płodozmianie z burakiem cukrowym, a dopasowanie odpowiednich dawek pozwoli zwalczyć zachwaszczenie w bardzo szerokim zakresie.

Pozostałości herbicydów w uprawie kukurydzy

Uprawa kukurydzy na tych samych polach co uprawa buraka cukrowego niesie za sobą problem pozostałości niechcianych herbicydów w uprawie buraka. Jest to duży problem, gdyż samo użycie preparatów odbywa się później niż w zbożach ozimych, a to skracając czas rozkładu pozostałości przez mikroorganizmy glebowe. Wykluczenie z ochrony kukurydzy herbicydów zawierających inhibitory ALS wydaje się niemożliwe z tytułu bardzo szerokiego spektrum chwastów jedno i dwuliściennych zwalczanych przez te preparaty. Herbicydy ALS w uprawie kukurydzy dają pewniejszą drogę odchwaszczania pól ponieważ nie są aż tak wymagające pod względem opadów deszczu w porównaniu do preparatów doglebowych. Jeżeli Plantator decyduje się na płodozmian buraka cukrowego i kukurydzy lub uprawę buraka cukrowego bezpośrednio po kukurydzy musi uwzględnić związane z tym ryzyko.

Zdarza się również, że Plantator decyduje się przy tym na uproszczenia w uprawach co de facto pogłębia problem niechcianych pozostałości. Systemy bezorkowe i strip-till pozostawiają dużą część resztek pożywnych na powierzchni gleby, a w tych właśnie resztkach wciąż znajdują się herbicydy niedostępne dla mikroorganizmów, które rozkładają pozostałości substancji czynnych w glebie. Uproszczenia w postaci braku głębokiej orki powodują również ograniczenia w mobilności herbicydów. Warstwa orna gleby po wykonaniu orki jest spulchniona na całej powierzchni więc daje możliwość dobrego przemieszczenia się herbicydów w miejsce aktywności mikroorganizmów

glebowych, więc powinna być priorytetem w takim płodozmianie. Aby uniknąć niepożądanych efektów w uprawie buraka cukrowego po kukurydzy należy zaznajomić się z gatunkami chwastów, które występują na danym polu. Tylko na takiej podstawie można ułożyć skuteczny program herbicydowy dla kukurydzy maksymalnie ograniczający szkodliwe pozostałości dla buraka cukrowego. W większości przypadków można skutecznie ochronić taką uprawę poprzez dobór substancji o szybszym czasie rozkładu – krótszym DT50 herbicydów szkodliwych dla buraka lub można również zastąpić je lub zredukować dawkę na korzyść tych herbicydów, które nie zagrażają uprawie buraka cukrowego. Jeśli mowa o pozostałościach ALS HRAC 2 kukurydzianych, odmiany Smart buraka cukrowego dają pewną możliwość uprawy buraka na stanowisku z obecnością nierozłożonych pozostałości ALS lecz obserwuje się zróżnicowaną selektywność na substancje czynne ALS HRAC 2. W przypadku uszkodzeń buraka cukrowego na skutek pozostałości tembotrionu lub mezotrionu użytego w kukurydzy problem przeważnie dotyczy plantacji buraków, gdzie pojawiają się uproszczenia uprawy. Jeżeli nie jest możliwe wykluczenie tych substancji z programu ochrony kukurydzy na korzyść np. dikamby, orka powinna wystarczyć w zapobieganiu wystąpienia fitoksydnocności roślin buraka. Niestety terbutylazyna użyta w kukurydzy zdecydowanie bardziej utrudnia uprawę buraka na tym samym stanowisku. Terbutylazyna bardzo długo się rozkłada, a należy pamiętać o tym, że burak cukrowy ma bardzo głęboki system korzeniowy, więc może pobrać jej głęboko przemieszczone pozostałości. Zatem programy ochronne kukurydzy w płodozmianie z burakiem cukrowym nie powinny zawierać tej substancji.

Burak cukrowy jest uprawą bardzo opłacalną, lecz do tej opłacalności potrzebny jest odpowiedni plon. Płodozmian odgrywa bardzo ważną rolę w budowaniu takiego plonu, decyduje o presji szkodników, chorób grzybowych oraz gatunków chwastów występujących na danym polu. Niestety redukcja zachwaszczenia w uprawach poprzedzających uprawę buraka cukrowego wiąże się z pozostałościami użytych w tym celu herbicydów. Burak cukrowy na pozostałości niektórych herbicydów jest 1000 razy bardziej wrażliwy od innych roślin uprawnych, więc dobór odpowiednich preparatów do walki z zachwaszczeniem w jego przedplonach ma bardzo duże znaczenie. W związku z powyższym planowanie oprysków herbicydowych w przedplonach buraka cukrowego należy uwzględnić na co najmniej dwa lata przed jego uprawą.

Jacek Piwowar,
Agrotechnik,

Dział ds. Agrotechniki Departament Surowcowy

Tab. Generowanie szkodliwych dla buraka cukrowego pozostałości substancji czynnych w uprawie pszenicy, kukurydzy i rzepaku na przykładzie popularnie używanych herbicydów.

Uprawa	Generowanie pozostałości substancji czynnych [g/ha] na podstawie ilości wnoszonych substancji czynnych w zabiegach ochrony					
	HRAC 2 ALS (np. sulfonilomoczniki)		terbutylazyna HRAC 5 (triazyny)		metrybuzyna HRAC 5 (triazyny)	
	jesień	wiosna	jesień	wiosna	jesień	wiosna
Pszenica	0 - 7,5	0 - 40,4	0	0	0 - 49	0
Kukurydza		15 - 63,8		0 0 - 750		0
Rzepak	0	0	0	0	0	0
Rzepak Clearfield	17,5 - 35	0	0	0	0	0

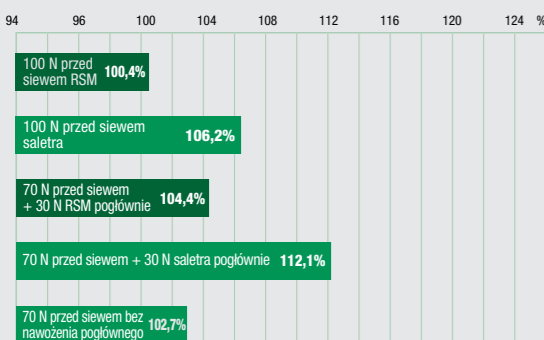
Źródło:
Opracowanie własne na podstawie etykiet herbicydów: Expert Met 56WG, Exmet Plus 56 WG, Atlantis Star, Atlantis 120D, Granstar 75WG, Naxel 75WG, Nomad 75WG, Axial One 50EC, Coma 20WG, Galmet 20SG, Maister Power 42,50D, Elumis 1050D, Kelvin Ultra 45C, Cleravis 492,5SC, Cleravo 285SC, Cleravo Flex, Merlin Duo Flex.

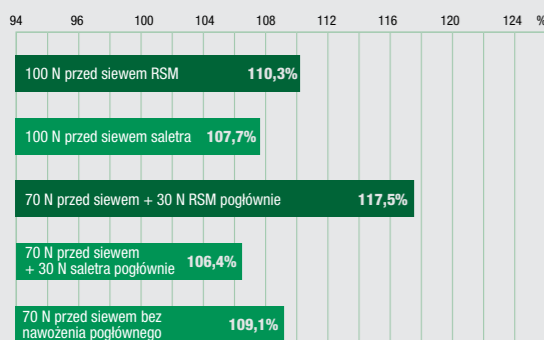

Doświadczenie nawozowe

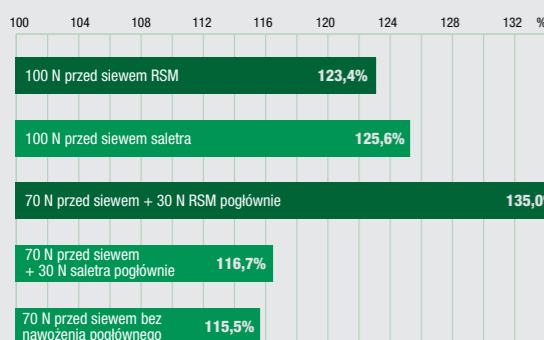
Technologiczny plon cukru 2022 - % kontroli 12,98 t/ha, NIR = ni.

Technologiczny plon cukru 2021 - % kontroli 12,52 t/ha, NIR = ni.

Technologiczny plon cukru 2020 - % kontroli 10,3 t/ha, NIR = ni.

WPLYW PODZIAŁU DAWKI I RODZAJU ZASTOSOWANEGO NAWOZU AZOTOWEGO NA PLON BURAKA CUKROWEGO WYNIKI BADAŃ POLOWYCH

Burak cukrowy jest gatunkiem o bardzo dużych potrzebach pokarmowych, w związku z tym uprawiany powinien być na stanowiskach o uregulowanym odczynie i co najmniej średniej zasobności w podstawowe makroskładniki. Tylko w takich warunkach liczyć można na uzyskanie satysfakcjonującego plonu bez użycia wysokich dawek nawozów mineralnych, których zastosowanie nie jest równoznaczne z ich późniejszą dostępnością dla buraka. Aby składniki pokarmowe z nawozów mineralnych były dostępne dla rośliny muszą się rozpuścić i przejść do roztworu glebowego. Wymagana jest do tego odpowiednia ilość czasu, wilgoci w glebie oraz zakres pH, przy którym składniki te są najbardziej dostępne. Poszczególne składniki nawozów różnią się rozpuszczalnością i mobilnością w glebie, w związku z tym, wymagają innego podejścia do ich stosowania. I tak na przykład fosfor jako składnik mało mobilny i trudno rozpuszczalny powinien być bezwzględnie dobrze wymieszany z glebą i stosowany w okresie jesiennym. Inaczej jest w przypadku azotu, który przy odpowiedniej wilgotności szybko przechodzi do roztworu glebowego, gdzie przy nadmiernych opadach może ulegać stratom poprzez wymywanie go do wód gruntowych. Przedsięwzięcie stosowanie wysokich dawek nawozów azotowych niesie za sobą ryzyko wzrostu zasolenia gleby, które skutkować może obniżoną zdolnością wschodów, natomiast nawożenie poglówne może być mało skuteczne w okresie coraz częściej występujących susz, kiedy to zastosowany azot tylko w niewielkim stopniu przechodzi do roztworu glebowego i ulega stratom na powierzchni gleby. W przypadku nawożenia buraków azotem pochodzącym z nawozów mineralnych bardzo ważną jest ilość zastosowanego pierwiastka w czystym składniku.

Wyniki licznych doświadczeń wskazują, że nie powinno się przekraczać dawki N 120 kg/ha. Potwierdzają to także doświadczenia prowadzone na Kujawach przez Dział ds. Agrotechniki Krajowej Grupy Spożywczej S.A. w latach 2014 – 2018 na stanowisku o średniej zasobności w azot, których wyniki publikowane były na łamach Kwartalnika. Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, że zwiększanie dawki azotu w zakresie od 100 kg N/ha do 140 kg N/ha skutkowało spadkiem zawartości cukru (polaryzacji). Jednocześnie wpływ rosnących dawek azotu na plon korzeni na ogół nie był na tyle duży, by móc zrekomensować straty cukru wynikające ze spadającej polaryzacji. Stosowanie nawożenia azotowego powyżej 120 kg N/ha skutkowało efektem odwrotnym do zamierzonego, czyli spadkiem plonu cukru. Biorąc pod

uwagę wyniki doświadczeń w tak istotnym dla Plantatora kontekście ekonomicznym wynikającym z nakładów ponoszonych na nawozy oraz z mniejszej ceny uzyskanej ze sprzedaży surowca o niższej zawartości cukru, należy przyjąć dawkę 100 do 120 kg N/ha za maksymalną. Wyższe dawki azotu wpływają na wzrost kosztów, obniżenie polaryzacji oraz spadek jakości korzeni.

W latach 2020-2022 Dział ds. Agrotechniki Krajowej Grupy Spożywczej S.A. w rejonie Cukrowni Kruszwica prowadził doświadczenie ściśle, którego celem było zbadanie wpływu podziału dawki i rodzaju zastosowanego nawozu azotowego na plon i jakość technologiczną korzeni buraka cukrowego. Doświadczenie założono w układzie losowanych bloków, 6 obiektów, 4 powtórzenia, wielkość poletka 24 m². Na podstawie wyników analizy zawartości azotu mineralnego w glebie (wysoka zasobność) oraz średniego plonu buraków z ostatnich pięciu lat ustalono potrzeby nawozowe na 100 kg N na ha. W doświadczeniu porównano 5 wariantów nawożenia:

- 100 kg N (300 kg/ha saletra amonowa) przed siewem,
- 100 kg N (237 l/ha RSM32) przed siewem,
- 70 kg N (212 kg/ha saletra amonowa) przed siewem oraz 30 kg N (91 kg/ha saletra amonowa) poglownie 2–3 para liści,
- 70 kg N (166 l/ha RSM32) przed siewem oraz 30 kg N (71 l/ha RSM32) poglownie 2 – 3 para liści,
- 70 kg N (212 kg/ha saletra amonowa) przed siewem, bez nawożenia poglownego
- bez nawożenia azotowego (obiekt kontrolny).

Podczas trzech lat prowadzenia doświadczenia nie stwierdzono, by rodzaj zastosowanego nawozu (saletra amonowa lub RSM) oraz dawka azotu (70 kg lub 100 kg) zastosowane przedsięwzięcie miały istotny wpływ na połowę energii wschodów, połową zdolność wschodów liczoną po ok. 3 tygodniach od zaobserwowania pierwszych wschodzących buraków oraz na końcową obsadę roślin określaną przed zwracaniem międzyrzędzi. Na bardzo niską połowę energii wschodów obserwowaną w roku 2020 wpływ miały niekorzystne warunki pogodowe (brak opadów, silne ochłodzenie), które wystąpiły bezpośrednio po siewie buraków. Niemniej w każdym roku badań uzyskano w miarę wyrównaną obsadę umożliwiającą dalsze prowadzenie doświadczenia (tab. 1). Należy podkreślić, że wysiew / rozlanie pierwszej dawki azotu odbywał się zawsze bezpośrednio przed

siewem buraków, a tylko w roku 2022 wystąpiły opady deszczu bezpośrednio po zastosowaniu nawożenia. Nawożenie poglówne prowadzono natomiast uwzględniając fazę rozwojową buraków i starano się by każdego roku była to faza 2-3 pary liści. W latach 2020 i 2021 w okresie tym w lokalizacji doświadczenia nie notowano znaczących opadów deszczu w przeciwieństwie do roku 2022, w którym podobnie jak w przypadku nawożenia startowego po zastosowaniu dawki poglownej wystąpiły opady deszczu umożliwiające szybkie rozpuszczenie i przemieszczenie nawozów w strefę zasięgu systemu korzeniowego.

W warunkach prowadzonego w trakcie trzech sezonów wegetacyjnych doświadczenia wykazywane różnice w wysokości technologicznego plonu cukru będącego wypadkową plonu korzeni oraz zawartości cukru w burakach nie różnił się istotnie statystycznie. Dlatego przedstawione wyniki należy traktować jako tendencje, na które znaczący wpływ mógł mieć przede wszystkim przebieg warunków pogodowych oraz inne czynniki, takie jak np. zmienność glebowa. Niemniej w sezonach 2020 (wyk. 1) i 2021 (wyk. 2) można obserwować trendy wskazujące na efektywniejsze wykorzystanie azotu dostarczonego poglownie w postaci roztworu saletrano-mocznikowego (RSM) względem azotu dostarczonego poglownie w postaci saletry amonowej, co przekładało się na wyższy technologiczny plon cukru. Uzyskane w tych latach wyniki wskazują, że w warunkach trudnych sezonów wegetacyjnych z brakiem opadów w okresie przypadającym na stosowanie nawożenia poglownego, podanie przed siewem buraków pełnej dawki 100 kg N/ha w postaci saletry amonowej skutkowało wyższym technologicznym plonem cukru, niż zastosowanie 70 kg N/ha saletry przed siewem, a następnie 30 kg/ha N poglownie w fazie trzeciej pary liści właściwych buraka. W latach 2020 i 2021 poletka doświadczenia, w których zrezygnowano z nawożenia poglownego w ilości 30 kg/ha N w formie saletry amonowej, uzyskiwały technologiczny plon cukru zbliżony do tego, jaki odnotowywano w przypadku poletek nawożonych poglownie 30 kg/ha N w postaci saletry amonowej. W sezonie 2022 (wyk. 3) obserwowano tendencje diametralnie różne od wyżej opisanego. Mimo, że sezon ten również był bardzo suchy i opady wiosenne były niższe od średnich wieloletnich, to jak wcześniej wspomniano, zarówno nawożenie przedsięwzięcie jak i poglowne odbywało się w „towarzystwie” opadów deszczu. Prawdopodobnie opady te przyczyniły się do

lepiej dostępności i wykorzystania azotu zawartego w saletrze amonowej, która w roku 2022 okazała się być nawozem bardziej efektywnym od RSM. Niezależnie od terminu i zastosowanej dawki nawożenia, poletka nawożone saletrą amonową odznaczały się wyższym technologicznym plonem cukru od tych nawożonych RSM. Ponadto w przeciwieństwie do dwu poprzednich sezonów poletka nawożone poglownie niezależnie od rodzaju zastosowanego nawozu odznaczały się wyższym technologicznym plonem cukru od tych, dla których całość nawożenia azotowego zrealizowano przedsięwzięcie.

Jak wskazują przedstawiane wyniki doświadczeń bardzo istotne jest by nie podchodzić do nawożenia buraka azotem „na pamięć”. Zalecane dawki, terminy stosowania oraz formy nawozów powinno się modyfikować i dostosowywać do produktywności wybranego pod uprawę stanowiska, oraz do panujących i prognozowanych warunków meteorologicznych.

Precyzyjne wyznaczenie potrzeb buraka względem azotu możliwe jest poprzez oznaczenie wczesną wiosną zawartości azotu mineralnego w glebie. Znajomość zapotrzebowania na azot pozwala na kolejnym etapie zaplanować termin i wielkość stosowanych dawek nawozów azotowych. Z reguły ustaloną dawkę nawozu dzieli się na dwie części - przedsięwzięcie oraz poglowną. Bezpieczna dla wschodów buraka dawka przedsięwzięcia nie powinna przekraczać 80-90 kg/ha N, pozostała część azotu powinna być zastosowana poglownie. Nawożenie poglowne najlepiej zakończyć w okresie wytworzenia przez buraka trzeciej pary liści właściwych. Jest to moment, który poprzedza okres największego zapotrzebowania buraka na azot, rozpoczynający się w drugiej połowie czerwca. Zbyt późny termin nawożenia poglownego prowadzi do nadmiernego wzrostu aparatów liściowych, spadku polaryzacji oraz opóźnionego osiągnięcia dojrzałości technologicznej przez korzenie.

W przypadku stanowisk zasobnych w składniki, o dużej kulturze, bogatych w materię organiczną pochodzącą z nawozów naturalnych lub przyorywanych międzyplonów bez większego ryzyka dla plonu można ograniczyć użycie azotowych nawozów mineralnych. Jeśli wliczona dawka azotu nie przekracza 100 kg N/ha, a nawozy fosforo-potasowe zostały wysiane w terminie jesiennym to w dobrych warunkach wilgotnościowych

pokusić się można o wysianie całej dawki azotu przedsięwzięcie. Stosowanie nawożenia poglownego w okresie utrzymującej się suszy może być wysoce nieskuteczne i ekonomicznie nieuzasadnione. Leżący na powierzchni gleby azot ulega stratom i bez obecności wody nie ma szans na przejście do profilu glebowego. Dlatego w warunkach utrzymującej się długo suszy lub też nadmiernych opadów niepozwalających wjechać na pole, gdy termin nawożenia poglownego już minął zasadnym jest zrezygnowanie z dawki poglownej. Jest to szczególnie istotne w przypadku buraków, które mają trafić na wczesną odstawę. Nawożenie poglowne warto również ograniczyć w przypadku plantacji o obniżonej obsadzie – azotu dla buraków wystarczy, a nie ma sensu nawozić chwastów. Pozwala to na ograniczenie kosztów poniesionych na paliwo i nawozy oraz oszczędność czasu.

Oprócz dawki i terminu nawożenia ważną jest też forma zastosowanego nawozu azotowego. Azot w nawozach występuje w 3 formach, tj. azotanowej (saletranowej) N-NO₃⁻, amonowej N-NO₂⁺ i amidowej N-NH₂. Najszybciej działa forma azotanowa zalecana głównie do nawożenia poglownego, nieco wolniej amonowa zalecana do nawożenia przedsięwzięcia. Najdłuższemu rozkładowi w glebie podlega forma amidowa, która najpierw musi przekształcić się do formy amonowej, a następnie do azotanowej. W nawożeniu buraka zastosowanie znajdują nawozy posiadające w swym składzie azotanowy i amonowy (np. saletrzaki, saletry amonowe), natomiast nie zalecane jest stosowanie mocznika (azot amidowy), który może wpływać na obniżenie wschodów i spadek jakości technologicznej korzeni. W warunkach niesprzyjających stosowaniu granulowanych nawozów azotowych oraz ze względu na doniesienia o wyższej skuteczności w okresie suszy coraz większym zainteresowaniem cieszy się płynny nawóz azotowy RSM (roztwór saletrano-mocznikowy) posiadający w swym składzie wszystkie trzy formy azotu. W przypadku stosowania RSM należy pamiętać, że nie jest to nawóz dolistny. By zmniejszyć ryzyko poparzenia roślin podczas stosowania poglownego należy stosować technikę oprysku grubokroplistego (rośliny muszą być suche), a najbezpieczniej zastosować specjalne węże rozlewowe.

Lukasz Matyka,
Agrotechnik,
Departament Surowcowy
Krajowej Grupy Spożywczej S.A.

Wariant nawożenia	Połowa energia wschodów [%]*			Połowa zdolność wschodów [%]*			Obsada [tys./ha]*		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
100 N przed siewem RSM	22,3	75,0	71,3	87,0	86,8	74,0	89,8	122,3	101,4
100 N przed siewem saletra	25,5	67,5	61,3	79,0	86,3	68,3	87,0	112,3	95,1
70 N przed siewem + 30 N RSM poglownie	29,0	77,3	61,8	84,8	88,0	64,3	88,5	103,3	94,1
70 N przed siewem + 30 N saletra poglownie	27,0	72,5	68,5	79,3	88,5	68,8	85,3	124,0	97,9
70 N przed siewem bez nawożenia poglownego	26,8	62,0	64,5	87,0	81,0	67,8	92,0	108,5	95,5
Kontrola (bez nawożenia azotem)	29,5	77,5	64,8	79,8	82,3	70,0	86,5	104,5	97,9

* średnie w kolumnach nie różnią się istotnie (analiza wariancji p = 0,05)

LIDERZY BURAKA

Kaśa Wraca

Najsukuteczniejsza oferta herbicydowa w buraku cukrowym w PROMOCJI od UPL

Promocją objęte są zakupy dokonane w terminie 15.10.2022–31.05.2023

Więcej informacji:

i na stronie www.kasa-wraca.pl

Ze środków ochrony roślin należy korzystać z zachowaniem bezpieczeństwa. Przed każdym użyciem przeczytaj informacje zamieszczone w etykiecie i informacje dotyczące produktu. Zwróć uwagę na zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia oraz przestrzegaj środków bezpieczeństwa zamieszczonych w etykiecie.

PROBLEMY WSCHODÓW

Wegetacja buraka trwa średnio 180 dni. To mnóstwo czasu, żeby wiele czynników mogło przeszkodzić w osiągnięciu wysokich plonów. Siew, wschody oraz początkowy wzrost to krytyczny okres, od którego bardzo wiele zależy. Ale nie mniej niebezpieczeństw czyha później.

Przygotowanie stanowiska

W przyrodzie wszystko ma swój czas. Jeden etap następuje po drugim i nie ma możliwości przestawienia kolejności. Wiosną odczyn i zasobność gleby powinny być już doprowadzone do poziomu optymalnego dla danej kategorii i wystarczające do zaspokojenia bardzo wysokich potrzeb pokarmowych buraka.

Regulacja odczynu gleby w racjonalnej gospodarce nawozowej jest priorytetem i ma pierwszeństwo przed nawożeniem. W warunkach nadmiernego zakwaszenia zachodzi wielokierunkowy proces degradacji gleby, którego konsekwencją jest systematyczny regres plonów i spadek opłacalności upraw. Kwasowość determinuje wzrost korzeni, dynamikę rozkładu materii organicznej, syntezę próchnicy, dostępność i przyswajalność makro- i mikroelementów, aktywność mikroorganizmów, strukturę gleby, straty składników oraz biodostępność metali ciężkich. Żadne zabiegi w okresie wiosennym nie usuną negatywnych skutków nadmiernego zakwaszenia. Tak zwane wapnowanie ratujące plon, w ilości 0,5-1,0 CaO/ha zastosowane parę tygodni przed siewem, nawet w postaci wysoko reaktywnego wapna, niewiele zmieni, a w warunkach niedostatku wody może nawet zaszkodzić.

Podobnie z nawożeniem fosforem i potasem. Zasadnicza ich część lub co najmniej 2/3 przewidzianej dawki powinno być zastosowane jesienią. Takie zalecenia wynikają ze specyficznego zachowania tych pierwiastków w glebie. Zasada jest prosta – żeby składniki odżywcze z nawozów mogły zostać pobrane przez rośliny muszą znajdować się w warstwie wilgotnej i w strefie zasięgu korzeni. Wiosną uprawa roli z zasady jest płytka i ograniczona do niezbędnego minimum, a dodatkowo wierzchnia warstwa gleby szybko przesyca. Dlatego potrzeba sporo czasu, aby składniki przemieściły się na odpowiednią głębokość. Przy niedostatku wody jest to niemożliwe. Stąd też pierwiastki mało ruchliwe, jak fosfor, ale i potas w stanowiskach średnich i ciężkich, nawet przy optymalnej wilgotności gleby, pozostaną przy powierzchni i nie będą dostępne dla roślin. Dlatego wymagają równomiernego mechanicznego wymieszania w całej warstwie ornej. Uprawa późnawna i orka zimowa bardzo dobrze spełniają to zadanie. Dawka przedsiewna P i K nie powinna przekraczać 30 proc. dawki całkowitej, w praktyce do 50 kg P₂O₅/ha i 100 kg K₂O/ha. Wyższe są nieefektywne a nawet szkodliwe. Najlepiej wybrać nawóz wieloskładnikowy NPK, w którym wszystkie pierwiastki są bardzo dobrze rozpusz-

czalne w wodzie i przyswajalne dla roślin, co w okresie wiosennym ma priorytetowe znaczenie.

Nawozy należy wysiać wcześniej, co najmniej dwa tygodnie przed siewem, aby mogły przemieścić się w głąb gleby. Ze względu na małą mobilność fosforu i potasu ma to o wiele większe znaczenie niż w przypadku azotu. Spóźnione nawożenie to pewna redukcja plonów. Straty będą tym dotkliwsze, im większy wystąpi niedobór składników i niedostatek wody, co na wiosnę często się zdarza. Przesadzone dawki nawozów bezpośrednio przed siewem mogą stanowić zagrożenie dla młodych roślin. Wysoka koncentracja soli, szczególnie w warunkach niedostatku wody, zwiększa zasolenie gleby, które po przekroczeniu tolerancji dla roślin, negatywnie wpływa na ich wzrost. W tych warunkach może powstać susza fizjologiczna, która uniemożliwi pobieranie wody przez korzenie. W efekcie zahamowany zostanie wzrost roślin, a w skrajnych sytuacjach będą zamierać.

Azot dawkować pod kątem plonu cukru

Azot należy stosować z umiarem. Zasadniczo plantatorzy szacując dawkę azotu, poza wytycznymi zawartymi w przepisach, kierują się własnym doświadczeniem, w myśl zasady, że „po owocach poznaje się drzewo”. W uproszczeniu można przyjąć, że efektywna dawka azotu na plantacjach wysokoplonujących ukierunkowana na maksymalizację plonu cukru w stanowiskach z obornikiem wynosi 80–120 oraz 140–160 kg N/ha bez obornika. Jak wykazały liczne doświadczenia dawki wyższe od podanych nie prowadziły do wzrostu plonu cukru, zatem były ekonomicznie niezasadne.

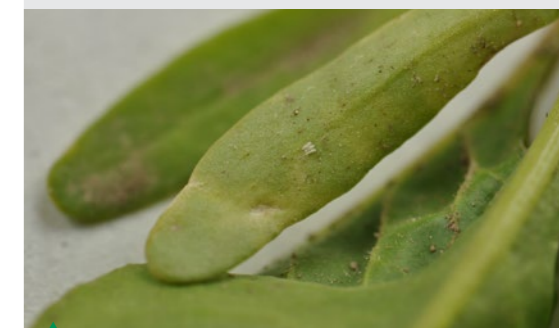
Pierwszą część azotu, najlepiej zastosować 1-2 tyg. przed siewem. Umożliwi to częściowe przemieszczenie się składnika w profilu glebowym, co zmniejszy jego stężenie w wierzchniej warstwie gleby i nie będzie stanowiło zagrożenia dla kiełkujących nasion. Dawka pogłówna powinna być wysiana w fazie od 2 do 4 rozwiniętych par liści. Jeżeli istnieje duża obawa o wystąpienie deficytu wody w późniejszym okresie wegetacji, np. na podstawie wieloletnich obserwacji dla danego regionu, uzasadnionym jest zastosowanie wyższej dawki w pierwszym terminie. Terminu nawożenia uzupełniającego nie należy odwlekać, gdyż azot wysiany zbyt późno będzie stymulował wzrost liści zamiast korzeni. Poza tym należy liczyć się ze spadkiem zawartości cukru w korzeniach oraz wzrostem koncentracji melasotworów.

Pamiętać o mikroskładnikach

W nawożeniu buraka najważniejszy jest bor. Według aktualnych szacunków, w Polsce udział gleb z niską zawartością boru wynosi 74 proc. Przy niskiej zawartości w glebie warto przed siewem wysiać nawozy zawierające dodatek tego pierwiastka oraz w okresie wegetacji koniecznie zastosować ▶

Błędy poczynione podczas przygotowania stanowiska będą pokutowały do końca wegetacji.

Jaja śmietki złożone na liściach.

Korzeń uszkodzony przez szkodniki glebowe.

Larwa szarka kosościana zerująca na korzeniu.

Lokalnie burakom zagrażają lenie.

dokarmianie dolistne. Deficyt boru w pierwszej kolejności objawia się zgorzelą liści sercowych. Młode liście brunatnieją, czernieją i w końcu gniją. W dalszym etapie na skutek działalności grzybów saprofitycznych na główce pojawia się sucha zgnilizna, która stopniowo przemieszcza się w głąb korzenia. Silne niedożywienie borem może doprowadzić do spadku plonu korzeni nawet o 50%, a polaryzacji o 3-4%. Poza borem, problemy mogą wystąpić także z niedożywieniem manganem. Potrzeba dokarmiania tym pierwiastkiem wynika głównie z niskiej jego dostępności w warunkach wysokiego odczynu gleby, a takiego wymaga burak cukrowy. Warto zwrócić również uwagę na miedź. Zasadniczo burak cukrowy nie jest wrażliwy na niedobór tego mikroelementu. Jednak jak wykazano w doświadczeniach polowych prowadzonych w ostatnich latach miedź stosowana dolistnie w okresie po zakryciu międzyrzędzi może być pomocna w walce z chwościkiem buraka i wpływać korzystnie na plon i jakość korzeni.

Przy obecnych bardzo wysokich cenach nawozów i jednocześnie bardzo wysokich wymaganiach pokarmowych buraka to właśnie dobrze zbilansowane nawożenie, dostosowane do zasobności gleby i wymagań roślin może zadecydować o opłacalności produkcji. Warto pamiętać, że dawka zapewniająca maksymalny plon korzeni nie jest dawką optymalną ekonomicznie.

Uprawa przedsiewna

Każde gospodarstwo ma własną specyfikę, typ i kategorię gleby, park maszynowy, system uprawy, płodozmian, dlatego nie ma najlepszych, jedynie słusznych rozwiązań. Technologia uprawy, która bardzo dobrze sprawdza się na jednym polu, będzie zawodna na innym. Niezbędne jest doświadczenie i znajomość własnego warsztatu pracy. Generalna zasada mówi, że należy wykonać tylko tyle zabiegów uprawowych, ile jest konieczne, aby przygotować prawidłowo pole do siewu. Technologia uprawy powinna umożliwić wysiew nasion na jednakową głębokość, w wilgotne podłoże o nieprzerwanym podsiąku wody kapilarnej i przykrycie ich cienką warstwą gleby o strukturze gruzelkowej. W takich warunkach, przy optymalnym przebiegu pogody, można spodziewać się szybkich i wyrównanych wschodów, co jest podstawą prawidłowego wzrostu i rozwoju roślin w kolejnych okresach wegetacji.

Termin siewu

Ustalenie optymalnego terminu siewu to swoisty „totolotek”. Generalnie im wcześniej tym lepiej, ale pod warunkiem, że zaistnieją odpowiednie warunki do kiełkowania nasion. Nasiona wysiane w chłodną w glebę mogą wschodzić nawet kilka tygodni. Po wschodach wigor siewek jest słaby i „ruszają” dopiero po ociepleniu. Z kolei zwlekanie z siewem może prowadzić do nadmiernego przesuszenia stanowiska. Niedostatek wody uniemożliwi kiełkowanie i opóźni wschody do wystąpienia pierwszych znaczących opadów.

Wydłużone wschody zwiększają ryzyko pojawienia się zgorzeli siewek. Ponadto sprawiają, że na jednej plantacji rośliny znajdują się w różnych fazach rozwojowych. To z kolei stwarza problemy ze zwalczaniem chwastów. Skuteczność herbicydów jest najwyższa, a fitotoksyczność najniższa, gdy zabiegi są wykonywane na rośliny znajdujące się w podobnej fazie rozwojowej. Zróżnicowanie roślin po piętrowych wschodach pozostaje widoczne do końca okresu wegetacji i negatywnie

wpływa na ostateczny plon. Różnice w wielkości korzeni utrudniają pracę kombajnu i stwarzają trudności z doborem właściwej wysokości ogławiania.

O wyborze terminu siewu decyduje przede wszystkim temperatura gleby i prognozy pogody po siewie. Temperatura powinna wynosić min 5°C na głębokości 10 cm. Poza temperaturą bardzo ważną jest wilgotność gleby. Nasiona ułożone w suchej warstwie nie skielkują, dopóki nie pobiorą odpowiedniej ilości wody, natomiast te oparte na wilgotnej warstwie skielkują szybko. Jest to podstawowa przyczyna niewyrównanych wschodów. Pierwotnych źródeł zjawiska należy szukać w źle przeprowadzonej uprawie przedsiewnej, wykonania zabiegów na różną głębokość i nadmiernym przesuszeniu gleby.

Przymrozki

Siew w optymalnym terminie to podstawa sukcesu, ale aura nadal może stwarzać przykre niespodzianki. Nierzadko pojawiają się wiosenne przymrozki. Występują zazwyczaj w połowie maja lub wcześniej i potrafią mocno osłabić lub nawet całkowicie unicestwić rośliny. Fragmenty plantacji położone na wzniesieniach i pagórkach, a także w obniżeniach terenu są bardziej narażone. Bezpośrednio uszkodzenia roślin przez mroz występują wtedy, gdy kryształki lodu powstają wewnątrz komórek i uszkadzają tkanki. Największa wrażliwość buraka na niską temperaturę występuje w trakcie i bezpośrednio po wschodach roślin. W tym okresie już trzy stopnie poniżej zera zwiastują kłopoty. Uszkodzenia mrozowe mogą narastać, jeśli jednocześnie wystąpi susza, erozja wietrzna, żer szkodników lub przeprowadzone zostaną zabiegi herbicydowe.

Wraz z rozwojem kolejnych par liści właściwych i wydłużeniem okresu trwania fotosyntezy tolerancja roślin na niską temperaturę ulega zwiększeniu. W fazie pierwszej pary liści oraz późniejszych, krótkotrwałe przymrozki, do -5°C nie powodują poważniejszych uszkodzeń. Dopiero dochodzące do -8°C są groźne. O przemarznięciu siewek świadczy utrata turgoru, zmiana zabarwienia tkanek, pożółknięcia i zbrunatnienia. Niska temperatura w początkowym okresie wzrostu może być także przyczyną występowania pędów kwiatostanowych w pierwszym roku wegetacji, tzw. pośpiechów.

Skorupa glebowa

Obfite opady na zmianę ze słonecznymi dniami mogą być przyczyną powstania skorupy glebowej. Gwałtowny nadmiar wody, uderzenia kropel i spływ powierzchniowy niszczy strukturę, prowadząc do zamulenia i zmniejszenia porowatości gleby. Najbardziej podatne na zaskorupienie są stanowiska o dużej zawartości części spławialnych i małym procencie próchnicy. Skorupa glebowa stawia mechaniczny opór dla kiełkujących nasion, ogranicza wymianę gazową między glebą i atmosferą oraz stwarza dogodne warunki do rozwoju zgorzeli siewek. Kiełkujące rośliny często zamierają już pod powierzchnią gleby, a te którym udało się przebić na powierzchnię są osłabione, skarlałe, pożółkłe i zahamowane we wzroście. Zaskorupieniu gleby można przeciwdziałać przez systemowo zaplanowane działania, które zapewniają wykształcenie i utrzymanie najbardziej pożądanej, trwałej struktury gruzelkowej gleby, np. poprzez systematyczne wapnowanie, uprawę roślin ochronnych oraz nawożenie organiczne.

Niszcząca siła erozji

Porywisty wiatr również nie sprzyja siewkom. Intensyfikacja uprawy i suche wiosny sprawiają, że coraz częściej pojawiają się szkody związane z erozją. Silne podmychy są szczególnie groźne dla płytko zasianych plantacji, gdyż nasiona mogą zostać odsłonięte a nawet wywiane. Natomiast po wschodach, kiedy cząstki piasku są transportowane przez wiatr z dużą energią kinetyczną, dochodzi do uszkodzeń mechanicznych, które mogą stanowić bramę wnikania patogenów. W najgorszym przypadku siewki mogą zostać przysypane, a nawet wycięte. Erozja wietrzna w znacznym stopniu jest ograniczona na polach z uprawą pasową, zerową lub na plantacjach z dużą ilością resztek mulczu na powierzchni pola.

Z kolei erozja wodna jest problemem na terenach o dużym nachyleniu. W trakcie nawalnych ulew krople deszczu uderzają w powierzchnię odkrytej gleby z dużą energią, wówczas dochodzi do odrywania drobnych agregatów, a czasem nawet ich wyrzucania w powietrze na odległość do kilku centymetrów. Podczas spływów powierzchniowych luźne frakcje gleby są łatwo przenoszone przez wodę w niższe położone miejsca, czy nawet daleko poza pole uprawne. W skrajnych wypadkach mogą zostać wyrwane i zmyte całe rośliny.

Lustruj systematycznie

Zmartenie plantatorów dokładają szkodniki. Wiosną problem stanowi kompleks agrofagów glebowych oraz pchełki, śmietki i mszyce. Pchełki w blaszkach liściowych wygrzają niewielkie okienka, śmietki minują liście natomiast mszyce przenoszą wirusa żółtaczki. Zwiększa się również zasięg występowania szarka komośnika oraz skośnika buraczaka - od kilku lat wyrządzają spore szkody nie tylko w Polsce południowej, gdzie zostały początkowo wykryte. Zasięg występowania obu gatunków przesuwa się na północ, chociaż w różnym tempie, skośnika przebiega szybciej. Motyl wydaje w ciągu roku trzy pokolenia. Rozciągnięte w czasie naloty, wydawanie kilku generacji i skryty, długi czas żerowania utrudniają wyznaczenie właściwego terminu zwalczania. Zresztą, póki co, nie zarejestrowano jeszcze żadnych preparatów. Insektycyd systemiczny jest jedynym rozsądnym rozwiązaniem. W doświadczeniach przeprowadzonych w Niemczech, w korzystnych warunkach pogodowych, pyretroidy wykazywały jedynie 50% skuteczność i to w najlepszym wypadku. Naturalne ograniczenie liczebności szkodnika może nastąpić podczas deszczowego i chłodnego sezonu, gdyż takie mu nie sprzyjają. Naloty skośnika można monitorować przy pomocy pułapek feromonowych, ale te muszą być wystawione wcześniej, ponieważ występuje duże zróżnicowanie regionalne w terminach pojawiania się motyli. Lokalnie już na początku maja mogą nalatywać pierwsze osobniki. Należy pamiętać, że pewne objawy żerowania skośnika mogą być błędnie interpretowane jako niedożywienie borem.

W czerwcu do gatunków podlegających monitoringowi należy włączyć przedziorka chmielowca. To podstępny agrofag, często żeruje niezauważenie przez długi czas, aż w końcu zaczyna dochodzić do zasychania liści, co jest już doskonale widoczne. W pierwszej kolejności i największym stopniu symptomy są obecne w pasach brzegowych pola. Wcześniej niepokój powinny wzbudzać przejaśnienia blaszek liściowych, coś na kształt marmurkowości. Szkodnik jest naprawdę małych rozmiarów, żeruje na spodniej ►

NASIONA BURAKA CUKROWEGO

RH+CR+A*

CONVISO SMART

KIPUNJI SMART

RH+CR+A*

CONVISO SMART

SANDPIPER SMART

RH+CR+A*

CONVISO SMART

SPINNER SMART

RH+CR+N+A*

CONVISO SMART

MARSUPIAL SMART

*A – odporność na *Aphanomyces cochlidioides*

SES VANDERHAVE
 sugar beet seed

 SESVanderHave Poland Sp. z o.o.
 ul. Grochowska nr 207 lok.60
 04-077 Warszawa

 61 650 31 62

www.sesvanderhave.pl

Piętrowe wschody utrudniają ochronę herbicydową oraz zbiór korzeni.

Połowa czerwca. Na spodniej stronie liści rozwija się populacja przędziorka.

Przemarznięta siewka.

Rośliny po gradobiciu muszą zregenerować ulistnienie.

Różnica we wzroście siewek posianych za głęboko.

Skutki erozji wodnej.

stronie liści, więc najlepiej lustrować z lupą. Gołym okiem można go przeoczyć a problem w latach suchych i upalnych będzie narastał, przybierając katastrofalne skutki, jednakże dopiero w lipcu/sierpniu. W tym czasie populacja szkodnika jest największa. Wtedy na jakiegokolwiek racjonalne działania jest już jednak za późno.

Przed „rewolucją ekologiczną” neonikotynoidowe zaprawy nasienne chroniły przed szkodnikami od momentu wschodów przez co najmniej kilka tygodni. Substancje czynne zawarte w zaprawie krążyły wraz z sokami w całej roślinie i w pewnej części strefy okolo korzeniowej, a ich działanie było niezależne od temperatury. Obecnie trzeba się ratować zabiegami nalistnymi, ale wiosną utrudniają to coraz wyższe temperatury powietrza. Te w granicach 22–25°C istotnie ograniczają skuteczność pyretroidów, a praktycznie tylko te pozostały. Dodatkowym problemem jest wykształcanie odporności niektórych populacji na substancje czynne z danej grupy chemicznej, intensywnie stosowanych od wielu lat. Mocno okrojona jest dostępność preparatów na mszyce, która stanowi plagę w Europie Zachodniej. Przyjdzie dzień w którym wirus żółtaczki rozpanoszy się w stopniu porównywalnym do tego, z którym są zmuszeni walczyć Francuzi i Brytyjczycy. Należy też pamiętać, że dopuszczona do zwalczania mszyc deltametryna nie działa na formy kolonijne, więc z zabiegiem trzeba się precyzyjnie wstrzeżlić w momencie nalatywania uskrzydłych osobników.

Burak cukrowy jest rośliną bardzo podatną na działanie wielu organizmów chorobotwórczych, począwszy od fazy kiełkowania, aż po osiągnięcie dojrzałości technologicznej i zbioru. Występowanie chorób uzależnione jest od warunków atmosferycznych, stanu gleby, fazy rozwojowej buraków i odporności na patogeny u danej odmiany. Zgorzele wywołują grzybopodobne glonowce i grzyby. Najwcześniejsze zagrożenia wiążą się z porażeniami siewek przez gatunki rodzaju Pythium. Potrafią atakować

błyskawicznie, bo już po kilku godzinach od chwili rozpoczęcia rozwoju kiełkujących nasion. W związku z tym często bywa, że zainfekowane kielki zamierają zanim wyrosną nad powierzchnię gleby lub tuż po. Tzw. czarna nóżka pojawia się za sprawą Phoma betae. Atakowana jest część podliścieniowa, ale liścienie wyglądają zdrowo. Aphanomyces cochlioides, jeden z najgroźniejszych i najbardziej rozpowszechnionych patogenów powodujących zgorzele, atakuje od momentu wytworzenia liścienia aż do fazy pęknięcia kory pierwotnej korzenia - to faza, w której kończy się podatność na zgorzele w ogóle. Rozety liściowe zaatakowanych roślin, często pod własnym ciężarem się oblamują i roślina zamiera. Gros przypadków porażenia przez grzyby z rodzaju Rhizoctonia, głównie R. solani również kończy się wypadaniem roślin. Porażeniu przez wyżej wspomniane patogeny sprzyjają przedłużające się wschody, zaskorupienie gleby oraz jej nadmierne zakwaszenie.

Do niedawna siewki były chronione przez tiuram zawarty w otoczce nasiennej. Chronił przede wszystkim przed P. betae. Obecnie nie ma już możliwości jego stosowania dlatego w otoczce pozostał jedynie hymekszazol, działający głównie na A. cochlioides i Pythium.

Patogenami glebowymi są również bakterie. W ściśle określonych warunkach wywołują plamistość liści, wizualnie zbliżoną do oznak chwościka. Jednak dzieje się to jeszcze przed zwarciem międzyrzędzi. Wykonywanie zabiegów fungicydowych w tym czasie jest błędem, ponieważ te preparaty nie działają na bakterie. Rośliny regenerują się samoistnie po nastaniu ciepłej i słonecznej pogody. W razie jakichkolwiek wątpliwości lepiej skontaktować się z doradcą.

Dr inż. Dariusz Górski,
mgr inż. Agnieszka Ulatowska

Zapraszamy na nasze **Social Media:**

@krajowagrupaspozywca

www.facebook.com/krajowagrupaspozywca

@kgs_pl

www.twitter.com/kgs_pl

@Krajowa Grupa Spożywcza

pl.linkedin.com/company/krajowa-grupa-spozywca

www.kgssa.pl

Goltix Titan® 565 SC
i Powertwin® 400 SC

HERBICYD

Proste,
sprawdzone
rozwiązanie
problemu
chwastów
w uprawie
buraka
cukrowego.

* zarejestrowana nazwa ADAMA Polska
Ze środków ochrony roślin należy korzystać z zachowaniem bezpieczeństwa. Przed każdym użyciem przeczytaj informacje zamieszczone w etykiecie i informacje dotyczące produktu. Zwróć uwagę na zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia oraz przestrzegaj środków bezpieczeństwa zamieszczonych w etykiecie.

www.adama.com/polska

EVEREST RH CR N

- Wysoka odporność na rizomanię i chwościka
- Wysokie stabilne plony przy obecności mątwika w glebie
- Niska podatność na pośpiechowatość
- Niska zawartość zanieczyszczeń

MARIBO®